

**T.C.
YALOVAÜNİVERSİTESİ
SOSYALBİLİMLERENSTİTÜSÜ**

**GÜVENLİK ALGILAMALARIYLA DEĞİŞEN TERÖRLE
MÜCADELE POLİTİKALARININ TÜRKİYE'DE
UYGULANABİLİRLİĞİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Asiye KÖRPE**

**Enstitü Anabilim Dalı: Uluslararası İlişkiler
Enstitü Bilim Dalı: Uluslararası İlişkiler**

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali UĞUR

EYLÜL-2013

**T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**GÜVENLİK ALGILAMALARIYLA DEĞİŞEN
TERÖRLE MÜCADELE POLİTİKALARININ
TÜRKİYE'DE UYGULANABİLİRLİĞİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Asiye KÖRPE**

**Enstitü Anabilim Dalı: Uluslararası İlişkiler
Enstitü Bilim Dalı: Uluslararası İlişkiler**

Bu tez/...../2013 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Asiye KÖRPE
...06. 2013

ÖNSÖZ

Günümüzde ulusal ve uluslararası güvenliği tehdit eden sorunların başında terörizm gelmektedir. Teknolojik gelişmelerin etkisiyle terör, her geçen gün tehlike boyutunu artırmaktadır.

Bu çalışmada güvenliği her alanda tehdit eden terörün, dünyanın farklı ülkelerinde ortaya çıkmaları ve bununla olan mücadeleler incelenerek, Türkiye’de yaşanan terörün mücadelesi değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Bu çalışma esnasında bana her türlü yardımda bulunan tez danışmanım Yard. Doç. Dr. Mehmet Ali UĞUR’a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
KISALTMALAR.....	vii
TABLO LİSTESİ.....	ix
ŞEKİL LİSTESİ.....	x
ÖZET.....	xi
SUMMARY.....	xii
GİRİŞ.....	xiv
I. BÖLÜM	
1. TERÖR VE TERÖRİZM KAVRAMI.....	1
1.1 Terörün Özellikleri	5
1.2. Terörle İlgili Diğer Kavramlar.....	6
1.2.1. Anarşizm.....	6
1.2.2. Nihilizm.....	7
1.2.3. Özgürlük Savaşçısı	7
1.2.4. Gerilla Savaşı	7
1.3. Terörizmin Tarihi.....	9
1.4. Teröristin Amaçları.....	11
1.5. Terörün Nedenleri	13
1.5.1. Ekonomik Nedenler	13
1.5.2. Sosyal Yapı	14
1.5.3. Politik Nedenler	14
1.5.4. Kişilik Rahatsızlıklar /Ruhsal Bozukluklar	15
1.6. Terör çeşitleri	16
1.6.1. Devlet Terörü.....	16
1.6.2. Bireysel Terör.....	18
1.6.3. Kimyasal ve Biyolojik Terör	18
1.6.4. Siber Terör.....	18
1.7. Terörün Unsurları.....	19
1.7.1. Şiddet Unsuru.....	19

1.7.2. Örgütlenme unsuru.....	19
1.7.3.İdeoloji unsuru	20
1.7.3.1. Milliyetçi/Etnik Terörizm.....	20
1.7.3.2.Marksizm-Leninizm-Maoizm (Komünizm)	21
1.7.3.3. Dini Kaynaklı Terörizm.....	22

II. BÖLÜM GÜVENLİK

2.1. Güvenlik kavramı.....	23
2.2.Uluslararası ilişkilerde güvenlik teorileri.....	24
2.3. Güvenlik ve Terörizm ilişkisi.....	28
4. Terörle ilgili uluslararası düzenlemeler.....	31
2.4.1. Avrupa Birliği ve Terör.....	32
2.4.2.AGİT ve Terör.....	36
2.4.3. NATO ve Terör.....	38
2.4.4. Birleşmiş Milletler.....	39
2.5. Terörizmin finansmanının önlenmesine dair uluslararası düzenlemeler.....	41

III. BÖLÜM TERÖRLE MÜCADELE

3.1.-Demokratik Ülkelerde Terör.....	45
3.2.Terörle mücadelede yaşanan zorluklar.....	46
3.2.1.Doğru analiz	46
3.2.2.Medyanın varlığı.....	47
3.2.3.Sınırlarının olmaması.....	49
3.2.4.Hukuksal yaptırımlar.....	49
3.2.5. Uluslararası işbirliği.....	49
3.3 Terörle mücadelede kullanılan yöntemler.....	50
3.4. İspanya'nın Terörle mücadelesi.....	52
3.5. Fransa'nın Terörle mücadelesi.....	59
3.6. ABD'nin Terörle mücadelesi.....	61

3.7. İngiltere'nin Terörle Mücadelesi.....	65
3.8. Japonya'nın Terörle Mücadelesi.....	70
3.9. Sri Lanka'nın Terörle Mücadelesi ve Tamil Kaplanları.....	72
3.10. Türkiye'de Terör.....	74
3.10.1. PKK Terör Örgütü ve Yapısı.....	74
3.10.2. Terörle Mücadelede Yapılan Yasal Düzenlemeler.....	79
3.10.3. PKK Terör Örgütüyle Mücadele.....	82
3.11. Terörle Mücadele Politikalarının Türkiye'de Uygulanabilirliğinin Değerlendirilmesi.....	86
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	88
KAYNAKÇA.....	92
ÖZGEÇMİŞ.....	101

KISALTMALAR

AB : Avrupa Birliği

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

AGİT : Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı

ATU : ActionAgainstTerrorismUnit (Terörle Mücadele Eylem Planı)

BM : Birleşmiş Milletler

DDKO : Devrimci Doğu Kültür Ocakları

DEP : Demokrasi Partisi

DGM : Devlet Güvenlik Mahkemesi

DTP: Demokratik Toplum Partisi

EUROPOL : Avrupa Polisi

ETA :Euskadi Ta Askatasuna (Bask Ayrılıkçı Örgütü)

FATF : Financial Action Task Force (Mali Eylem Görev Gücü)

FKF : Fikir Kulüpleri Federasyonu

HADEP : Halkın Demokrasi Partisi

HEP : Halkın Emek Partisi

IRA :IrishRepublicanArmy (İrlanda Kurtuluş Ordusu)

NATO : NorthAtlanticTreatyOrganization (Kuzey Atlantik AnlaşmasıÖrgütü)

PKK :PartiyaKarkerênKurdistan (Kürdistan İşçi Partisi)

SSCB : Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği

TİP : Türkiye İşçi Partisi

T-KDP : Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi

TREVI :Terrorism, Radicalism, Extremism, Violence, International

TUF : Tamil Birleşik Cephesi

TULF : Tamil Birleşik Kurtuluş Cephesi

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. 2012 Kasım Ayı Terör Saldırı Çeşitleri.....	4
Tablo 2: Gerilla Savaşı ile Terörizm Arasındaki Farklar.....	7
Tablo 3: Terörle Mücadele.....	44
Tablo:4: 2006 Beyaz Kitap İç güvenlik Önlemleri.....	60
Tablo 5: İngiliz Terörle Mücadele Stratejisi.....	69
Tablo 6: Türkiye’deki Terörizmi Önleme ve Güvenliği Sağlamaya Yönelik Temel Kanunlar	80

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1:Teröristlerin Amaçları.....	12
-------------------------------------	----

Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Özeti

TezinBaşlığı: Güvenlik algılamalarıyla Değişen Terörle Mücadele Politikalarının Türkiye'ye Uygulanabilirliği	
TezinYazarı: Asiye KÖRPE	Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali UĞUR
KabulTarihi:	SayfaSayısı: XV (ön kısım) + 102 (tez) +
Anabilimdalı: Uluslararası İlişkiler	Bilimdalı: Uluslararası İlişkiler
<p>Soğuk savaşın bitimiyle birlikte güvenlik algılamalarında önemli değişiklikler olmuş, yeni aktörler, tehditler, dengeler, stratejiler ortaya çıkmıştır. Soğuk Savaş dönemine ait kutuplar arası gerilim gözlemlenen askeri tehdit algılaması yerini ekonomik çıkar ilişkilerinin neden olduğu sosyo-ekonomik kırılmalara, bölgeselleşme ve küreselleşmeye bırakmıştır.</p> <p>11 Eylül olayları terörizmi başat güvenlik sorunu haline getirmiştir. Çok konuşulup tartışılmasına rağmen terörizmin ne olduğu tam anlamıyla ortaya konulamamıştır. Bunun başlıca sebebi sınırın bir tarafında terörist olarak nitelendirilenlerin diğer tarafta özgürlük savaşçısı veya hakkını arayan bir kahraman olarak görülmesidir. Terör konusunda uluslararası alanda ortak bir uzlaşmaya varılamaması, terörle mücadeleyi olumsuz yönde etkilemektedir.</p> <p>Terör ve terörle mücadele her ülke açısından farklı anlamlar ifade eder. Ülkeler; kültürleri, ekonomileri, jeopolitik konumları, mevzuattaki hukuk kuralları çerçevesinde bir mücadele şekli belirlemişlerdir. Terörle mücadelede bir konsensusa ulaşmak, ortak mücadele stratejileri oluşturmak, ülkelerin birbirlerinin deneyimlerinden yararlanmasıyla olabilir.</p> <p>Tezin amacı terörün güvenlik algılamalarına etkilerini incelemek ve farklı terörle mücadele yöntemlerinin Türkiye'de uygulanabilirliğini derlendirmektir.</p> <p>Üç bölümden olan çalışmanın birinci bölümünde; terör ve terörizm kavramları, nedenleri, amaçları, araçları araştırılmıştır. İkinci bölümde güvenlik kavramı üzerinde durularak, terörün güvenlik algılamalarına etkilerine değinilmiş, üçüncü bölümde ise terörle mücadelede uygulanan politikaların/stratejilerin dünyadan örneklerle uygulanabilirliği incelenmiştir.</p>	
AnahtarKelimeler: Terörizm, Güvenlik, Terörle Mücadele	

Yalova University Institute of Social Sciences Master Thesis Summary

Thesis Title:	
Thesis Author: Asiye KÖRPE	Advisor: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali UĞUR
Date of Acceptance:	Total Number of Pages: XV (pretext) + 102 (main body)
Department: International Relations	Field of Study: International Relations
Abstract	
<p>There have been important changes on security perceptions with the ending of the Cold War and new actors, threats, balances and strategies have emerged. Military threat perception which was found on the voltage polarity belongs to the Cold War period has left the causing economical reasons on social economical breakage, regionalization and globalization.</p> <p>The terrorism events happened on the 11th of September have become the dominant security issue for terrorism. Even though the problem has been discussed and talked a lot there is no exactly explanation of terrorism. The main reason for it is on one side of the border was known as terrorist the another side was seen as fighters for free dom or the one who is an hero looking for the right. There must be common understanding agreement about terrorism in the international fields the fight opposed to terrorism is impacting negatively.</p> <p>Terrorism and counter-terrorism refer different meanings in every country. Countries identified a struggle in the field of cultures, economics, geopolitical locations, legal rules of governing countries. By reaching consensus to fight terrorism and creating common strategies against terrorism countries can be benefited from each other's experiences.</p> <p>The search of the thesis are to examine ins and outs of the effect in perceptions of terrorism security assessment and the methods and examples that terrorism can be carried out with.</p> <p>The research working cludes three parts. In the first part: terrorism, the concepts of terrorism, causes, aims, materials. In the second part: the concept of security, effects of security perceptions of terrorism. In the third part: the fight against terrorism and policies and strategies of terrorism which can be examples and methods in the World have been explained.</p>	
Keywords: Terrorism, Security, Fight against terrorism	

GİRİŞ

Terörizmle ilgili çalışma yapan hemen herkes bu kavramla ilgili çok fazla tanımın yapıldığını ancak üzerinde ortak bir tanımın yapılmadığını belirtirler. Bakılan tarafa göre yapılan bir eylem bir tarafın teröristi, diğer tarafın özgürlük savaşçısı olabilmektedir.

Teröre dair yapılan tanımlar, ortak noktalara sahip olmakla beraber, her biri farklı bir unsur üzerine vurgu yapmaktadır. Şiddet veya şiddeti kullanma tehdidi içermesi, siyasi bir amaca odaklanması, örgütlü ve planlı eylemler gerçekleştirmesi, eylemleriyle propaganda boyutunun ön plana çıkması terörün ortak noktalarıdır.

Yıllarca devam eden terör hareketleri 11 Eylül ile birlikte tamamen farklı bir boyuta taşınmış, o tarihten sonra Batılı ülkeler terörü 21. yüzyılın en büyük tehdidi olarak kabul etmişlerdir.

Bu çalışmada terör ve terörizm kavramı uluslararası ilişkiler içinde incelenmiştir. Terörün siyasal bir hedefe ulaşmak için şiddet kullanması güvenlik sorununu gündeme getirmektedir.

Terörizm günümüzün en zor güvenlik problemlerinden biridir ve uluslararası güvenliğin sağlanmasıyla doğrudan ilgilidir. Günümüzde terör, uluslararası ilişkilerin işleyişinde istikrarsızlığa yol açabilecek unsurlardan biridir. Uluslararası kriz yaratan bir potansiyele sahiptir. Kitle imha silahlarının teröristler tarafından elde edilme potansiyeli giderek artmaktadır. İnternetin gelişimiyle birlikte, toplumun internete bağımlı hale gelmesi siber terör tehdidini yeni bir terör tarzı olarak ortaya çıkarmış ve bu küresel toplumu daha da endişeye sevk etmiştir.

Günümüzde karşı karşıya olduğumuz terörizm tehdidi geçmişteki terör tehditlerden oldukça farklı olduğu görülmekte olup eskisi gibi tek bir kişi yada tek bir konu ile artık ilgilenmemektedirler. Birçoğu toplu sivil ölümlerinin peşindedir. Aktif bir şekilde dünyanın birçok yerinde eleman kazanmaya çalışmaktadırlar. Eylemlerini dini/etnik gerekçelerle meşrulaştırmaya ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte propaganda olanaklarını artırarak geniş dini ve siyasal gündeme sahip olmaya çalışmaktadırlar.

Hem kullanılan araçların niteliği hem de etkinliği açısından gittikçe büyüyen bir tehdit haline gelen terörizme karşı, devletlerin tek başına mücadele ederek başarı sağlayamayacağı anlaşılmıştır. Terörizme karşı uluslararası işbirliği çerçevesinde bir mücadele stratejisi geliştirilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu konuda başta Birleşmiş Milletler (BM) , NATO, olmak üzere uluslararası örgütler kapsamında bazı girişimler olmuştur.

Ortak bir tanımda bile buluşamayan uluslararası örgütler, işbirliğinin gerekliliği konusunda hemfikirdir. Ancak mutlak kazançları ön planda tutan devletler, uluslararası hukuki sözleşmelere imza atmaktan öteye gidemiyorlar. Bunun nedeni, uluslararası hukukun yaptırımlarının daha çok devletlere karşı dizayn edilmiş olması, teröre karşı etkin mekanizmalarının olmamasıdır.

Soğuk savaşın bitmesi, tehditlerin ve aktörlerin değişmesine, dolayısıyla güvenlik algılamalarının da değişmesine neden olmuştur. 11 Eylül saldırıları tüm dünyayı etkilemesinin yanında; terör, insan hakları, güvenlik kavramlarının yeniden düşünülmesine neden olmuştur. Bu ise güvenlik algısının değişmesine ve derinleşmesine neden olmuştur. Sadece ulusal güvenlik değil küresel güvenlik söylemleri literatüre girmiş, bireysel güvenlik konusu da baz alınmaya başlanmıştır.

Terörle mücadelede yeni politikalar ve uygulamalar devreye girmiştir. Özellikle ABD'nin terörle mücadelede yaptığı uygulamalar insan hakları ihlallerine neden olmuş bu ise, güvenlik özgürlük ikilemini oluşturmuştur. Güvenliği sağlamak için özgürlükler feda edilebilir mi? Edilirse de nereye kadar edilebilir? gibi sorular gündeme gelmiştir.

Bir ülkede ekonomik yapının kırılgan olması, adalet sisteminin zaafa uğraması, ya da buna dair şiddetli endişelerin varlığı, siyasal yapının ondan hoşnut olmayan grupları yaratması, terörün nedeni olabilir. Bu nedenle terörün nedenlerini çok uzakta aramamak gerekir. Bütün bu unsurların doğru analiz edilerek, doğru politikalar üretilmesi gerekmektedir.

Çalışmanın konusu teröre maruz kalan bazı ülkelerin uyguladıkları politikaların, Türkiye'de uygulanabilirliğini araştırmaktır. Geçmişte terörle mücadele eden ülkelerin hatalarının ve başarılarının Türkiye için örnek teşkil edeceği düşüncesi çalışmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı ise; PKK'nın çözüm olarak İspanya

örneğini sürekli olarak dile getirmesidir. Bu amaçla İspanya, İngiltere, Amerika, Sri Lanka, Japonya ve Fransa'nın terörle mücadele politikaları mukayese edilerek, Türkiye'de uygulanabilirliği incelenecektir. İncelenecek olan bu ülkelerin her birinin farklı terörle mücadele politikalarının bulunmasıdır.

PKK terörüyle daha etkin mücadele için öneriler sunmaya çalışacak olan bu çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, öncelikle terör ve terörizm kavramlarına ve bu kavramların tanımlanmasına ilişkin sorunlara yer verilecektir. Terör çeşitleri de incelenecektir. terörizmin geçirdiği evrime değinilecektir.

İkinci bölümde uluslararası ilişkiler teorilerinde güvenlik kavramı üzerinde durulacak, güvenlik tehdit ve algılamalarının ne denli değiştiğine değinilerek, terörizmle olan ilişkisi incelenecek ve uluslararası örgütler tarafından yapılan terörle ilgili düzenlemelere yer verilecektir.

Çalışmanın son bölümünde ise, tezin asıl amacını oluşturan terörle mücadele yapan çeşitli ülkelerin farklı terörle mücadele politikaları incelenerek, Türkiye'nin terörle mücadelesinde uygulanabilirliği sorgulanacaktır. Değerlendirme kısmında da tespit edilen bulgular doğrultusunda mücadele konusunda katkıda bulunulmaya çalışılacaktır.

I.BÖLÜM

1. TERÖR VE TERÖRİZM KAVRAMI

Dünyanın yaşı kadar eski olmasına rağmen terör ve terörizm kavramlarının herkesin üzerinde anlaştığı genel kabul görmüş bir tanımı bu güne kadar yapılamamıştır. Bu kavramların üzerinde uzlaşmış bir tanımın yapılamaması ciddi bir eksiklik olarak ifade edilebilir. Terör, giderek şiddetini ve sıklığını artırmış, hemen hemen her coğrafyada farklı bir görüntü ile ortaya çıkmış, dolayısıyla da farklı bir anlam ifade etmiştir.

Terör ve terörizm psikolojiden siyaset bilimine, sosyolojiden uluslararası ilişkilere kadar birçok disiplin içinde inceleme alanı bulmuş ve her bir disiplin terörün farklı unsurlarına atıfta bulunarak çok farklı şekilde tanımlamıştır.

Muhtelif uzman ve akademisyenlerin terörizm tanımlaması konunun farklı akademik ve disiplinlerce nasıl görüldüğüne dair ışık tutacaktır.

Doğu Ergil, terörizmi saldırılan ve korkutulan sivil ve masum kurbanlar aracılığı ile çok daha büyük bir kitleyi yıldırıp korkutarak yasadışı stratejik ve siyasal amaçlarını gerçekleştirmek için bir grubun veya devletin, bilinçli ve planlı bir biçimde şiddet kullanması veya şiddet kullanma tehdidinde bulunması (Ergil,1991:171) şeklinde tanımlamaktadır.

Güzel, terör dehşet ve korkuyu belirtirken terörizm, bu kavrama süreklilik ve siyasal içerik katmaktadır. Buradan hareketle terörizm kimi akademisyenlere göre ‘Savaş ve diplomasiyle kazanılmayan sonuçları elde etmek, korkutmak ve itaat ettirmek için bir teoriye, felsefeye ve ideolojiye dayanılarak siyasi maksatlarla, iradi olarak terör ve şiddetin sistemli ve hesaplı bir şekilde kullanılmasıdır’ şeklinde tanımlanmaktadır.(Güzel,2000:23)

İlber Ortaylı teröre farklı bir tanım getirmektedir. Ortaylı’ya göre terör: ‘Tasnifi mümkün olmayan, aslında tarifi de mümkün olmayan ama hayatımızın içinde, her an birlikte yaşadığımız bir olgu ile karşı karşıyayız. Çok kimse terörü bir yenilik, hayatımızda arzu edilmeyen bir felaket, bizi rahatsız ve hasta eden yeni bir mantar cinsi gibi görüyor. Oysa bu doğru değildir. Terör de, hırsızlık gibi, fuhuş gibi ve bizzat adam öldürme olayı gibi evrenseldir. Yani mekânı yoktur, yaygındır, zamanı sınırlı değildir,

ebedidir. Bugüne kadar terör olmuştur. Bu an terörün içinde yaşıyoruz, bundan sonra da yaşayacağız.’ (Ortaylı,2002) Ortaylı’nın terörün zaman ve mekânının bulunmadığına vurgu yaptığı görülmektedir.

Arıboğan, terörü kendilerini halkın temsilcisi olarak nitelendiren örgütlü gruplarca kullanılan bir çatışma stratejisi olarak betimlemektedir. (Arıboğan, 2003:134) Bu çatışma kimi zaman devlet otoritesine ve temsilcilerine, kimi zaman da kendilerinden farklı olarak tarif ettikleri düşmanlara karşı yöneltilen şiddet olarak şekillenmektedir. Başeren de benzer şekilde terörün stratejik bir söylemi ifade ettiğini belirtmiştir.(Başeren, 1998:157) Terör amaçlarına ulaşmak için örgütlü sistemli ve sürekli olarak şiddeti kullanan stratejik bir anlayıştır. Ganor da ortak bir tanımın yapılmadığını ancak, çoğunluğun üzerinde birleştiği tanımı şu şekilde belirtmektedir. Terörizm, politik hedeflerin elde edilmesi amacıyla sivillere karşı şiddet eylemlerinin maksatlı olarak kullanılmasıdır.(Ganor,2005:17)

Görüldüğü üzere hemen hemen her tanımda şiddete vurgu yapılmaktadır. Buradan hareketle, her şiddet olayının terör olmadığını söyleyen Topal (Topal,2005:7)terördeki şiddetin amacının politik olduğunu belirtmektedir. Kitlelere korku salmak ve yıldırma için şiddet terörün ön şartı ve olmakla birlikte, şiddetin siyasi amaçlı olması da gerekmektedir.

Bunun yanında bazı uzmanlar terörizmin bireyler üzerinde yaratmak istediği korku, panik, yıldırma, sindirme, güvensizlik gibi duyguları tırmandırarak normal yaşam alışkanlıklarının dışına çıkmanın tek yolunun şiddet olmadığını yani şiddetin zorunlu olmadığını söylemektedirler.

Çitlioğlu yükselen ve süreklilik gösteren ABD tehditleri karşısında İran halkının savaş psikozuna girerek, halkın evlerinde yiyecek stok etmeleri, hükümet üyelerinin başkenti terk ederek daha güvenli yerlerde çalışmalarını sürdürmesi gibi örnekler vererek (Çitlioğlu, 2008:64) terörün şiddete dayalı olmadığını, şiddet kullanımı tehdidiyle de terör uygulanabileceğini belirtmektedir.

Terörün uluslararası kabul gören ortak bir tanımının yapılamamış olması, terörle mücadeleyi zorlaştırmaktadır. Çünkü adı tam olarak konulamamış, sınırları çizilememiş, kavramsallaşamamış bir durum mevcuttur. Eğer objektif bir tanım yapılabilirse, terörist

faaliyetler gerçek anlamını bulacak ve uluslararası toplumun ortak hareket etme kabiliyetleri artacaktır.

Ortak bir tanımda anlaşılması zor ve son derece karmaşık olan terörizm sorunu terörizm nedir, kim tarafından uygulanır ve kime karşıdır? ve Hangisi terör, hangisi bağımsızlık mücadelesidir? Şeklinde soruları ortaya çıkarmıştır.

Görüldüğü üzere; terörizmle ilgili çalışma yapan hemen herkes bu kavramla ilgili çok fazla tanımın yapıldığını ancak üzerinde ortak bir tanımın yapılmadığını belirtirler. Bakılan tarafa göre yapılan bir eylem bir tarafın teröristi, diğer tarafın özgürlük savaşçısı olabilmektedir.

Terörün kime karşı ve kim tarafından uygulandığı sorusunu ele aldığımızda birbirine zıt iki düşüncenin var olduğunu görebiliriz. Birincisi Batıyı ve Batının değerlerini hedef aldığını savunan ‘devlete karşı terör’ teorisi, ikincisi ise terörün bizzat devletler tarafından uygulandığını savunan ‘devlet terörü’ yaklaşımıdır.

Aralarında Paul Wilkinson, Walter Laqueur ve Yonah Alexander’ın da bulunduğu uzmanların öncülüğünü ettiği yaklaşım, terörizm eylemlerinin temel olarak Batı’yı, Batılı demokrasileri hedef aldığı görüşündedir. Bu eylemler üçüncü dünya ülkelerinden, Ortadoğu’dan ve de Sovyet temelli -günümüzde Sovyetlerin yerini köktenci İslam almıştır- bir terör ağından kaynaklanmaktadır. Bu doğrultuda Batılı devletler, kendilerine yönelik terörist saldırılara ‘karşılık veren’ ya da ‘misilleme’ de bulunan, bunu da bir meşruiyet zeminine oturtan taraflar olurlar.(Güzel,2002:6)

Devlete karşı terör yaklaşımı, terörist eylemlerin Batı’yı ve Batı’nın ortak değerlerini, küreselleşmeyi ve demokrasiyi hedef aldığı görüşüne dayanmaktadır. 11 Eylül Saldırıları, 2004 Madrid ve 2005 Londra saldırıları bu görüşün dayanaklarını güçlendiren örnekler arasında yer almaktadır. Bu saldırılardan sorumlu tutulan El Kaide, sınırları belli olan bir devlet değil uluslararası alanda faaliyet gösteren bir terör örgütüdür. Batı’nın küreselleşme ve demokratik değerleriyle savaşmak amacıyla İslami ideolojilere dayalı olarak kurulan El Kaide aynı zamanda ABD’nin Filistin topraklarını işgal eden İsrail’e verdiği desteğe de karşı gelmektedir.

Noam Chomsky terörün devletler tarafından uygulandığını, devlet destekli terörün söz konusu olduğunu vurgulan önde gelen isimlerdendir.

Terörün Batı karşıtlığından kaynaklandığını savunan görüşü ‘propagandacı yaklaşım’ olarak nitelendirmektedir. Chomsky’ye göre bu yaklaşım, terörizm kavramının bir güç dizgesinin hizmetinde kullanılacak bir silah olduğunu kurgulamakta, terörizmin sorumlusunun resmen belirlenmiş belli bir düşman olduğu savından yola çıkarak terörist edimleri istenen kaynağa yüklenebildiği durumlarda ‘terörist’ olarak niteleyip, aksi durumlarda ise ‘misilleme’ ya da ‘meşru müdafaa’ olarak adlandırmaktadır. (Chomsky,2002:217)

Aynı zamanda terör, devletler tarafından dış politika enstrümanı olarak kullanılmaya devam etmektedir. Terör, günümüzde uluslararası ilişkilerde ne kadar etkili bir araç olduğunu kanıtlamış ve çok sayıda devlet tarafından politikalarını yaşama geçirme yöntemi olarak, yaygın bir kullanım alanına sahip olmuştur. Aralarında ABD, Sovyetler Birliği (Rusya Federasyonu), İngiltere, Fransa, İsrail, İran, Suriye, Küba, Libya, Irak, Kuzey Kore, Belçika, Yunanistan, Bulgaristan, Çekoslovakya ve Sudan’ın bulunduğu çok sayıda devletin adına, terörün desteklenmesi ya da bizzat devlet terörü uygulanması olaylarına sıkça rastlanmıştır.(Kutlu, 2010:18)

Gerek devlet tarafından yapılsın, gerekse örgütler tarafından yapılsın, terör çok ağır kayıplar vermektedir. Aşağıda 2012 Kasım ayında yapılan terörist saldırılarının çeşitleri de belirtilerek, bilançoyu göstermektedir. Ükelere göre bilançoyu gösteren tablo ektedir. 2012 Kasım ayı içinde 545 terör saldırısı meydana gelmiş ve bu saldırılarda 873 ölü, 1731 yaralı ve 36 kayıp bulunmaktadır. Irak, Hindistan ve Pakistan dünya genelinde oluşan saldırıların %58’ini içermektedir. Sadece bir ay içinde bu bilançonun oluşması, olayın vahametini gözler önüne sermektedir.

Tablo 1. 2012 Kasım Ayı Terör Saldırı Çeşitleri

Saldırı Çeşidi	Saldırıların Sayısı	Ölü Sayısı	Yaralı Sayısı	Kayıp
Patlayıcıyla yapılan Saldırı	200	207	650	0
Silahlı saldırı	133	222	111	0

Çatışma	85	53	81	0
Patlayıcı-araçla yapılan saldırı	52	155	538	0
İntihar Saldırısı	23	189	290	0
Dolaylı Yangın	21	11	49	0
Adam kaçıırma	16	0	0	36
İnfaz	6	16	0	0
Kundakçılık	4	0	0	0
Baskın	4	20	12	0
Siber saldırı	1	0	0	0
Toplam	545	873	1731	36

Kaynak: www.tsk.tr (Erişim tarihi 16.12.2012)

1.1 TERÖRÜN ÖZELLİKLERİ

Dünyada mevcut bütün terör örgütlerinde ve bunların uyguladığı yöntemlerde ortak özellikler bulunmaktadır. Teröre dair yapılan tanımlar, ortak noktalara sahip olmakla beraber, her biri farklı bir unsur üzerine vurgu yapmaktadır. Şiddet veya şiddeti kullanma tehdidi içermesi, siyasi bir amaca odaklanması, örgütlü ve planlı eylemler gerçekleştirilmesi, kurbanlarıyla birlikte herkes üzerinde bir korku yaratma amacı taşınması ve eylemleriyle propaganda boyutunun ön plana çıkması, terörün ortak noktaları olarak göze çarpmaktadır.

Terör eyleminin bilinçli bir şekilde ve akılcı bir savaşım stratejisinin ürünü olduğunu belirten Bal, bazı spesifik özellikler içerdiğini söylemektedir. Bunlar: eylemin vahşi

olması, kural tanımaması, masumu hedef alması, devletin otoritesine meydan okuması, ölenle öldüren arasında doğrudan bir husumetin aranmamasıdır.(Bal,2006a:4)

Bunların yanında, suç işleyen kişi eylemini gizli yapar, hatta mümkün mertebe suç delili bırakmamaya çalışır. Oysa teröristler eylemlerini gerçekleştirdikten sonra gerek görsel, gerekse yazılı materyalleri kullanarak tüm dünyaya duyurmak ister. Eylem yapıldıktan sonra medya kuruluşlarının aranarak, eylem üstlenilir. Çünkü bu teröristin varoluş amacıdır.

Başeren terör eylemlerindeki propagandaya vurgu yaparak, terörü diğer suçlardan ayırmaktadır.

Bir teröristi diğer suçlulardan ayıran en önemli özellik eylemini aleni bir şekilde gerçekleştirmesidir. Herhangi biri bir suç islerken filini kimsenin görmesini istemez. Oysa bir terörist için eylem ne kadar çok kişiye ulaşırsa ve ne kadar çok ses getirirse o kadar iyidir. Çünkü her eylem bir mesaj taşır ve bu mesajın mümkün olduğunca çok kişiye iletilmesi gerekir. (Başeren,2000 :5)

Propaganda amacı bulunan teröristler en fazla yankı bulacak eylem ve hedefleri seçmektedirler. Yapılan eylemden çok, o eylemin sonuçları ve insanlar üzerindeki bıraktığı etkiyi önemsemektedirler.

1.2.TERÖRLE İLGİLİ DİĞER KAVRAMLAR

Terörün ortak kabul gören bir tanımı olmadığı gibi, bazı kavramlarla da karıştırılmaktadır. Anarşizm, nihilizm ve terörizm kavramları genelde iç içe geçmiş ve birbirleri yerine kullanılmaktadır.

1.2.1.Anarşizm

Anarşi Yunanca bir kelime olup, 'hükümeti olmayan veya hükümeti siyasi, iktisadi, sosyal anlaşmazlıklara hakem olmak ya da bir grubun ötekilere hakim olmasını sağlamak için gereken otoriteyi yitirmiş bir milletin durumu' şeklinde ifade edilebilir. (Meydan Larousse,1969:497) Anarşizm bireyi temel değer olarak alan bir ideolojidir. Bireyin özgürlüğünü yok ettiği gerekçesiyle her türlü otorite ve iktidara, öncelikle de devlete karşı gelir. Yasalara dayanan tüm baskı ve zorlamaları reddetmektedir.

Terörizm ve anarşizm arasında yakın bir ilişki vardır. Fransız İhtilalinde Robespierre döneminde, rejim karşıtlarına karşı uygulanan terör, ırkçı Amerikan örgütü KuKluxKlan tarafından ABD iç savaşında terör örgütlerince kullanılmıştır. Bu eğilim aynı zamanda Avrupa, Rusya ve ABD'deki anarşizm yanlıları tarafından da benimsenmiştir. Anarşistler, devrimci siyasal ve toplumsal görüşlerine uygun rejimleri yaratabilmek uğruna, devlet görevlilerine karşı suikast ve silahlı saldırılar düzenleme eğiliminde olmuşlardır. (Caşın,2008:235) Terörizm, korku ve yıldırma yoluyla mevcut sistemin yerine alternatif bir sistem getirmeye çalışırken, anarşizm devleti tamamen ortadan kaldırmaya çalışır. Anarşizm sadece devlet otoritesi değil, yerel otorite de dahil olmak üzere otoritenin her çeşidine karşıdır.

Her çeşit otoriteye karşı şiddet kullanılmasını savunan Most; bomba yapımı ve kullanımı, işgallerin nasıl düzenlenip ne gibi taktikler uygulanacağını kitaplarında ayrıntılı şekilde anlatmıştır. Kitabındaki eylem taktikleri günümüzdeki teröristler tarafından da kullanılmaktadır. Most, terörizmin teori ve pratiğine yön veren bir anarşist düşünür olmuştur.(Acar ve Urhal,2007:314)

Anarşizm ve terörizm kavramları birbiri yerine kullanılmış ve aynı anlamları ifade etmiştir. Anarşik anlayışa göre yasaların tanınmama ve dolayısıyla uygulanmama durumu söz konusudur. Anarşik bir durumun varlığı terörü beslemektedir. Aynı yöntemleri kullanmış olmaları ve otoriteye karşı olmaları bu anlam karmaşasındaki neden olarak görülebilir. Türkiye'deki terör örgütlerinin hareketlerine bakıldığında, amaçlarının mevcut sistemi yıkıp, yerine farklı bir sistem ya da yeni bir idare getirmeleri görülmektedir. Dolayısıyla bu hareketleri anarşizm olarak ifade etmek, yanlışlığa sebep olacaktır.

1.2.2.Nihilizm

Nihilizm hiçbir değere inanmamak olarak tanımlanabilir. Nihilizm mevcut düzeni yıkmaya çalışmaktadır. Terörizmden farklı olarak faaliyette bulunduğu yapının yerine bir başka yapı önermemektedir.

Anarşizm, nihilizm ve terörizm kavramlarının genelde iç içe geçen ve ayrıştırılmaları pratikte güç olan benzerliklerine karşın, en önemli ayırıcı özelliğin birer kuram ve felsefe olmaları, sosyolojik ve ekonomik mesajlar içermesine karşın, terörizmin böyle bir derinliği bulunmamaktadır. (Çitlioğlu,2008: 160)

1.2.3. Özgürlük Savaşçısı/Gerilla

Terörist ve özgürlük savaşçısı/gerilla terimleri hukuki olarak birbiri içine girmekte ve objektif olarak değerlendirilememektedir. Bu kavramları bireyler ya da kurumlar kendi anlayışları doğrultusunda yorumlamaktadır. Bir sisteme karşı yapılan eylemler, o sistemin yöneticileri tarafından terör olarak nitelendirilebilmekte, fakat bu harekete sempati duyanlar özgürlük savaşçısı olarak tanımlamaktadırlar.

Terörizm, gerilla savaşı ya da ulusal bağımsızlık savaşları gibi diğer düşük yoğunluktaki çatışmalardan farklıdır. Terörizm silahsız sivil/askeri hedeflere karşı tehdit ve zorlamayla aşırı korku oluşturularak yürütülen bir tür psikolojik savaştır. Buradaki önemli nokta, gerillaların esasta yerleşik otoriteyi hedef alırken teröristlerin genelde silahsız hedeflere yönelmesidir. Gerilla savaşçıların bazen sivil hedeflere de saldırarak faaliyetlerini bir tür 'kırsal gerilla savaşına' dönüştürmeleri nedeniyle doğru bir ayrıma gidilmesi oldukça zordur. Uluslararası kabul görmüş bir tanımın yapılabilmesi halinde terörizm ve diğer düşük yoğunluktaki çatışmalar arasındaki farklılığın ortaya konulabilmesi son derece önemlidir. (Caşın, 2008:416-417)

Tablo 2: Gerilla Savaşı ile Terörizm Arasındaki Farklar

GERİLLA SAVAŞI	TERÖRİZM
-Siyasi hedefi elde edebilmek için askeri personel ve tesislerin maksatlı olarak hedef alınmasıdır.	Siyasi hedefi elde edebilmek için savaşmayanların maksatlı olarak hedef alınmasıdır.
-Askeri birliklere karşı savaştır.	-Askerler dışında siviller de hedefdir.
-Amaçları işgal edilmiş ya da haksız olarak gasp edilmiş toprakları geri almaktır.	-Terör örgütlerinin hedef seçtiği organ ve kişiler yasal olarak vardır.
-Amaç gerçekleştiğinde kendini	-Amaçları gerçekleşse de yasal birimler

feshederek, yerini yasal birimlere bırakacaktır.	olarak varlıklarını devam ettiremez.
--	--------------------------------------

Gerilla ve terörizm birbirlerinden keskin çizgilerle ayrılamadığından, teröristlerin kendilerini gerilla savaşçısı olarak tanımlamalarına yol açmaktadır. Böylece kendilerine ahlaki meşruiyet zemini hazırlayabilmektedirler. Devletlere göre terörist vardır, teröristlerin kendilerini gerilla olarak tanımlanmasının altında yatan ana neden gerillanın uluslararası hukuka tabi olmasıdır.

1.3. TERÖRİZMİN TARİHİ

Tarihin bilinen en eski terör hareketi Filistin’de M.S. 50-70 arasında tutucu din adamlarının çok iyi teşkilatlanmış bir dini mezhep olarak kurdukları ‘Sicari’lerdir. Kurbanlarına *sica* denilen küçük bir kılıçla, genellikle gündüz ve kalabalık ortamlarda saldırmışlardır. Sicariler kurban olarak Yahudileri, tefecileri ve kamu görevlilerini seçmişler, arşivleri yok ederek borçların geri ödenmesini önlemişlerdir. (Altuğ,1995:26)

Örgüt üyeleri, kıyı bölgelerdeki arazileri yağmalamışlar, köyleri ateşe vermişlerdir. Ayrıca hükümdar ve şehrin ileri gelenlerini kaçırmak suretiyle bölgede otorite kurmaya çalışmışlardır. Roma yönetiminin, kölelik statüsü ve yargı rejimi, Yahudiler tarafından kabul edilmemiştir. Sicari, Roma kanunlarına ve köle rejimine, karşı başlatılan ayaklanma ve bağımsızlık mücadelesi için, mevcut Roma rejimine karşı isyanı savunmuştur.(Caşın,2008:230)

Kullandıkları yöntem ve yürüttükleri faaliyetlerle modern zamanların terörist gruplarına çok benzeyen ‘Haşhaşi’ler, Moğollar tarafından ortadan kaldırılıncaya kadar 11.yy ve 13.yy arasında Batılılara karşı eylemler yapmış, İran da üstlenmiş daha sonra Suriye’de yayılmış çok gizli çalışan bir örgüttür. İlk liderleri Hasan Sabbah’dır. Kurban olarak üst düzey kamu memurları, valileri, halifeleri hatta haçlı kralı Conrad’ı öldürmüşlerdir. Haşhaşiler suikast silahı olarak hançer kullanmışlardır. (Altuğ,1995:26) Haşhaşiler Şii mezhebine mensup olup, gerçek İslam’ı dejenere ettikleri gerekçesiyle suçlu buldukları Müslüman devlet yöneticileri ve liderlere karşı da suikast saldırıları düzenlemişlerdir.

Hasan Sabbah, korkunun insanların düşünce ve mantık yapılarını bozduğunu söyleyerek, günümüzdeki anlamıyla terörizmi yorumlayan kişidir diyebiliriz. Katı disiplin içinde verilen emre uymak, düşünmeden ölüme gitmek örgütün temel ilkesi olarak göze çarpmaktadır. Sabbah, verilen emre uymadığı gerekçesiyle oğlunu da öldürmüştü. Kurtarılmış bölgeler deyimini ve vur-kaç taktiğini terörizm literatürüne kazandıran Sabbah, devleti şiddet kullanmaya zorlayan eylemler gerçekleştiriyordu.(Acar ve Urhal, 2007:312)

Terör, Burke tarafından 1793-1794 yıllarında Fransa'daki organize şiddeti tanımlayan bir kavram olarak sunulmuş ve Jakobenlerin hâkim olduğu bu zaman dilimi, terör dönemi (regime de la terreur) olarak adlandırılmıştır. Terörü hızlı, ciddi ve bükülmez adalet olarak tanımlayan Robespier'e göre terör olağan bir durumun değil olağanüstü bir durumun ürünüdür. Zira düzensizlik yaratanları yargılamak için zaman yoktur. Bu dönemde terör yönetici seçkinler eliyle, yasalar ve hükümet organları aracılığıyla yürütülmüştür. (Ovalı,2006:80)

19. yüzyıl ortalarında Rusya'da meydana gelen sol hareketler, günümüz sistemli terörizmin ilk örneklerinin izlerini taşır. Bunlar, hükümetleri ve sosyal kurumları yıkmak için bireysel ve kolektif şiddeti kullanmışlardır. Yine Rus devrimci grubu 'Naradnaya Volya' (Halkın İradesi) birçok bakımdan 20. yüzyıl terör hareketlerinin ilk örnekleridir. Örgüt, Çar'ın otoritesine karşı savaşırken birçok kamu görevlisine karşı suikastlar düzenlemiş, Çar II. Alexander'ı da 1881'de suikastla öldürmüşlerdir. (Korkmaz, 1999: 23).

XX. yüzyıldan itibaren terörizm, sadece milli düzeyde değil, uluslararası düzeyde de sarsıcı bir boyut kazanmış ve siyasi gelişmeleri belirleyici rol oynamıştır. I. Dünya Savaşı'nın bireysel bir uluslararası terörizm vakası ile tetiklendiğini hatırlamak gerekir. Şüphesiz I. Dünya Savaşı'na yol açan tek olgu, 28 Haziran 1918'de Arşidük Ferdinand'ın Saraybosna'da bir Sırp milliyetçisi tarafından katledilmesi değildir. Ama bu örnek şunu gösteriyor ki; terörizm kendi başına savaş çıkarmak için yeterli olmasa bile, en azından barışı engelleyecek güçtedir. (Öktem,2007:16)

Terörist eylem ve uygulamalar 20. Yüzyılda büyük değişiklikler geçirmiştir. Terörizm aşırı sağdan aşırı sola uzanan siyasal bir yelpazede çok sayıda harekete damgasını vurmuştur.

Terörizm, Hitler yönetimindeki Nazi Almanya'sı ve Stalin yönetimindeki Sovyetler Birliği gibi bazı otoriter ve totaliter rejimler tarafından resmen kabul edilmese bile bir devlet politikası olarak uygulanmıştır. Bu ülkelerde herhangi bir yasal sınırlama olmaksızın korku ortamı yaratmak ve halka ulusal ideolojiyle devletin ilan ettiği ekonomik, toplumsal ve siyasal amaçları benimsetmek için tutuklama, hapis, işkence ve idama başvurulmuştur.(Çitlioğlu,2008:83)

II. Dünya Savaşı sonrası oluşan Yeni dünya düzeni ile birlikte uluslararası ilişkilerde değişen dünya dengeleri; sıcak savaşların yerini soğuk savaş metotlarına bırakmasına neden olmuştur. Düşük yoğunlukta çatışmalar olarak bilinen terör, bu savaşın vazgeçilmez unsuru haline gelmiş ve soğuk savaşın gereği olarak psikolojik savaş türünü ortaya çıkarmıştır. (Bekik,2011)

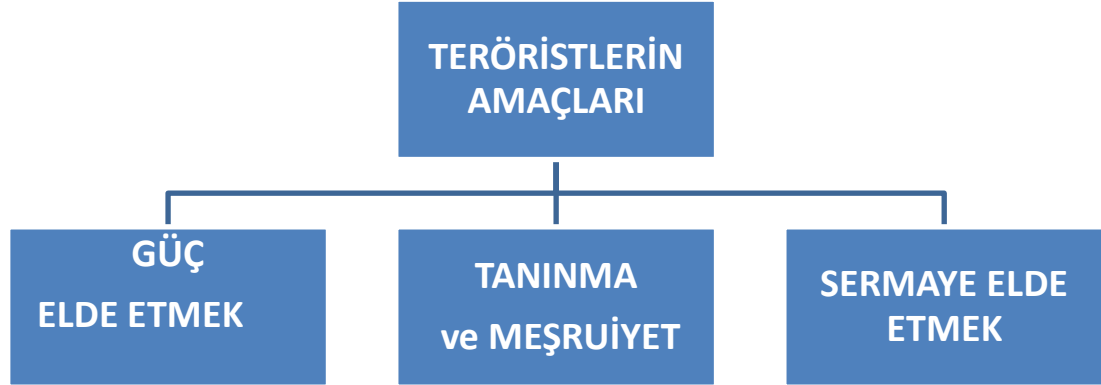
Akademisyenler tarafından terör farklı kriterlere göre sınıflandırılmaktadır. Bazı akademisyenler terörü konularına göre, bazıları teröristlerin aynı ulustan olup olmamasına göre, bazıları da kullanılan silahların değiştiği zamanı kriter olarak bir sınıflandırma yapmıştır ve bölümlere ayırmıştır. Ama her akademisyen 11 Eylül 2001'de ABD'de vuku bulan olayı kırılma noktası olarak kabul etme eğilimindedir.

11 Eylül tarihi itibariyle ciddi bir değişime uğramıştır. Bu tarihten önce, terörizm eylemlerinin çoğu konvansiyonel patlayıcıların kullanımından ibaret kalmış ve bunların en ölümcül olanlarında bile ölü sayısı yüzlü rakamları aşmamıştır. Artık terörizmin hem nicel hem de nitel bir sıçrama gerçekleştirdiği söylenmektedir.(Öktem,2007:29) 11 Eylül terör eylemlerinin eşzamanlı saldırı niteliği, saldırıların teknik açıdan mükemmelliği, Dünya Ticaret Merkezi ve Pentagon gibi sembolik hedefler seçilmesi, olayların bütün yönleriyle hemen medyaya yansıtılması, ölü sayısının yüzleri bulması, terörün çok büyük yol kat ettiğinin göstergesi olarak ele alınabilir.

1.4. TERÖRİSTİN AMAÇLARI

Terörün amaçları faaliyette bulunulan bölgenin yapısal özelliklerine göre değişiklik göstermektedir. Ancak terörün genel amacının hedef alınan siyasi rejim ya da iktidarı yıpratarak mevcut otoriteyi sarsmak ve yerine yeni bir sistem veya düzen getirmek olarak belirtilebilir. Bunun yanında, iç ve dış kamuoyunda davalarının duyurulmasını sağlamak, yapılan şiddet eylemleriyle halkta korku ve panik yaratarak, onları itaate zorlamak yani bir bakıma onlardan destek almayı da istemektedirler.

Şekil 1: Teröristlerin Amaçları

Teröristlerin amaçlarını yukarıdaki şekilde olduğu gibi üçe ayırabiliriz. Ancak bu amaçlar birbirine bağlantılı bulunmaktadır, biri olmadan diğerinin gerçekleşmesi sekteye uğrayabilir. Örneğin, eylemleri gerçekleştirmek için gerekli teçhizata sahip olunması için sermayeye ihtiyaç duyarlar.

Teröristlerin birinci amacının güç elde etmek olduğunu söyleyebiliriz. Kargaşa yaratarak toplumun direnme gücünü kırmak, sosyal ve siyasal düzen arkasındaki halk desteğini şiddet yoluyla zayıflatarak istedikleri gücü elde etmeye çalışırlar. Devletleri baskıcılığa iterek, insan haklarıyla ilgili katı sınırlamalar getirerek, polis devletine doğru bir gidişata neden olurlar. Baskıcı görünen bir hükümet oluşturarak, insanların hükümete karşı bir tavır takınacaklarını, teröristlerin gündeme daha kolay adapte olacaklarını düşünürler. Böylece oluşan yeni ortamda kendilerini daha iyi meşrulaştırabilecek ve halkın desteğini kazanarak ikinci amaçlarını da gerçekleştirmeye çalışacaklardır.

Halkta yaptıkları eylemlere karşı önemseme ve hatta sempati yaratmaya çalışarak, hükümetlerin ilgisini çekerek ‘tanınma’ istemektedirler. Teröristler, ölüm ve yıkım tehdidi altında fidye ödenmesi, mahkûm olan ve hapisanede bulunan diğer teröristlerin serbest bırakılması, bir terörist mesajın yayınlanması gibi çok belirgin istekleri elde etmeye çalışabilirler.

Hükümetler kamuoyunun beklentilerini karşılamazsa toplumun öfkesi hükümete yönelerek sorumluların seçim sandıklarında cezalandırılması sonucu doğabilir.

Dolayısıyla terörizm tehdidi devletlerin iç siyasetinde ve özellikle seçim sonuçları üzerinde etkiler yaratabilme kapasitesine sahiptir. Örneğin 2004 Madrid’de meydana gelen terörist eylemler, birkaç gün sonra gerçekleştirilen seçimleri etkilemiştir. ABD’nin Irak işgaline aktif destek veren İspanyol hükümeti düşürülmüş, yerine Zapatero iktidara gelmiştir. Bu, terörün bir başarısı olarak da algılanabilir.

Üçüncü amaçları ise diğer iki amacı gerçekleştirmek için sermaye elde etmeye çalışırlar. Banka soygunu, polis ve askeri birliklerden yapılan soygun ve kaçırma, kaçakçılık, özellikle uyuşturucu kaçakçılığı gibi eylemlerle sermaye kazanırlar. Örneğin Kuzey İrlanda ve İspanyadaki terörist faaliyetlerin büyük bir kısmı banka soygunları veya haraç yoluyla finanse edilmiştir. PKK terör örgütünün finansmanının büyük bir kısmını Türkiye’nin jeopolitiği nedeniyle uyuşturucu ticaretidir.

Orta doğudaki ve Orta Asya’daki aktif olan terör örgütlerinin eylemleri, bir rejim değişikliğinin devrim yoluyla gerçekleştirmekten çok, uğradıkları baskı ve haksızlıklara karşı silahlı direniş, özgürlük ve hak arayışı temeline dayandığı söylenebilir.

1.5. TERÖRÜN NEDENLERİ

1.5.1. Ekonomik Nedenler

Ağır ekonomik şartlar, insanları maddi yönden zarara uğratabileceği gibi moral bakımından da zaafa düşürebilir. Dengesiz gelir dağılımı terör örgütleri tarafından en çok istismar edilen ve propaganda malzemesi olarak kullanılan unsurlardan biridir.

Çok uluslu şirketlerin ve ekonomik entegrasyonların dış politikada karar alma sürecine katılmaları uluslararası alanda ekonomik rekabeti hızlandırmıştır. Bunun yanında uluslararası toplumun bu hızın gerisinde kalması gelir dağılımındaki adaletsizliği büyütüştür. Gelir dağılımındaki bu adaletsizlikler ülkenin iç ahengini bozmuştur. (Şenocak,2006:36) Özellikle gelir dağılımındaki adaletsizlikler terör örgütlerinin kullandığı en büyük propaganda araçlarından biridir. Gürses de gelir dağılımının adaletsizliğinden teröristlerin yararlanacağını belirterek birçok milliyetçi ve toplumsal hareket işçi sınıfından insanları ya da işsiz gençleri kendilerine çekmek için Marksist söylemleri kullandığına vurgu yapmaktadır. Toplumsal hareketlerin liderleri kitleleri harekete geçirmek için argümanlarını yine çoğunlukla sömürü tartışması üzerine yoğunlaştırırlar. (Gürses,1998:47)

Tüm bunların aksine Çitlioğlu ekonomik nedenlerin teröre neden olmayacağını “Eğer açlık sefalet geri kalmışlık, ezilme aşağılanma, sömürölme öğelerini içinde barındıran haksızlığa uğramışlık, terörizmin bugüne kadar kabul edildiği gibi temel gerekçesini oluşturuyor olsaydı; günümüzde terör örgütlerinin çok büyük bir bölümünün Afrika ölkelerinden çıkması ve Afrikalıların terörizmle özdeşleşmiş olması gerekirdi.” (Çitlioğlu, 2005:31) sözleriyle desteklemektedir. Başeren de hemen hemen aynı fikirdedir. Sadece fakirlerin terörist olmadığını belirtmiştir. Örneğin Baskların kişi başına düşen gayrisafi yurtiçi hasılasının, İspanyolların kişi başına gayrisafi yurt içi hasılasından yüksek olması buna güçlü bir gösterge sayılmaktadır. (Başeren,2001)

1.5.2. Sosyal Yapı

Sosyal değerlerdeki değişmeler, toplumda artan sapmalara ve uyuşmazlıklara neden olabilmektedir. Bu değişim döneminde yaşanan sıkıntı, bunalım ve kaoslar, hem terörist ve şiddet yanlılarını beslemekte, hem de onların toplumu etkilemelerine sebep olmaktadır. Özellikle kentleşme ve göç olgularından kaynaklanan sosyal çalkantılar ve kültür değişimleri suça olduğu kadar şiddet kullanımına da katkıda bulunmaktadır.

Köyden kente göç eden insanlar genel olarak, kültürel açıdan yabancılık duygusu çekmelerinin yanı sıra, yoksulluktan kaynaklanan sebeplerden dolayı kendilerini çaresiz, sahipsiz ve yalnız hissetmektedirler. İnsanlar psikolojik olarak kendilerine kucak açan, değer veren ve onlara bir kimlik atfeden oluşumların bir parçası olmaya meyil ederler. Bu dinsel bir grup, siyasal bir parti veya bir terör örgütü dahi olabilmektedir.

1.5.3. Politik Nedenler

Ölkenin belirli bölgelerinde nüfus yoğunluğunu oluşturan insanlar içinde etnik, dinsel ve mezhepsel farklılıkların istismar edilmesi, terör için uygun bir ortam hazırlamaktadır. Siyasal tansiyonu sürekli yüksek tutarak, bundan siyasi çıkar beklemek de terörü beslemektedir. Sri Lanka’da azınlıkta bulunan Tamillerin, üniversite sınavına girmelerinde bir kontenjan konulması, Kuzey İrlanda’da daha iyi bir iş bulabilmek için proteston olmanın gerekli görülmesi, örnek olarak verilebilir.

Hükümete yönelik halk desteğinin azalması da politik nedenler arasında sayılabilir. Halk desteğinin azalmasıyla birlikte hükümet daha uzun ömürlü olabilmek için devlet terörü uygulamaktadır.

1.5.4.Kişisel Rahatsızlıklar /Ruhsal Bozukluklar

Kanlı şiddet eylemlerini yapan teröristlerin akıl sağlıklarının yerinde olmadığını ya da kişisel ve ruhsal bozukluklarının olduğu düşüncesiyle de çok sayıda araştırma yapılmıştır. Hatta bu amaçla teröristlerin kafatası ölçülerine bakılmış, beyinleri çıkartılarak incelenmiştir. Alkol bağımlılığı ve aile bağlarıyla olan ilişkilerini araştıran anketler yapılmıştır. Bu durum Terörün patolojik bir olgu olup olmadığı sorusunu gündeme getirmektedir.

Göka bu konuyu şu şekilde bağlamaktadır.

Bugüne kadar yapılan çalışmalar, terör psikolojisi konusunda iki noktaya açıklık getirmiştir. Bunlardan birincisi, teröristin zihnen bilinen ruhsal hastalık kategorileri içine sıkıştırılmaya çalışılarak incelenmesinin uygun olmadığıdır. Böyle bir bakış önyargılarla doludur ve propaganda dışında bir faydası yoktur, hatta hatalı verilerle harekete yol açacağı için terörle mücadeleyi zaafa düşürür. Terör olayları, ruhsal rahatsızlığı olanların asla planlamayacağı kadar karmaşık bir zihinsel işleyiş ve organizasyon yeteneği gerektirir. Kaldı ki; bugüne kadar yapılan ampirik araştırmalar, teröristlerin tamamına mal edilebilecek bir ruhsal rahatsızlıktan söz edilemeyeceğini, açıkça göstermektedir. (Göka,2002)

1.6.TERÖR ÇEŞİTLERİ

Tanımı bile kişiden kişiye değişen bir kavramı sınıflandırmaya çalışmak, çeşitlendirmek oldukça güçtür. Bu güçlük, terörizm kavramının karmaşık ve değişken bir kavram olmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle de birçok uzman kendine göre farklı sınıflamalar yapmışlardır. Amaçlarına ve ideolojilerine göre terörizmle ilişkili kişilerin kaynak edindiği unsurlara göre diye örnek verilebilir.

1.6.1.Devlet Terörü

Devletlerin hem kendi halklarına karşı kullanabileceği hem de dış politika aracı olarak kullanabilecekleri bir terör çeşididir. Dış politika aracı olarak devlet terörü tarihin her döneminde başvurulan bir yöntem olsa da en belirgin haliyle Soğuk Savaş döneminde

kullanılmıştır.Bu yöntemin askeri veya komünist rejimler tarafından kullanıldığı iddia edilir. Ekstra güç kullanımı ve gözaltı ölümleri devlet terörizminin örnekleri olarak ele alınır.

Devlet hamileri kendilerine ait direk olarak devşirilmiş veya kontrol edilen terör mangalarını kullanabilirler ya da vekil ve müvekkil hareketler aracılığıyla çalışmayı seçebilirler. Bunlar hemen hemen her zaman, herhangi bir bağlantıları olduğunu güven sarsmayacak bir şekilde inkar edebilmek için bu tür ortaklıkların içinde üstü kapalı bir şekilde yer alırlar (Freedman, 1998:39).

Sovyetler Birliği komünist ideolojiyi yaymak amacıyla çeşitli devletlerde sol-Marksist eğilimli gruplara ve/veya terör örgütlerine destek vermiştir. Daha sonra ABD yönetimi, çeşitli diktatör rejimlere silah ve finansal destekte bulunarak, ‘Yeşil Kuşak Projesi’ adı altında sözde İslamcı gruplara/örgütlere destek vererek komünizmin yayılmasını engellemeye çalışmıştır. Sovyetler Birliği Afganistan’ı işgal ettiği zaman ABD ve Pakistan gizli servisleri Sovyetlere karşı Taliban militanlarına eğitim vermiştir. Ancak ABD kendisi daha sonra 11.9.2001’de bu teröristlerin hedefi haline gelmiştir. Buradan da anlaşıldığı üzere terör örgütleri arasında ayırım yapmaksızın, çifte standart uygulamaksızın onlarla mücadele etmek şarttır. (Aydoğan,2012)

Devlet terörü ile *devlet destekli terörün* farklı anlamlar ve sonuçlar içerdiği de bilinmelidir. Devlet terörü denince; bir devletin, kendi sınırları dâhilinde veya ülke sınırları dışında, tehdit olarak algıladığı kişi, grup ya da kuruluşlara yönelik, emrindeki askeri, ya da sivil unsurları bizzat kullanarak gerçekleştirmiş oldukları ve hukuki dayanağı olmayan şiddet eylemleri anlaşılmalıdır. Özellikle kendi sınırları içerisinde, yönetilenlere karşı şiddet uygulamaları, politik kaygılar ve güç dengesini elinde tutma mücadelesinden kaynaklanmaktadır. Ancak, devlet terörü kavramı, bazı yazarlarca uluslararası alanda tartışmalı ve üzerinde mutabakat olmayan bir husus olarak görülmektedir.(Deen,2005)

Devlet terörüne Fransız Devrimi’nde Jakobenlerin uyguladığı terör, Sırpların, Bosna halkına ve Sırbistan’ın Kosova’ya yönelik uygulamaları; Saddam Hüseyin dönemindeki Irak; Stalin dönemi Rusya’da yaklaşık 40 milyon insanın yok edilmesi; Nazi Almanya’sının Yahudi soykırımı; İsrail’in Filistin üzerindeki katliamları; Pol Pot yönetimindeki Kamboçya’daki katliamlar örnek olarak verilebilir. (Salur,2009:103)

Yine Temmuz 2009'da Çin'deki Doğu Türkistan'ın Urumçi kentinde Uygur Türklerine uygulanan şiddet eylemleri ve 2012'de Esed'in halkına uyguladığı şiddet devlet terörü olarak adlandırılabilir.

Chomsky devlet terörünün temeline koyduğu ABD'nin, hiçbir devlete Amerika'nın saldırısına karşı savunma hakkı tanımadığına ve bunun özellikle 1980'lerden itibaren bir öğreti halini aldığına dikkat çekmektedir. Öğretinin iletisi açıktır:

ABD'nin terörist saldırılarına karşı kimsenin savunma hakkı yoktur ve ABD "hak gereği" bir terörist devlettir. Bu da sorgulanamaz bir öğretilerdir. Buna göre, boyun eğmeyen bir halkı boyun eğdirmek için terörist bir taşeron ordu örgütlemek meşru bir iştir.(Chomsky,2002:224-226)

Diğer devletlerin desteği olmadan terör örgütlerinin uzun süreli ayakta kalabilmeleri ve mücadelelerini sürdürebilmeleri zordur. Devlet desteği olmadan terör örgütlerinin yeterli parasal kaynak bulmaları, silah ve malzeme temin edebilmeleri, barınma, eğitim gibi amaçlarla güvenli bölgeler oluşturabilmeleri çok mümkün değildir.

Devlet destekli terörizm tarih boyunca hem kendi halklarına karşı şiddet ve sindirme aracı olarak hem de dış politika aracı olarak her zaman kullanılan bir yöntem olmuştur. Bu ise terörle mücadeleyi zorlaştıran önemli unsurlardan biridir.

1.6.2. Bireysel Terör

Terörizmin diğer bir çeşidi olan bireysel terörizm, herhangi bir örgütle bağlantısı olmayan teröristlerin siyasal nitelikli şiddet kullanması olarak tanımlanabilir.

Arı, bireysel terörizmle örgütlü terörün arasındaki farkları şu şekilde belirtmektedir. Bireysel terör genellikle bireysel bir eylem olarak kalır ve çoğu zaman süreklilik arz etmez. Ancak örgütlü terörizmin süreklilik göstermesi, mali imkânlara sahip olması, yerel ve uluslararası bağlantılarının bulunması, diğer terör örgütleriyle hem eylem düzeyinde hem de organizasyon düzeyinde işbirliği gerçekleştirebilmesi temel farklılıklardır. (Arı,2012)

1.6.3 Kimyasal ve Biyolojik Terör

Kimyasal ve biyolojik silahların kitlesel imha kapasitesinin yüksek olması ve etkilerini çok kısa sürede göstermeleri nedeniyle terörist gruplar tarafından kullanılmaktadır.

Biyolojik silahlar 20. Yüzyılda da etkinliğini korudu. Almanlar 1915'te gizli bir biyolojik araştırma laboratuvarı kurdular. Birinci Dünya Savaşı sırasında Almanların, karşı tarafın atlarını ve sığırlarını hedef alacak şekilde şarbon kullandığı ve İtalya'da kolera, St. Petersburg'da ise veba mikrobu saldıkları iddia edilmiştir. Önemli olan düşmanın imha edilmesidir, bu nedenle her yöntem kullanılmıştır.(Arıboğan,2003:160) 11 Eylül sonrası şarbon vakaları da örnek olarak verilebilir.

1.6.4.Siber Terör

Günümüzde terörizmle ilgili en yeni ve en güncel kavramlardan biri de Siber terörizmdir. Siber Terörizm giderek gelişmekte ve tehlikeli bir hal almaktadır. Devletlerin güvenliğini tehdit eden suç örgütleri bilgisayar teknolojisi kullanımıyla uluslararası alanda huzuru ve barışı bozmada bu yeni yöntemi kullanmaya başlamışlardır.

Siber terörün tercih edilmesinde pek çok sebep bulunmaktadır. Bunların başında, ucuz olması, mekân sınırlamasının bulunmaması, soyut bir saldırı olması, kim tarafından yapıldığının resmi olarak kanıtlanmasının çok zor olması gibi nedenler gelmektedir.

1.7. TERÖRÜN UNSURLARI

1.7.1. Şiddet Unsuru

Terörizm tanımlarının hemen hepsinde 'şiddet'in araç olduğu çok açık bir şekilde vurgulanmaktadır. Terörde şiddet unsuru mutlaka vardır. Terörizmde kullanılan şiddet bizzat kullanılabilceği gibi, tehdit şeklinde de olabilir. Şiddetsiz terör olmaz. Ancak terörsüz şiddetin olması her zaman mümkündür. Terörizmde, canlı ya da cansız varlıklara şiddet yoluyla zarar verilebileceği gibi, şiddet kullanılacağı tehdidinin bulunması da terörizm için yeterlidir. Bu anlamda şiddet tehdidine, "*psikolojik şiddet*" adı da verilmektedir.(İsen,1996:197)

Terör örgütleri, gerçekleştirdikleri şiddet eylemleri ile topluma korku salarak, halkta bıkkınlık ve yılgınlık duygusu oluşturup, vatandaşın devlete olan güvenini sarsmayı ve kaos ortamı yaratmayı hedeflemektedirler.

1.7.2. Örgütlenme Unsuru

Örgüt, iki veya daha fazla kimsenin aynı amaç etrafında birleşmesiyle meydana gelir. Örgüt; organize bir yapı içerisinde, aynı ideolojiyi benimseyen ve aynı hedefe yönelmiş kişilerden oluşur. Günümüzde terör örgütleri, çoğunlukla örgüt lideri ile ona bağlı üst düzey sorumlular ve daha alt düzeydeki bölge, il ve birim sorumlularından oluşmaktadır.

Örgütsel yapılanmada illegal teşkilatlanma ve gizlilik esastır. Bu aynı zamanda örgütün temel güvenlik ihtiyaçlarına yönelik bir yapılanmadır. İlegal faaliyet, legal alanda öne çıkan sempaticilerin illegal alana kaydırılmaları ile beslenir. Böylece, operasyonlarla ortaya çıkan kadro kayıpları, yeni ve deşifre olmamış örgüt mensuplarının illegal kadrolara aktarılmasıyla giderilmeye çalışılır.(www.egm.gov.tr: 2012)

1.7.3. İdeoloji Unsuru

İdeoloji; İdeoloji, siyasal ya da toplumsal bir öğretiyi oluşturan, bir hükümetin, bir partinin, bir toplumsal sınıfın davranışlarına yön veren politik, hukuksal, bilimsel, felsefi, dinsel, moral, estetik düşünceler bütünüdür. (wikipedia.org)

Terör örgütleri açısından ideoloji, yapılanmalarının dayanak ve hareket noktasını oluşturduğundan ana unsur olarak kabul edilmektedir. İdeoloji hareketin rehberidir. Örgüt, benimsediği ideoloji doğrultusunda hareket etmekte, stratejisini buna göre belirlemektedir. Uygulanacak şiddet olaylarının tip ve hedefleri grubun üye temini ve şiddet kampanyalarında işleyeceği konular hep ideolojiye göre belirlenir. Bir ideolojiye bağlanan teröristlerin tüm gayeleri inandıkları davaya hizmet etmektir.

Böylece, benlikleri, aileleri, yakınları, özgürlükleri, istikballeri yok edilerek, tüm sosyal yaşantılarının merkezine ideoloji yerleştirilir ve bütün ilişkileri inandığı ideoloji çerçevesinde şekillenir. İnanmış bir terörist böylece uğruna mücadele ettiği dava hiçbir fedakârlıktan kaçınılmaması gereken en yüce kavramdır. Kendisi bu mücadelede ölse bile davası yaşayacaktır.(Uyar,2008:11)

Terörün en önemli unsurunun ideoloji olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü bu ideoloji sayesinde terörist kutsal saydığı amacına ulaşabilmek için tüm zor şartları göze alabilir, hatta canından bile vazgeçebilir.

1.7.3.1. Milliyetçi/Etnik Terörizm

Belirli bir etnik kimliğe sahip grupların, içinde yaşadıkları toplumda, kendilerine ait yeterince hakka sahip olmadıklarını iddia ederek veya kendilerine karşı devlet tarafından haksızlık, ayrımcılık yapıldığını iddia ederek, devletin otoritesini tanımayarak kendilerine ait bir devlet kurmak için giriştikleri şiddet içerikli hareketlere etnik terör denmektedir. Bu fikir kendine referans olarak, Wilson'un prensibi olan 'her millet kendi kaderini tayin hakkına sahiptir'(self determination) öğretisini kabul etmektedir. (Salur,2009:95)

Dünyanın hemen her bölgesinde etnik azınlık olarak tanımlanabilecek grupların varlığı, özellikle 1900 lü yılların ikinci yarısından itibaren etnik temele dayalı terör olaylarının artmasına neden olmuştur. Ayrıca bazı devletlerin terör gruplarını kendi dış politika amaçları doğrultusunda kullanmaya başlamaları sonucu, özellikle Türkiye'nin bulunduğu bölgede, etnik temele dayalı terör olaylarının daha da yaygınlaşması ortaya çıkmıştır.(Simon;1995)

Etnik terör dünyanın belli bir bölgesine mahsus bir olgu değildir. Tam tersine dünyanın neredeyse her yerinde etnik teröre rastlamak mümkündür. Sri Lanka'da Tamil, Türkiye'de PKK, Kuzey İrlanda'da IRA ve İspanya'da ETA, bu gruplara örnek olarak gösterilebilir.

Etnik terör ideolojik, dini ve maddi temele dayalı şiddet hareketlerinden ayrılır. Etnik teröristler çoğu kez ülkenin tamamı yerine kendi bölgelerini etkilemeye çalışırlar ve devlet tarafından sunulan kimlik yerine farklı olduğunu düşündükleri etnik kimliklerini ön plana çıkarırlar. (Byman,1998:149)

Dünyanın her tarafında farklı etnik grupların bulunması etnik temele dayalı terör olaylarının da yaygın bir biçimde ortaya çıkması sonucunu doğurmuştur. 20. yüzyılda devletlerin büyük çoğunlukla ya imparatorlukların dağılması sonucu veya sömürge yönetimlere karşı verilen bağımsızlık mücadeleleri sonunda ortaya çıkmış olmaları etnik sorunların da en önemli nedenini oluşturmuştur. Terör zayıfın silahı olduğu için de ayrı bir devlet kurmaya yönelen etnik gruplar, bunu sağlamak için terörü bir silah olarak kullanmaktadırlar.(Baharçiçek, 2000:14)

Etnik Terör, çoğunlukla demokrasiyle yönetilen ülkelerde karşılaşılmakta, bunlar etnik grubun haklarının demokrasi içinde sağlanamadığını ileri sürerek terör eylemi yapmaktadırlar. Bu talepler özgürlükten bağımsızlığa kadar uzanabiliyor.

1.7.3.2. Marksizm-Leninizm-Maoizm (Komünizm)

Marksist teorinin doğuşu, sanayi devrimine dayanmaktadır. Sanayi devriminden sonra işçi ve burjuvazi sınıflarının oluşması Marksist teorinin oluşmasına zemin hazırlamıştır. İşçi sınıfının sömürülerek, kapitalin büyümesi sınıflar arası ayrımı büyütülmüştür. Marksistler bunun çaresini işçi sınıfının birleşmesinde aramışlardır.

Marksist-Leninist ideoloji çerçevesinde hareket eden terör örgütlerinin amacı, kendi ideolojileri doğrultusunda bir yönetim sistemini oluşturabilmek için silahlı halk mücadelesiyle mevcut rejimi değiştirerek yerine komünist bir rejim kurmaktır. Türkiye’den Dhkp/c ve mlkp örnek olarak verilebilir.

Marksizmin insanları mevcut sisteme karşı başkaldırmaya yöneltmesi, özünde şiddet ruhu taşıması terör ile özdeşleştirilmesi sonucunu doğurmuştur.

Bu nedenle Marksizm, özellikle ülkemizde terörizm ile birlikte anılmıştır. 1917 Ekim Devrimiyle birlikte ilk defa Marksist ideolojiyi benimseyenlerin iktidara gelirken ve iktidarı ele geçirdikten sonra gerçekleştirdikleri şiddet eylemlerinin etkisi de büyük olmuştur. (Acar ve Urhal,2007:314)

1.7.3.3. Dini Kaynaklı Terörizm

Her din, özünde terör ve şiddet eylemlerinin olmadığına vurgu yaparak, barışı ve sevgiyi öğütler. Ancak dinin farklı algılamaları, çatışmalara neden olabilmektedir.

Salur dini kaynaklı terörizmi dört grupta incelemiştir.

- 1) Yönetimlerin kullandığı dinsel terördür ki çoğu zaman dinler; bazı kişi, grup, devlet ya da devletlerin çıkarlarını savunmada veya yeni çıkarlar elde etmede ortaya çıkarılan çatışmalara giydirilen, etnik dinsel veya ulusal giysilerdir.
- 2) Dinsel yönetimlerin uyguladığı terördür. Uluslararası hukuku hiçe sayarak vatandaşlarına ve muhaliflerine şiddet hareketleri uygularlar. Bu duruma örnek gösterilebilecek bir durum ise İran’ın 12 Haziran 2009 tarihinde yapılan

seçimlerden sonra ve bu seçimlerden önce sözde rejim muhaliflerine uyguladığı baskılardır.

- 3) Mezhep farklılıklarından doğan ve bu mezheplerin birbirlerine karşı uyguladıkları şiddet hareketleridir. Ortaçağda engizisyon mahkemeleri, haricilerin katliamları, Irak'taki mezhep çatışmaları bu kategoriye örnek gösterilebilir.
- 4) Dinin, siyasi, politik çıkarlar için istismar edilmesidir. Sovyetler Birliği'nin Afganistan'ı işgalinden sonra ABD'nin Taliban'a verdiği destek gösterilebilir. (Salur,2009:90-91)

II. BÖLÜM

GÜVENLİK

Terörizm, güvenlik kavramıyla çok yakından ilgilidir. Terörizm, bireylerin, toplumların, devletlerin, kazandığı yeni niteliğiyle ulusal ve uluslararası düzenin güvenliğine yönelmekte olan bir tehdittir. Güvenlik kavramı, değişen güvenlik algılamalarına değinilecek ve güvenliğin terörizmle olan ilişkisi bu bölümde incelenecektir.

2.1. GÜVENLİK KAVRAMI

Güvenlik sözlük anlamıyla ‘korku ve tehlikeden uzak olma durumu veya hissidir.’ Bu tanımdan güvenliğin fiziksel ve psikolojik olarak iki boyuttan oluştuğunu görebiliriz. Tarih boyunca özellikle güvenliğin fiziksel boyutu üzerinde durulmuş ve ulusal sınırları başka devletlerin saldırı ve tehdidinden uzak tutmak, devletlerinin güvenlik anlayışlarının en önemli unsuru olarak ön plana görülmüştür. (Çağrı, 2004:78)

Güvenlik ve tehdit kavramları birbirlerini etkileyerek, birlikte gelişip değişmektedirler. Güvenlik ve tehdit, karşılıklı ve sürekli olarak birbirlerini tetikleyen iki kavramdır. Algılanan tehditler sebebiyle güvenlik tedbirleri alınırken, alınan bu güvenlik tedbirleri hasım tarafından tehdit olarak algılanır ve ilave güvenlik tedbirleri alınmasına yol açar. Bu karşılıklı etkileşimde tehdit koşullarının değerlendirilmesi, devlet stratejisinin oluşturulmasında ve savunma doktrininin düzenlenmesinde kritik role sahiptir. (Küçükşahin ve Akkan, 2007:44-45)

Güvenlik olgusunun, tehdit algılamasıyla başladığını söyleyebiliriz. İki kutuplu dünya düzeninin sonuna kadar güvenlik, daha çok bir ülke silahlı kuvvetlerinin karşı bloktaki ülkelerde yarattığı tehdit ve buna karşı alınan tedbirler olarak gündeme gelmiştir. İki kutuplu dünya düzeninin yıkılmasını müteakip oluşan yeni dünya düzeni içerisinde tehdit ve buna bağlı olarak güvenlik algılamaları da değişmiştir. Uluslararası ilişkiler alanında yer alan tüm aktörlerin, büyüklük ve amaçlarına göre farklı güvenlik anlayışlarına ve arayışlarına sahip olduklarını ifade etmek mümkündür. Aktörlerin farklı tehdit anlayışları, onları farklı güvenlik arayış ve faaliyetlerine yönlendirmektedir. Bu durum, aktörün uluslararası sistemde taşıdığı ağırlığı, güç ve kapasite büyüklüğüne,

içsel dinamiklerine, uluslararası sistemi algılayış biçimine ve kendisine biçtiği role göre değişmektedir.

Teknolojik gelişmelerin ve bunun sonucu olarak ortaya çıkan küreselleşmenin bir sonucu olarak güvenliğe yeni tehditler eklenmiştir. Soğuk Savaş'ın sona ermesi ile birlikte organize suçlar, yasadışı göç, insan kaçakçılığı, uyuşturucu ve silah kaçakçılığı, para aklama gibi yeni tehditler ön plana çıkmaya başlamıştır. Soğuk Savaş sonrasında küresel güvenlik ortamını derinden etkileyen ve şekillendiren en önemli olay 11 Eylül terör saldırıları olmuştur. Saldırıların sonucunda yeni küresel güvenlik tehditleri; terörizm, kitle imha silahlarının yayılması, vb. uluslararası güvenlik gündemine oturmuştur.

2.2. ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE GÜVENLİK TEORİLERİ

Güvenlik dinamik bir kavram olduğundan toplumsal değişimle birlikte değişir. İlk insan topluluklarında aç kalmama, barınma ihtiyaçları gibi bireysel ihtiyaçlar söz konusu iken, ulus devletlerin ortaya çıkmasıyla ulusal güvenlik, küreselleşmeyle birlikte de küresel güvenlik literatüre girmiştir. Güvenlik kavramı, özellikle 1990'lı yıllardan itibaren eskiye oranla çok daha karmaşık bir hale gelmiştir. Uluslararası sisteme yeni aktörler, yeni tehditler ve bu bağlamda yeni güvenlik anlayışları hâkim olmaya başlamıştır.

Güvenliğin dinamik bir kavram olduğu konusunda hemfikir olan uzmanlar, güvenliği iki bölüme ayırarak incelemiştir. Geleneksel güvenlik anlayışında genel olarak devlet güvenliğini baz alan askeri güvenlik önem taşımaktadır. Yeni güvenlik anlayışı ise genel itibarıyla bireyi güvenliğin merkezine koymaktadır.

Dinamik bir kavram olmasının yanı sıra, uluslararası ilişkilerde güvenlik kavramı, uluslararası sistemin bütünü veya bütününe yakınının güvenliği (evrensel boyutu), coğrafi ya da fonksiyonel alt-sistemlerin güvenliği (bölgesel güvenlik), devlet güvenliği, toplum güvenliği, toplumsal alt grupların güvenliği, bireylerin güvenliği gibi farklı düzlemlerde ele alınabilir. ((Dedeoğlu, 2003:10)

Uluslararası ilişkilerde tek aktör olarak devleti gören ana akım realizm, devletin kendi gücünü maksimum seviyeye çıkarmasını öngörmüş, aksi takdirde var olması ve güven

içinde olmasının tehlikeye gireceğini belirtmiştir. Bu görüşe göre devletler, diğer devletleri potansiyel bir tehdit olarak algılamaktadır. Ancak sürekli güçlerini artırmak istemeleri, gerginliği tırmandırarak paradoksal bir biçimde güvensiz bir ortama davetiye çıkarmaktadır.

Bir devletin güvenliğini sağlamlaştırmak adına aldığı önlemler, diğer bir devletin güvenlik kaygılarını artırdığı için, bu durum diğer devletlerin de güvenlik önlemlerini artırmasına yol açacaktır. İşte bu noktada güvenlik ikilemi ortaya çıkmaktadır. Bu ise realist geleneğin karşılaştığı en önemli güvenlik paradoksudur. (Karabulut,2011:57)

İki kutuplu dünyada güvenlik algılamaları askeri, ekonomik, ideolojik ve siyasi temeller üzerine kurulmuştur. NATO ve Varşova Paktı'nın kurulması askeri güvenlik algılamasının bir uzantısı olduğu söylenebilir.

Realistler için askeri güvenlik ve stratejik konular yüksek politika (highpolitics) çerçevesinde ele alınırken, sosyal ve ekonomik problemler düşük politikalar (lowpolitics) olarak ele alınmaktadır. (Kıran,2004:98) Bu ise realistlerin dar görüşlü oldukları konusunda eleştirilmelerine neden olmuştur.

İşbirliği ve dayanışma kavramlarını ön plana getiren liberalizm, güvenli bir ortamın oluşabilmesi için devletlerin örgütlenmesi gerektiğine vurgu yapar. Realistlerin aksine devleti tek aktör olarak görmezler. Devletlerin oluşturdukları örgütlerin varlığını da kabul ederler. Bu yaklaşım, bir üst otoritenin varlığı, birbirini tehdit olarak algılayan aktörlerdeki güvenlik kaygısını azalttığını öne sürmektedir.

Neoliberaler de devletlerin oluşturdukları örgütlerin varlığını kabul ederler. Yenedünya düzeniyle birlikte güvenlik ortamını, bu tür uluslararası örgütlerle sağlanacağını savunurlar. Sadece askeri güç değil, ekonomik gücün de büyümesi gerekmektedir. Ekonomik açıdan artan karşılıklı bağımlılık ise barışa katkıda bulunacağına inanırlar. Marksistler ise güvenli bir ortamın oluşmasını, çatışmayı yaratan sınıfların temel ihtiyacını karşılamakta bulur.

Güvenliğin genişlemesi ve derinleşmesine paralel olarak 'kim için, ne için, nerede, nereye kadar ve nasıl güvenlik?' soruları çerçevesinde yeni güvenlik çalışmaları

gündeme gelmektedir. Realist ve liberal ekoller dışında eleştirel, postmodern, feminist ve inşacı kavramlar, geleneksel güvenlik yaklaşımlarını sorgulamaktadır.

Postmodernistler, insanların ve toplumların ilişkilerinin dil ve kültür tarafından oluşturulup şekillendirildiği düşüncesiyle dil, kültür ve söylem olgularıyla ilgilenirler. Ulus devlet yapısını sorgulayarak, devletin tek tip homojenleştirici yapısı yerine farklılıkların ön plana çıkartılmaya çalışılmasını savunurlar. Bunun yanında Postmodernistler devletlerin suni güvenlik endişeleri yarattıklarını savunmaktadırlar. Soğuk savaş döneminde ABD ve SSCB kendi ülkelerini ve bloklarını bir arada tutmak adına birbirlerini olduklarından daha büyük bir tehdit olarak yansıtmaktaydılar. Postmodernistlere göre günümüzde de devletler ülke bütünlüklerini ve kimliklerini korumak adına bu yola başvurumaktadırlar. (Karabulut,2011:86-87)

Kopenhag Okulu insan ve toplum temelinde yeni bir güvenlik anlayışı öne sürmüştür. Bu anlayışa göre ulusal güvenlik sadece askeri etmenlerle değil, ekonomik, siyasi, çevresel ve toplumsal etmenlerle de ilgilidir. Kalkınma için işbirliği, yardımlaşma yumuşak güç ve demokratikleşme gibi araçlar daha etkilidir. (Aras vd,2010) Buzan ve onunla aynı ekolü temsil edenler, güvenliğin merkezine bireyi koymaktadır. Birey düzeyindeki güvenliğin, devlet ve uluslararası sistem düzeyinde güvenlikle ilgili olduğunu belirtir.

Genişletilmiş güvenlik kavramını ortaya koyan Buzan güvenliği beş ayrı sektörde inceler. Askeri güvenlik, devletlerin savunma ve saldırı yeteneklerini, diğer devletleri algılayışını içerir. Siyasi güvenlik; devletlerin yönetim sistemlerini ve yönetime meşruiyet veren ideolojilerle ilgilenir. İktisadi güvenlik; devletin ekonomik gücünü, refah seviyesini istenen düzeyde yutabilmek için, gerekli kaynaklara finans ve pazarlara ulaşımı ifade eder. Sosyal güvenlik, geleneksel dil, kültür, dini ve ulusal kimlik ile geleneklerin gelişimi için uygun koşulların sürdürülebilirliğini kapsamaktadır. Çevresel güvenlik, yerel ve evrensel biyosferin korunmasıyla ilgilenir.(Turansam, 2012) Buzan'ın belirlediği bu sektörler birbirlerini olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilirler. Güvenliğin ulusları aşan ve çok boyutlu hale gelen karakteri; bir boyutunda yaşanan küçük bir sorunun, diğer boyutlarında felakete sonuçlanmasına yol açabilmektedir. Bu durum, küreselleşme sürecinin derinlik kazanması dünya ile daha da

anamlı hale gelmektedir. Küreselleşme ve güvenliğin yeni tanımı arasında çok yakın bir ilişki bulunmaktadır.(Baldwin,2004)

Eleştirel teorisyenler, devleti güvensizlik sorununun bir parçası olarak görmeleri nedeniyle, analizin temelinde devlete yer vermezler. Devletler kendi halkları için güvenlik sağlayabildikleri gibi, tehdit kaynağı da olabilirler. Bu nedenle bireyin güvenlik algılanmasına odaklanılmalıdır. Güvenlik, bireyleri ve grupları sosyal, fiziki, ekonomik, siyasi ve diğer kısıtlamalardan özgür kılmak olarak tanımlanan birey özgürleştirilmesiyle (human emancipation) sağlanabilir. (Baylis,2008:10)

Eleştirel teori, geleneksel yaklaşımının devleti hem korunması gereken, hem de koruyan yegane birim olarak görmelerine karşı çıkmaktadır.

Bu teorisyenler, güvenliğin merkezine bireyi koyarlar ve güvenliği bireylerin gereksiz yapısal zorlamadan kurtarılması olarak tanımlarlar. Mevcut kurallar, normlar ve kurumlar toplumlar önündeki en önemli güvenlik engeldir. Geleneksel güvenlik anlayışı; devletler, askeri güç ve statükonun korunması üzerine kurulmuşken, eleştirel güvenlik anlayışında birey, adalet ve değişim gibi kavramlara odaklanılmıştır. (Karabulut,2011:76-77)

İnşacı (constructivist) güvenlik kavramını genişletme ve derinleştirme çabalarındadır. Güvenliği yalnızca askeri tanımlarla açıklamaya çalışan geleneksel yaklaşımlara karşıdır.

İnşacı teori, salt silahlı kuvvetlerin ve askeri maddi faktörlerin biçimlendirdiği güvenlik anlayışını terk etmiştir. Bunun yanında güvenliği insanlar arasında karşılıklı etkileşim sonucu kurulan bir olgu olarak kabul eder. Güvenlik sorunlarının ve politikalarının askeri ve maddi bir yapısı olduğunu kabul eder ama bunların da temelinde yatan asıl şeyin normlar ve değerler gibi ideal-düşünsel faktörler olduğunu savunurlar. (Kardaş,2007:135)

Feminist düşünürler de, uluslararası güvenlikte devlete yapılan geleneksel vurguya karşı çıkarlar. Bu teorisyenler uluslararası güvenlik literatürünün erkeğe özgü bir bakış açısından yazıldığı konusunda birleşirler. Örneğin Enloe, ulusal güvenlik kavramının devleti dış saldırılarından korumaktan ziyade hakim erkek egemen düzeni koruduğunu belirterek, bu kavrama karşı çıkmaktadır.(Baylis,2008:11)

Günümüz güvenlik algısının ortaya çıkardığı bir olgu da ‘yumuşak güç ve sert güç kavramlarıdır. Kavramın yaratıcısı Joseph S. Nye’e göre yumuşak güç, zorlama ve paradan ziyade cazibenizle istediğinize ulaşma becerisidir. Sert güç ise ülkenin askeri ve ekonomik gücünden aldığı güçle oluşturduğu zorlama kabiliyetidir. Bir ülke kendi amaçlarının ve değerlerinin başka ülkeler tarafından benimsenmesini sağlayabilirse, sert gücünü oluşturan askeri ve ekonomik gücünü daha az kullanma gereği duyar. Fakat bazı noktalarda bu ayrım keskinliğini kaybetmektedir. Yumuşak güç gerektiğinde ekonomik ve askeri kapsamda da olabilmektedir. Silahlı kuvvetler tek başına sert güç unsuru olmakla beraber, insani yardım amaçlı yumuşak güç unsuru olarak da kullanılabilir. Diğer bir nokta da sert ve yumuşak güç arasında optimal bir denge olması gerektiğidir. Sert gücün günümüzde ABD’nin yaptığı gibi aşırı kullanılması, yumuşak gücün kullanılması şansını da yok edebilir. Nye’e göre sert ve yumuşak gücü birleştirme becerisi de akıllı güç olarak tanımlanmaktadır.(Yılmaz,2007:10)

2.3.GÜVENLİK VE TERÖRİZM İLİŞKİSİ

Devletlerin tehdit algulamalarında ilk sıraya yükselen terörizm uluslararası boyutlarından dolayı, bu tehditle mücadele devletleri, uluslararası ortamda mücadele etmeye zorlamaktadır. Uluslararası alanda yapılacak mücadele elbette devletin uluslararası hukuk kurallarına uymasını da gerektirecektir.

Terör tehdidi tüm dünyayı ilgilendirmekte, çünkü tüm dünya insanlarını tehdit etmektedir. Terörizmin kazandığı ivme ve terör taraftarlarının sınır tanımaz şiddet kullanımı, yeni teknolojinin teröristlere sunduğu olanaklar ve sınırlarının eskisine oranla daha geçirgen olması küresel çağın en önemli güvenlik sorunlarından biri olarak çözüm beklemektedir.

Terörist faaliyetler çok fazla insanın bulunduğu yerleri hedef alan eylemler, tahrip gücü çok yüksek bombaların kullanıldığı ve dini ya da etnik sebeplerle vahşi katliamların gerçekleştiği bir yapıya bürünmüştür. Eylemlerin biçimlerinde görülen farklılıkların yanı sıra 1990’lı yıllarla birlikte, eylemlerin sayısı ve tahribat gücünde de belirgin değişimler göze çarpmaktadır. İlginç olan nokta, eylem sayısının neredeyse yarı yarıya düşmesine rağmen, saldırıların tahribat gücü ve buna bağlı olarak can kayıplarının artmasıdır. (Arıboğan,1998:454) Bunun yanında 1990 sonrasında terörizmin

niteliğindeki bir diğer değişim de, eylemlerin yöneldiği hedeflerdir. 20. yüzyılın sonlarına kadar terörist eylemlerin hedefi genellikle devlet adamları olmuştur. 1914'te gerçekleşen ve 1. Dünya Savaşı'nın da kıvılcımı olan Ferdinand'ın öldürülmesi, Yugoslavya Kralı Aleksandr'ın 1934 yılında Marsilya'da öldürülmesi; ABD Başkanı John F. Kennedy'den Hindistan Başbakanı Indira Gandhi'ye kadar daha pek çok devlet adamının hayatını kaybettiği suikastlar, 20. Yüzyıl terörizminin karakteristiğini yansıtmaktadır. (Arı,2004:543)

Günümüzde terörist tehdidi geçmişteki terörist tehditlerden oldukça farklıdır. Günümüz terör örgütleri eylemlerini dini gerekçelerle meşrulaştırmaktadırlar ve oldukça geniş dini ve siyasal gündeme sahiptirler. Birçoğu toplu sivil ölümlerinin peşindedir ve konvansiyonel olmayan teknikler kullanmaya hazır durumdadırlar. Aktif bir şekilde dünyanın birçok yerinde eleman kazanmaya çalışmaktalar.

Günümüz tehditlerinin en önemli özelliği hepsinin birbiri ile etkileşim içerisinde olması ve aktörlerinin belirli bir şekilde tanımlanmasının güç olmasıdır. Bu durum alınacak tedbirlerin çok daha çeşitli ve zor olmasına neden olmaktadır. Küresel tehditlerle etkin bir şekilde mücadele etmek zorunda olan devletlerin ve uluslararası örgütlerin, yapılarını ve yöntemlerini yeniden düzenlemelerinin varlıklarının devamı için birinci öncelikli görevleri olduğu değerlendirilmektedir. Ülke için neyin tehdit olduğunu ortaya koyabilmek için, öncelikle ülkenin hayati çıkarlarını oluşturan; vazgeçilmezlerinin, olmazsa olmazlarının ve varlığının temellerini oluşturan dayanakların neler olduğunun ortaya konulması gerekir. Temel dayanaklar belirlendikten sonra ülke içinde ve dışında meydana gelen ve gelmesi muhtemel olaylar bu dayanakların ışığı altında değerlendirilerek tehditler tespit edilmektedir. (Küçükşahin ve Akkan, 2007:47) Ülkelerin toplumsal yapısı, jeopolitik konumu, tarihi, ulusal hedefleri güvenlik anlayışının ve tehdit algılamalarının farklı anlamlandırılmasına neden olur. Örneğin 11 Eylül saldırılarının ABD ve AB tarafından tehdit algılamaları hemen hemen aynı olsa bile bu tehdide verilen tepkileri farklıdır.

Etnik kaynaklı iç çatışmaların yanında ideolojik ve dini nedenlerle yaşanan çatışmalar da uluslararası güvenliği tehdit etmektedir. Önemli olan nokta; etnik, dini veya ideolojik olsun, bu sorunların küreselleşen dünyada çok boyutlu bir hal almasıdır.

Sınır içi çatışmalar gelişmiş ülkeler tarafından gelişmekte olan ülkeler üzerinde bir baskı unsuru olarak kullanılabilir. Bunun yanında terör örgütleri, iç çatışmaların yaşandığı ülkelerdeki devlet otoritesinin zayıflaması nedeniyle daha rahat yapılabilmektedir ve eylemleri için kaynak bulabilmektedir. Sınır içi çatışmaların yasa dışı göçü tetiklemesi de çok boyutluluğunu gösteren diğer bir olgudur. (Sandıklı ve Emekler,2012)

Global güvenlik algılamasının değişimine bağlı olarak ülkelerin 'tehdit' ve 'düşman' algılamalarını tarif eden yöntemleri de değişmiştir. Ülkelerin ekonomik, siyasi ve temel güvenlik yapılarına karşı gelişecek her türlü davranış ve bu davranışı sergileme niyeti tehdit olarak algılanmıştır. Bu tehditler ulusal fiziki tehdit (bir ülkenin sınırlarına yönelik doğrudan askeri tehditler gibi), ulusal çıkar tehdidi (bir ülkenin ekonomik çıkarlarına yönelik, ticari ilişkilerin kesilmesi, ambargo v.s. gibi tehditler) ve ortak değerler tehdidi (örneğin, uluslararası örgütlerce belirlenmiş demokrasi, insan hakları gibi tehditler) olmak üzere üç temel kategoride değerlendirilmektedir. (www.turksae.com)

Terör örgütlerinin uluslararası hale gelmesi ve küresel bir tehdit olarak ulus devletlerinin güç kullanım tekeli tehdit etmesi insanlığın karşısında eksik tehdit algılamalarından çok farklı, yeni niteliklere sahip bir terör tehdidinin olduğunu göstermektedir. (Bal,2006b:376)

Devletler terörizmi hem iç hem de dış politika aracı olarak kullanabilirler. Eski Sovyetler Birliği ve Doğu Bloğu ülkeleri terör örgütlerine destek vermişlerdir. Soğuk Savaş sonrası bu destek azalsa da tamamen sona ermemiştir. Günümüzde bu durum Orta Doğu'da devam etmektedir. Demokratik devletler de kimi zaman, tam destekli olmasa da, ticari çıkarları gereği terörist faaliyetlere göz yummaktadır. Devlet destekli terörizm, devletler ateş gücü yüksek silahlar, para, istihbarat ve eğitim imkânı sağladıkları için son derece tehlikeli ve yıkıcıdır. (Başeren, 2008:8)

11 Eylül saldırılarının ardından dünyada teröre karşı yoğun bir hareketlilik başlamış, NATO'da ve AB'de olağanüstü toplantılar düzenlenerek teröre karşı yeni kararlar alınmış ve mevcut tedbirler gözden geçirilerek güçlendirilmiştir. Terörle ilgili tüm kavramlar ve teröre yaklaşımlar değişmiştir. Bu değişim hem tüm insanlığı hem de tüm devletleri etkilemiş durumdadır. (Kaya,2005:2)

Keyman, 11 Eylül hadiselerini şu şekilde yorumluyor;

Terörizme karşı savaş bağlamında askeri düzeyi, hukuki düzeyin fevkiine yükseltmiştir. Demokrasinin küreselleşmesi çağında, dünya siyaseti dost düşman eksenine indirgenmiş; risk, güvensizlik, belirsizlik duygularının yaşamın her alanında kendini hissettirmesine şahit olunmuş ve güvensizlik adına özgürlükler ve adalet duygusundan feragat edilmesini isteyen yeni bir küresel risk toplumunun oluşturulma sürecine çok ciddi olarak girilmiştir.(Keyman, 2006:8)

Yeni güvenlik anlayışlarıyla birlikte, birey güvenliğinin merkezi konuma geldiği belirtilmiştir. Bununla birlikte güvenlik çeşitli düzeyler ve unsurlar bağlamında genişletilerek incelenmeye ve güvenlik tesis edilirken birey güvenliği baz alınmaya başlanmıştır. Güvenlik sorunu olan terörizmle mücadelede sadece devletin güvenliği kapsamında düşünüldüğünde, sorunun çözülemediği, aksine daha da karmaşık bir hale geldiği görülmektedir.

2.4. TERÖRLE İLGİLİ ULUSLARARASI DÜZENLEMELER

Devlet dışındaki aktörlerin etkinliğinin artması anlamında küresel düzen, terörist grupları yeni aktörler olarak gündeme yerleştirmektedir. Terör örgütleri bir yandan farklı devlet dışı aktörlerin devlet otoritelerini yönlendirme ve bazı davranışlara sevk etme amacıyla geliştirdiği bir silah olarak kullanılırken, diğer yandan da bağımsız aktörler olarak uluslararası siyaset sahnesine girmektedir.

Terör örgütlerinin ağırlıklı birer siyasal odak olarak siyaset içerisindeki yerlerini almaları, özellikle FKÖ, IRA, ETA, PKK gibi yerel toplumsal desteğe ve dış yardımlara sahip olanlar açısından diğerlerinden daha kolay gerçekleşiyor. Örgüt liderleri birer devlet başkanı gibi davranabiliyor ve uluslararası ilişkiler alanında saygı görüyorlar. Ancak onların otonomisi hiçbir zaman dış destek olmadan sürdürülebilir türden değil. Mutlak surette birilerinin desteğine gereksinim duyuyorlar.(Arıboğan,2003:177)

Çok sayıda yapılmış olan ikili anlaşmaların çoğunluğunun münhasıran terörizmi konu edinmedikleri söylenebilir. İkili anlaşmalar terörizmle mücadeleyi genellikle ceza hukukunu ilgilendiren alanlarda öngörülen genel işbirliğinin bir parçası olarak ele alıp düzenlemektedir.(Çakmak,2008:54)

İlk uluslararası sözleşmeler sivil havacılığa yönelik terörist eylemleri konu edinmektedir. İlk sözleşme sivil havacılığa yönelik 1963 yılında imzalanan Tokyo Sözleşmesidir. Bu belgede sivil uçaklara yönelik suçlar ve uçaklarda meydana gelen diğer eylemler ele alınmaktadır. (Çakmak,2008:54)

Uçakların yasadışı olarak ele geçirilmesinin önlenmesi sözleşmesi (1970)

Sivil havacılığın güvenliğe karşı kanunsuz hareketlerin önlenmesi sözleşmesi (1971)

Rehin alma olaylarına karşı uluslararası sözleşmesi (1979)

Nükleer maddelerin fiziksel korunması hakkında sözleşme (1980)

Denizcilik seyrüsefer güvenliğine karşı yasadışı eylemlerin önlenmesi sözleşmesi (1988)

Kıta sahanlığı üzerinde bulunan sabit platformların güvenliğe karşı kanunsuz eylemlerin önlenmesi protokolü (1988)

Plastik patlayıcıların tespit edilmesi amacıyla işaretlenmesi hakkında sözleşme(1991)

Terörist bombalamaların önlenmesi hakkında uluslararası sözleşme (1998)

Terörizmin finansmanının önlenmesi uluslararası sözleşme (1999)

Bu anlaşmalar terörü tüm kapsamıyla ele almamışlardır. Terörle ilgili anlaşmalar devlet dışı aktörleri kapsamakta, devletlerin doğrudan ve dolaylı faaliyetleri kapsam dışı bırakmaktadır.(Kaya,2005:28-41)

2.4.1. AVRUPA BİRLİĞİ ve TERÖR

Temelleri 1950'li yıllara dayanan Avrupa Birliği (AB) yirmi yedi ülkeden oluşmaktadır. Birlik çok sektörlü birleşmenin ilerici bir örneği olarak gösterilebilir. AB birçok ortak hedef ve politikalar belirlemiştir. Ortak dışişleri ve güvenlik politikası, adalet ve içişleri, suça ilişkin konularda polis ve hukuk işbirliği örnek olarak verilebilir.

AB’de terör meselesi bir iç sorun olarak algılanmış ve her üyenin kendi iç hukukunda düzenlenen bir olgu olarak kalmıştır. Güvenliğin emanet edilemez doğası bunun nedeni olabilir. Ancak 1972 Münih olimpiyatlarında terörün uluslararası bir yapıya büründüğü görülmüş ve çözüm için 1975 Aralık ayında toplanan Bakanlar Konseyinde, İç işleri ve adalet bakanlıklarının işbirliğini geliştirmede artan gerekliliği belirtilerek, TREVI denilen bir girişim kurulmuştur.

TREVI (Terorism, Radicalism, Extreme Violence International) bakanlık ve resmi düzeylerde düzenli toplantıların yapıldığı, Avrupa Topluluğu üyesi devletlerin ‘terörizm, uyuşturucu kaçakçılığı, diğer ciddi suçlara karşı ve halk düzeniyle ilgili, uygulama ve işletme düzeyinde işbirliğinin tartışabildiği yönetimler arası bir forumdur. (Bruce,2002:197) TREVI’nin sadece tavsiye verme niteliğinde olan bir forum olması, hukuki temelinin olmaması bu kurumun etkinliğinin sorgulanmasına neden olmuştur. Bununla birlikte TREVI kendinden sonra gelecek olan ve AB içerisinde etkin işbirliği yapılmasını mümkün kılan EUROPOL’un altyapısını hazırlamıştır. (Kaya,2009:56)

AB terörizmle mücadele stratejisini oluştururken, terörizm tehdidini bir iç sorun olarak algılamakta ve terör sorununu adalet ve içişleri alanı içerisinde yorumlayarak çözümler üretmekteydi. Ancak, 11 Eylül saldırıları doğrudan ABD’yi hedef almasına rağmen, esas itibariyle tüm Batı dünyasına yönelik algılanmıştır. Saldırıların hemen ardından Avrupalı liderler bu savaşta ABD’nin yanında olduklarını deklare etmekte ve bu savaşı özgür ve demokratik dünya ile terörizmin savaşı olarak yorumlamaktaydılar. 11 Eylül ile başlayan yeni terör algılaması, 2004 Madrid ve 2005 Londra saldırılarıyla da doruk noktasına ulaşarak, AB’nin eskisinden farklı bir terörle mücadele stratejisi geliştirmesini zorunlu kılmıştır.(Szyszkowitz, 2005:171)

11Eylül saldırılarının hemen ardından, 20 Eylül 2001’de Avrupa Birliği Konseyi olağanüstü toplanarak, terörle mücadelenin AB açısından öncelikli bir konu olacağı dile getirilmiş ve arkasından ilk kapsamlı AB Terörle Mücadele Eylem Planı (The EU Action Plan on Terrorism) hazırlanmıştır. (register.consilium.eu.int)

Bunun yanında AB 27 Aralık 2001’de, Birlik içerisinde terörizmin finansmanı suç haline getirilmiş ve terörle bağlantılı kişilerin ve kurumların finansal varlıklarıyla ekonomik kaynaklarının dondurulması istemiştir. (Kaya,2005:125-126) Aynı zamanda

İspanya'nın teklifi üzerine Avrupa tek tutuklama kararı alınmıştır. Bu karar doğrultusunda, AB üye ülkelerinin herhangi birinde suç işleyen şahsın aranması durumunda ilgili şahıs bütün üye ülkelerde aynı sıfatla aranacaktır ve şahsın aynı şekilde yargılanıp cezalandırılacağı hükmü verilmiştir. (Demirci, 2006:203)

AB bu kararlarla terörizme bakış açısını değiştirerek, terörle mücadele kapsamında ilk olarak bütün güvenlik organlarının işbirliğini pekiştirmek ve bütün AB üyesi ülkelerde etkili olacak tek tutuklama emrini uygulamaya koyduğu görülmektedir. Avrupa tutuklama emri, suçluların iadesi hakkındaki sözleşmelerin yerine geçmekte ve devletlerarası suçluların iadesi usulü yerine mahkemeler arası suçluların teslimi usulünü getirerek prosedürün daha hızlı yürütmesine olanak sağlamaktadır.

Yine Avrupa Birliği konseyi 13 Haziran 2002 tarihinde Terörizmle Mücadele Çerçeve Kararını kabul etmiştir. Bu kararda, terör suçunun önemine değinilerek amacın, terörle mücadelenin üye devletlerce tek taraflı yerine getirilemeyeceğinden bu konuda birliğin önlemler alacağı ve üye devletlerin terörizmle ortak mücadele için iç hukuklarını bu karara uygun hale getirmeleri gerektiği belirtilmiştir. Bu kararlar terör örgütü üyelerinin birlik içerisinde serbest dolaşımın önüne geçilmesi de amaçlanmıştır. (Kedikli,2009)

Daha sonra AB öncelikle ortak bir terör tanımı kabul etmiştir.

Bu tanım üç parçadan oluşmaktadır: Birincisi, eylemin içeriği açısından (context of action) bir ülkeyi ya da uluslararası bir organizasyonu ciddi zarara uğratan kasıtlı eylemler. İkincisi, eylemin hedefi açısından (aim of action) bir ülkenin halkını ciddi şekilde korkutmak veya sindirmek, bir hükümeti ya da bir uluslararası kuruluşu bir şey yapmaya veya yapmamaya zorlamak. Üçüncüsü, bir ülkenin ya da uluslararası kuruluşun politik, sosyal, ekonomik, anayasal temel yapısını yıkmak veya işlemez hale getirmek amacı ile belirli eylemleri (specific acts) yapmaktır. (Akçadağ, 2010:58)

2003'te yapılan zirvede Avrupa Güvenlik Stratejisi Belgesi kabul edilmiştir. Bu belgede terörizmin sebeplerine vurgular yapılmış ve üç önemli hedef ortaya konulmuştur. Bunlar; tehdidi belirleme ve karşı koyma, AB'nin güvenliği için çevresindeki ülkelerin de güvenliğini sağlama ve uluslar arası sistemin düzenli işleyişini sağlama şeklindedir. Belgede güvenlik, gelişmenin ön şartı olarak belirtilmekte ve terörizmin nedenleri

arasında siyasi, kültürel ve sosyal nedenler sayılırken ekonomik nedenler sayılmamaktadır. (Bal,2006b:367)

Madrid saldırılarının hemen ardından AB Konseyi tarafından Terörle Mücadele Deklarasyonu (Declaration on Combating Terrorism) hazırlanarak, AB Terörle Mücadele Eylem Planı'nda yer alması gereken temel amaçlar şu şekilde belirtilmiştir:

- 1) Terörizm ile mücadelede, uluslararası işbirliği ve yardımlaşmayı arttırmak.
- 2) Teröristlerin finansal ve ekonomik kaynaklara erişimini zayıflatmak.
- 3) Terörist saldırıları önlemek ve teröristleri belirlemek, haklarında soruşturma yapmak ve dava açabilmek için, AB ve üye devletlerin ilgili organlarının kapasitelerine en üst seviyeye çıkartmak.
- 4) Uluslararası taşımacılığın güvenliğini korumak ve etkili sınır kontrol mekanizması geliştirmek.
- 5) Terörist saldırılar ardından doğan sonuçlar ile ilgili AB'nin üye devletlerin yeteneklerini arttırmak.
- 6) Terörizme destek olan, terörizme yönelimi etkileyen faktörleri ele almak.
- 7) Terörle mücadele eylemlerinde öncelikle, AB'nin dış ilişkiler geliştirdiği, terörle mücadele kapasitesi ya da iradesi geliştirilmesi gereken üçüncü ülkeleri hedeflemek. (www.consilium.europa.eu,2005)

Alınan bu kararlardan ardından 2005 tarihinde Londra'da yapılan saldırılar sonrası önlemlerini iyice artırma yoluna giden birlik, sınır güvenliği ve özellikle hava taşımacılığında daha sıkı önlemler almaya başlamıştır. Küresel terörizmle mücadele alanında da ABD ile ABD-AB ülkeleri arasında uçuş yapan tüm AB vatandaşı yolcuların kişisel verilerini, ABD yetkilileri ile doğrudan paylaşımı sağlayan, kişisel veri paylaşımı anlaşmasını yapmıştır.(Kedikli,2009)

AB'nin terörizmle mücadelesinin en önemli ayağı, teröristlerin finansal ve mali kaynaklara ulaşmasını engellemeye yönelik önlemler almaktır. AB daha önce terörist örgütlerin finans ve mal varlıklarına el konulmasına yönelik olarak tüzük ve ortak tutumlar çıkartmış, AB Komisyonu, terör örgütlerinin para transferlerinin kontrolünde etkinliğini artırmak amacıyla OECD'nin Mali Eylem Görev Gücü [Financial Action Task Force (FATF)]'nde yer almıştır. Buna bağlı olarak, Kasım 2001'de FATF'ın

uygulamalarıyla paralel bir şekilde kara para aklamaya ilişkin direktiflerini güncelleştirmiştir.(Özcan ve Yardımcı, 2005)

Terörizmle mücadelede önce TREVI grubunu oluşturan AB, daha sonraEUROPOLve CODEXTERgibi kuruluşlarla uzmanlaşmaya gitmiştir. EUROPOL, AB üye ülkelerinde soruşturma ve takip faaliyetlerini üstlenen ve ayrıca uluslararası suç örgütleri hakkında bilgi toplamak ve bilgi alışverişinde bulunmakla görevli Avrupa polis kurumudur. Kurumun kuruluş amacı uluslararası suçlara karşı mücadeledir. AB'nin bütün üye devletlerinin polis hizmetlerini üstlenmektedir.

EUROPOL'ün terörizme karşı mücadele çerçevesinde; devletlerarası bilgi alışverişinde bulunması, bilgi araştırma ve analizinde bulunması, polis kurumlarını bilgilendirmesi, yapılan soruşturmalarla ilgili bilgileri soruşturmaya katılan ülkeye aktarması ve incelemesi gerekmektedir. (Demirci, 2006:207)

CODEXTER ise bir uluslararası uzmanlar komitesi olarak, AB'nin terörizme karşı mücadeledeki katkılarını analiz ve koordine etmekle görevlidir. Komite her devletin terörizme karşı mücadele olanaklarını analiz etmektedir. *CODEXTER*'e uluslararası hukuk düzenlemelerinde açık bırakılan konuların yeniden gözden geçirilmesi için kararname hazırlama yetkisi de verilmiştir. (Demirci, 2006:207)

AB bünyesindeki terörle mücadeleyi iki bölüme ayırmak yerinde olacaktır. 11 Eylül öncesi terörizmi her üyenin iç sorun olarak ele aldığını görmekteyiz. Bu dönemden sonra, adalet ve içişlerinin (Justice and Home Affairs) koordineli bir şekilde çalışılması aralarında işbirliği kurulması gerektiği vurgulanmıştır ve uygulanmaya başlamıştır. Uluslararası sözleşmelerin üye devletlerin iç hukukuna entegre edilmesi istenmiş, terörizmin finansmanının sona erdirilmesine çalışılmıştır.

2.4.2. AGİK ve TERÖR

1975 Helsinki Nihai Senedinin AGİK zirvesinde imzalanmasıyla Avrupa'da güvenlik arayışları bir sonuca doğru evrilmeye başlamıştı. Sovyetlerin çöküşünden itibaren izleme konferansları mekanizması aracılığıyla faaliyet gösteren AGİK'in yetersizliği anlaşılmış ve Kasım 1994 Budapeşte zirvesinden sonra kurumsal bir yapı haline gelerek Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Örgütü adını almıştır. (Seren, 2007:85)

1983'te yayınlanan Madrid Belge'sinde, toplantıya katılan devletler, terörizmle mücadele için ikili ve çok taraflı işbirliği özendirilmiş; ülkeler kendi topraklarını terör eylemlerinin hazırlanması, düzenlenmesi konusunda kullanılmasına, bunları yapanların orada barındırılmasına izin vermeyeceklerini belirtmiştir. Bu eylemlerin finanse edilmeyeceği, teşvik olunmayacağı ya da hoş görülmeceği vurgulanmıştır.

1989 Viyana İzleme Belgesi teröristlerin taleplerine karşı direnme gösterilmesi politikası izlenmesini tavsiye etmekte, terörizm konusunda bilgi değişimi dâhil ikili ve çok taraflı işbirliği yapılmasını, diplomatik ve konsolosluk amaçlarının ve bunların personelinin güvenliğinin sağlanmasını ve terörist eylemlerin önlenmesi için gereken önlemlerin alınmasını istemektedir.

Madrid ve Viyana zirveleri sonunda 1989'da 'Avrupa'nın Geleceği için Çerçeve' belgesi yayınlanmış ve bu belgede de teröre yer verilmiş, bu konuyla ilgili olarak kendi ülkesinin ya da bir başka ülkenin düzenini yıkmaktan vazgeçmeyi reddeden şiddet ya da terörizm kınanmakta ve ülkenin bununla mücadeledeki sorumlulukları vurgulanmıştır. Aynı yıl açıklanan Paris Sened'inde terörizmin her türlüünü kınamış ve terörle mücadelede işbirliğini öngörmüştür.

1992 Helsinki belgesinde AGİT çerçevesinde terör konusunda alınan kararlar yinelenerek, katılımcı devletlerin birbirlerinin egemen eşitliğine, kişiliğine, toprak bütünlüğüne, özgürlüğüne ve siyasal bağımsızlığına saygı gösterecekleri; birbirlerinin içişlerine karışmaktan kaçınacakları; uluslararası hukuk uyarınca üstlendikleri yükümlülükleri iyi niyetli olarak yerine getirecekleri hükme bağlanmıştır. 1996 Lizbon Belgesi ise terörizm, örgütlü suç, uyuşturucu ve silah kaçaklığı, kontrolsüz göç ve çevre kirliliğinin AGİT üyelerinin ortak sorunu olduğunu belirtmektedir.

3-4 Aralık 2001 tarihlerinde Bükreş'te yapılan AGİT 9'cu Bakanlar Konseyi toplantısında 'Bükreş Terörle Mücadele Eylem Planı' (Action Against Terrorism Unit-ATU) Belgesi kabul edilmiştir. Bu plan 11 Eylül saldırılarının bölgesel ve uluslararası barış ve istikrara tehdit oluşturduğunu; terörün her ne sebeple olursa olsun haklı görülmeceğini, fakat uluslararası yükümlülükleri çerçevesinde her türlü tedbiri almak suretiyle azimli ve kararlı bir şekilde mücadele edeceğini ifade etmiştir. Bunların yanı sıra BM Güvenlik Konseyinin 1269, 1368, 1373, 1377 sayılı kararlarının, terörle

mücadeleye ilişkin sözleşme ve protokollerinin AGİT belgelerinin terörle mücadelede uluslararası yasal bir çerçeve oluşturduğuna dikkat çekilerek, bunların kabulünün ve uygulamasının sağlanması konusunda üye devletlerden işbirliği yapması istenmiştir. (Uyar, 2008:125) Ayrıca terörle mücadelede üye devletlerle diğer uluslararası ve hükümet dışı örgütlerin kullanılması için bir bilgi bankası oluşturulmuştur. Yine 2003 Aralık Maastricht 'te yapılan toplantıda '21. Yüzyılda Güvenlik ve istikrara yönelik tehditlere ilişkin AGİT stratejisi' belgesi kabul edilmiştir. Belgede, terörle mücadele kapsamında AGİT bünyesinde 'Terörle mücadele eylem biriminin oluşturulduğu belirtilmiştir. Bunun yanında terörle mücadele sınır güvenliği ve yönetimi, terörün finansmanı ile mücadele konularına öncelik verilmekle birlikte, mücadelenin insan haklarına saygı temelinde olması gerektiği, terör örgütlerine destek veren güvenli bölgelerin oluşumuna ve terör örgütlerini kitle imha silahlarına erişimine engel olunması gerektiği ortaya konmuştur. (Uyar, 2008:126)

Bu antlaşma ve protokoller terörizmi engellemede yeterli olmayıp, sadece terörizme karşı oluşturulan stratejinin bir parçası olarak kalmıştır. Bu durum aynı zamanda uluslararası antlaşmaların tek başına terör sorununu çözemediğini göstermektedir. Antlaşmaların etkili olabilmesi hükümetlerin bu antlaşmalara samimi olarak uymalarına bağlıdır. Devletlerin buna uymaması durumunda ne gibi bir yaptırıma maruz kalacakları belirsizdir.

2.4.3. NATO ve TERÖR

NATO'nun kuruluş temelinde Sovyetler tehdidi yatmakta ve bu tehdide karşı daha çok savunma niteliği öngörülmekteydi. Berlin duvarını yıkılması ve Varşova Paktının yıkılmasıyla birlikte NATO işlevsiz kalmıştır. Soğuk Savaşın bitmesinin ardından, NATO'nun misyonunu tamamladığı şeklinde ortaya çıkan görüşlere rağmen; yenedünya düzenine NATO'da değişim göstererek işlevsizleşeceği yerde daha etkin bir konuma gelmeye başlamıştır.

1991 Roma Zirvesinde 'İttifakın Yeni Stratejik Konsepti' adlı bir belge yayınlanmıştır. NATO'nun yeni stratejisinde krizlerin çözümünde öncelikli olarak diplomatik yollara başvurulması; işbirliği ve karşılıklı diyalogun gelişiminin savunularak örgütün siyasi yapısının geliştirilmesi; diplomatik yollardan bir sonuç alınamaması durumunda askeri

önlemlerin alınması ve nereden geleceği belirsizleşen risklere karşı kriz yönetiminin geliştirilmesi öngörülmüştür. İttifakın Yeni Stratejik Konsept'inden sonra NATO'nun eski düşmanlarına açılma politikasını somut bir şekle dönüştürmüş ve 20 Aralık 1991'de Kuzey Atlantik İşbirliği Konseyi tüm eski Sovyet ve eski Varşova Paktı ülkelerinin de katılımıyla kurulmuştur. (Caşın,2008:896)

Uluslararası terörle mücadele 11 Eylül 2001'den sonra NATO zirvelerine de yansımış, hatta NATO'nun genişleme politikasını gölgede bırakmıştır. 2002 yılındaki Prag Zirvesi'nde müttefikler arasında terörizme karşı Ortak Eylem Planı benimsenmiştir. Akdeniz Diyalogu içindeki ülkelerin de katıldığı bu planda; istihbarat paylaşımının ve sınırların güvenliğinin sağlanması gerektiği ön plan çıkmıştır. (Bozkurt, www.usak.org.tr).

Küresel terörizmle mücadele konusunda 21-22 Kasım Prag zirvesinde; Terörizmle mücadele konsepti onaylanmış ve ittifak üyelerinin halkına, kuvvetlerine, topraklarına ve uluslararası güvenliği hedef alan tüm terör örgütlerine karşı kararlılığı ifade edilmiştir. NBC saldırılarına karşı sivil halkın hazırlıklı olmasını ve korunmasını amaçlayan sivil olağanüstü hal hareket planı kabul edilmiş ve NATO'nun füze savunması fizibilite çalışmalarına başlaması kararlaştırılmıştır.(Çomak,2011)

NATO, Kosova ve Afganistan'da olduğu gibi, Akdeniz'de de terör karşıtı deniz harekâtları, Irak'ta eğitim faaliyetleri, Darfur'da Afrika Birliğine yardım amaçlı hava köprüsü oluşturmak ve Bosna'da bir karargâh kurmak gibi daha geniş kapsamlı ve daha zorlu askeri harekâtları düzenlemektedir. Aynı zamanda ittifak AB'yi ortaklığa davet ederken daha güçlü ilişkiler kurma ihtiyacını da dile getirmektedir.(Ojanen, 2004)

2.4.4. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER

BM 1945'te uluslararası barış ve güvenliği korumak ve devamını sağlamak amacıyla kurulan uluslar üstü bir örgüttür. BM antlaşması ve diğer uluslararası belgelerde uyuşmazlıkların çözümü için öncelikle barışçıl yollara başvurulması gerekliliği ifade edilmiştir. Buna rağmen terörle mücadele uygulamalarında barışçı yolları tüketmeden kuvvet kullanma yöntemlerine başvurulmaktadır. Bu ise barışçıl yolların takip edilmesi gerektiği görüşünün evrensel olarak kabul görmediğinin bir göstergesi olmaktadır.

BM'nin terörizmle mücadele amaçlı ilk çabası, 21 Kasım 1947 tarihinde kabul ettiği 177/11 sayılı kararıyla, Milletlerarası Hukuk Komisyonunu "*İnsanlığın Güvenliğine ve Barışa Karşı Suçlar Kanun Taslağını*" hazırlamakla görevlendirmek olmuştur.

Komisyonun 1954 yılında tamamladığı Taslağın 2'nci maddesinin 6'ncı paragrafında, bir devletteki terörist faaliyetlerin diğer bir devlet otoritesi tarafından desteklenmesi veya terörist faaliyetlerin diğer bir devlette icra edilmesi veya bir devletin kendi ülkesindeki organize faaliyetleri hoş görmesi veya terörist eylemlerin bir devletten diğer bir devlete taşınması insanlığın güvenliğine ve barışa karşı bir suç olarak tanımlanmıştır. (Zafer, 1999:28)

Devletler terörizmin ortak bir tanımını yapamadıklarından, kendilerini en çok rahatsız eden spesifik olayları konu alan fiilleri önlemeye çalışmışlardır. Örneğin sadece uçak kaçırma olaylarını ya da sadece diplomatların öldürülmesini ele alarak önlemeye çalışmışlardır. Yani terörle mücadele kapsamında sadece bu gibi belirli fiillerle mücadele ise sektörel bazda mücadele olarak literatüre geçmekte BM gibi evrensel üyeliğe ulaşmış bir örgütün etkinliğine bu anlamda gölge düşürmektedir.

BM nezdinde yapılan sözleşmelere taraf olan ve bu sözleşmeleri iç hukuklarına uyarlayan üye ülkelerin, sözleşme hükümlerine uymaması halinde uygulanacak yaptırımların olmaması, kararların uygulanmasını ülkelerin inisiyatifine bırakmaktadır. Bu gibi durumlarda, üye ülkeler sözleşmeleri kabul etmiş veya protokollere imza atmış olsalar bile kendi politikalarını ön plana çıkartarak, bu anlamda mücadele anlamsızlaştırır.

BM Güvenlik Konseyince 11 Eylül 2001 tarihinden sonra terörizmle mücadele bağlamında alınan başlıca kararlar şunlardır:

- a) 1267 sayılı Kararı: BM üyesi devletlere, 'Talibanın sahip olduğu veya dolaylı yada dolaysız olarak denetim altında bulundurduğu mallardan elde ettiği veya sağladığı fonlarda dahil olmak üzere komite tarafından saptanan fonlarını ve diğer mali kaynaklarını donduracaklardır.
- b) 1269 sayılı Karar: Terörün önlenmesine yönelik karşılıklı işbirliğinin sağlanması, terörist faaliyetlerin planlanması ve finanse edilmesinin önlenmesi hakkında genel ibareler bulunmaktadır.

- c) 1333 Sayılı Karar: Devletler Afganistan'da Taliban denetimindeki bölgelere askeri faaliyetlerle ilgili teknik görüş, yardım veya eğitim olanaklarının sağlanmasını önlemekle yükümlü kılınmıştır.
- d) 1368 sayılı Karar: 11 Eylül'de New York, Washington ve Pennsylvania'da gerçekleştirilen terörist saldırılar kınanmış, terörist eylemi gerçekleştirenlere yardım, yataklık ve destek sağlayanların adalet önüne çıkarılmalarını sağlamak için uluslararası platformlarda savaşımında bulunulması gerektiği vurgulanmıştır.
- e) 1373 Sayılı karar: Taliban ve El Kaideye yönelik önceki kararları pekiştirecek nitelikte ayrıntılı ve geniş kararlar alınmıştır.
- f) 1390 sayılı karar: El Kaide, Taliban ve Usame bin Ladin ile ilgili olarak; bu kişi grup girişim ve kuruluşların fonları, mal varlıkları ve ekonomik kaynaklarının dondurulması, ülkeye giriş ve transit geçişlerin engellenmesi hakkındadır. (Çitlioğlu,2008:212-215)

BM Güvenlik Konseyi'nce alınan bu kararların hemen hemen hepsinin doğrudan El Kaide ve Taliban'la ilgili olması, BM Güvenlik Konseyi'nin terörizme ilişkin ilgi alanının Taliban ve El Kaide ile sınırlı olduğu izlenimini vermektedir. Bu anlamda özellikle ABD'nin terörizm algılamasının yaptığı baskı hissedilmektedir.

Yakın geçmiş ve günümüzde pek çok terör örgütü, yalnızca topraklarında faaliyet gösterdiği ülkeleri değil çevre ülke ve bölgelerin istikrarını da tehdit etmiştir. Buna rağmen BM güvenlik Konseyinin ard arda yalnızca Taliban ve El Kaide ile ilgili Kararlar alması yansızlık, hakkaniyet ve hukukun evrenselliği adına sorgulanması gereken bir tutum duruş olarak ortaya çıkmaktadır. (Çitlioğlu,2008:213)

2.5.TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİNE DAİR ULUSLARARASI DÜZENLEMELER

Terörün finansmanı ile mücadele son 10-15 yıl öncesine kadar üzerinde fazla durulmayan bir konu olmuştur. Ancak, terör örgütlerinin suç geliri elde etme ve aklama konularında, özellikle uyuşturucu ticareti olmak üzere pek çok suç faaliyetinden önemli

miktarlarda gelir elde etmeleri, terörün finansmanı ile mücadele boyutunu göz ardı edilemeyecek bir konu haline getirmiştir.

Terörizmin finansmanının önlenmesine dair uluslararası sözleşme 9 Aralık 1999 BM Genel Kurul'unda kabul edilmiştir. Bu sözleşme Türkiye'de 10 Ocak 2002'de TBMM'de bir yasa ile kabul edilerek iç hukukta da yerini almıştır. Sözleşme taraf devletlerce terörizmin finansmanının engellenmesini, terörizme mali destek sağlanmasının suç haline getirilmesini ve bu suçun ağır cezalara tabi tutulması için gerekli önlemlerin alınmasını ve taraf devletlerarasında işbirliğinin sağlanması amaçlamaktadır. (www.adalet.gov.tr)

Özellikle kara para aklanması için oluşturulan mali eylem görev gücü daha sonraki yıllarda terörizmin finansmanının önlenmesini de kararlarına eklemiştir. *Mali Eylem Görev Gücü (FATF-Financial Action Task Force)*: G-7 ülkeleri (ABD, Japonya, Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya ve Kanada) tarafından Temmuz 1989'da Paris'te gerçekleştirilen yıllık ekonomik zirve toplantısında, sadece bir ülkenin mücadele etmesi ile önlenemeyecek boyutta olan ve fonksiyonu gereği global seviyede cereyan eden aklama tehlikesine karşı çok taraflı mücadele esaslarını belirlemek, bu esasları organize etmek, bu konuda standartlar geliştirmek ve ülkeler arasında işbirliğini tesis etmek amacı ile bir Mali Eylem Görev Gücü (Financial Action Task Force–FATF) kurulmasına karar verilmiştir. (Üstün,2003) 29-30 Ekim 2001 tarihlerinde Washington'da düzenlenen olağanüstü toplantıyla FATF'in görev alanına terörizmin finansmanı ile mücadele de eklenmiştir.

Türkiye, gerek organize suç örgütleri, gerekse terörizm tehdidi ile karşı karşıya bulunan bir ülkedir. Bu nedenle aklama ve terörün finansmanı ile mücadele konuları Türkiye'nin de öncelikleri arasındadır. Aklama ve terörün finansmanı ile mücadele araçlarına ilişkin küresel boyutun kavranması, ulusal sistemin oluşturulması, anlaşılması ve geliştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Çünkü tüm Dünyada mücadele sistemi Mali Eylem Görev Gücü'nün (Financial Action Task Force-FATF) aklama ve terörün finansmanı çerçevesinde şekillenmektedir. (Aykın,2010:5)

III. BÖLÜM

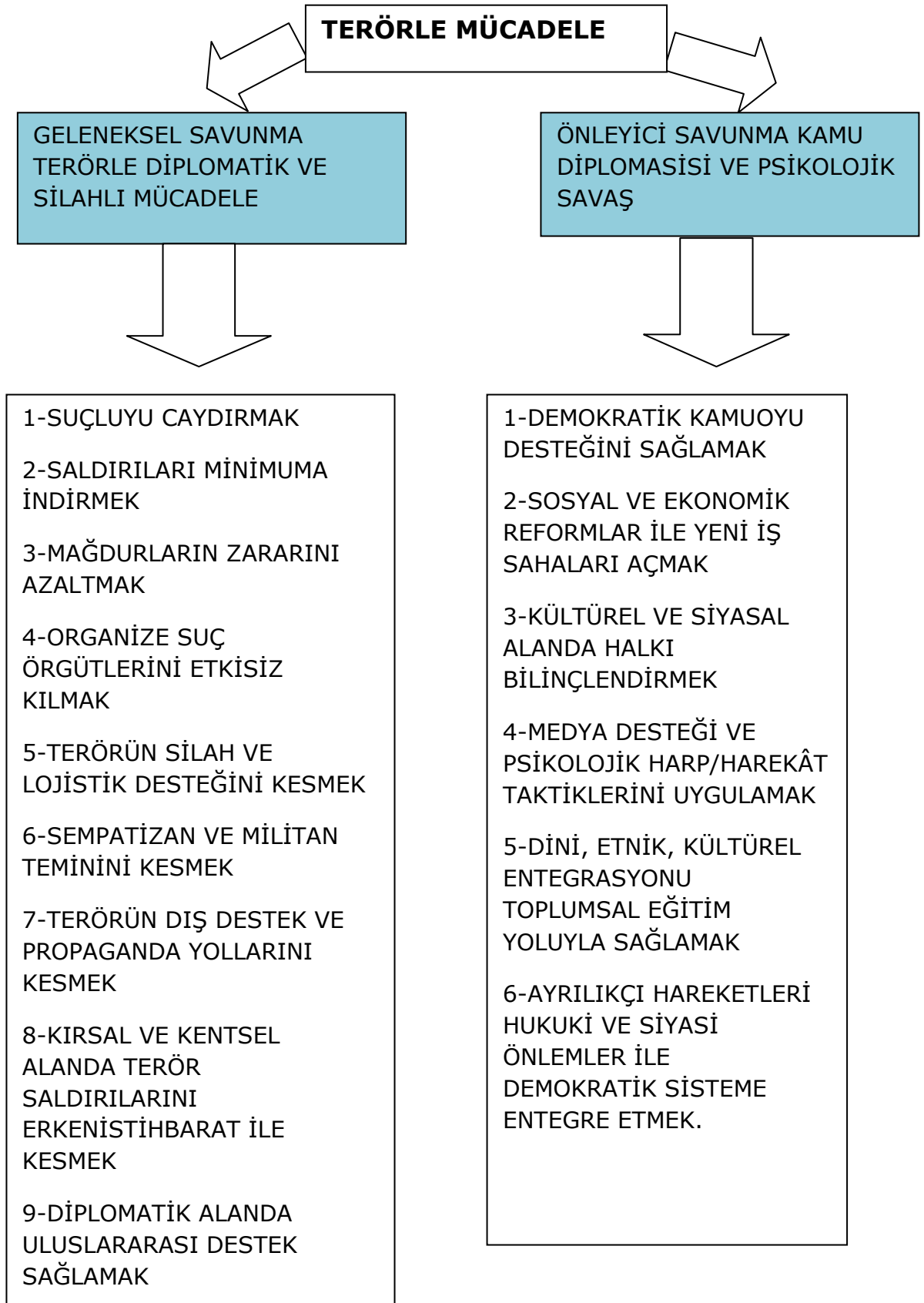
TERÖRLE MÜCADELE

Terörle mücadele zorlu bir süreçtir. En büyük sorun ise tamamen yok edilememesidir. Çünkü her zaman politik ve ekonomik yapıdan veya sistemden memnun olmayan gruplar var olacaktır. Ancak sonlandırılmıyor olsa da terörle mücadelenin tek yolu etkilerini minimuma indirmeye çalışmaktır. Bunun adımların dikkatle atılması gereken, uzun vadeli bir süreç olduğu da aşikârdır.

Toplumsal sorunların siyasi bir uzantısı olan terörün olduğu yerde ters ya da eksik giden bir şeyler vardır. Nasıl ki vücudumuzda her ağrı için farklı bir tedavi yöntemi varsa, değişik coğrafyalarda, farklı nedenlerden kaynaklanan terör de farklı mücadele yöntemi gerektirir.

Terörizme karşı mücadele kavramı Batı medyasında Rus İmparatorluğuyla Batı ülkelerinin siyasi liderlerine karşı yapılan anarşist saldırıları durdurmayı amaçladıklarını açıklamak için kullanılmıştır. İlk kez The New York Times'da 2 Nisan 1881'de terörizme karşı mücadele başlıklı bir yazı yayımlanmıştır. 11 Eylül'den sonra bu terime yeni kavramlar eklenmiştir ve yöntemleri de acımasız bir şekil almıştır. Bush yönetimindeki ABD terörle mücadele doktrinini açıklarken; özgürlük ve demokrasiye karşı gelenlere karşı açılan ideolojik bir savaş olduğunu belirtmiştir. (Demirci, 2006:194)

Aşağıdaki şekilde terörle mücadele geleneksel ve önleyici savunma olarak ikiye ayrılarak incelenmiştir. Geleneksel mücadelede saldırıları minimum düzeye indirmek, mağdurların zararını azaltmak, erken istihbarat ile saldırıların önünü kesmek gibi olgulara odaklanılmıştır. Demokratik yöntemler incelenen ikinci kısımda kamuoyu desteğini sağlamak, dini etnik ve kültürel bütünleşmeyi sağlamak, ayrılıkçı hareketleri demokratik sisteme uyarlanması için düzenlemeler yapılması gerektiği üzerinde durulmaktadır.

Tablo 3:Terörle Mücadele (Caşın,2008:840)

Terörle mücadele stratejisi her ülkenin kendine özgü dinamikleri ve koşullarına göre değişmektedir. Ancak ülkelerin mücadelede yaşadıkları deneyimler bizlere yapılması veya yapılmaması gerekenler hakkında önemli mesajlar vermektedir. Terörün kaynağı ne olursa olsun ülkelerin birbirlerinden öğreneceği bir şeyler bulunur. Bu bağlamda terörle mücadele eden ülkelerin politikalarının uygulamada karşılaştıkları muhtelif sorunları analiz etmek bize önemli ipuçları verecektir.

Devletlerin, teröre karşı yürüttükleri faaliyetlerin hepsinin terörle mücadele olduğunu söyleyen Ganor (Ganor,2005:25-32) terörle mücadelenin üç temel hedefini belirtir. Birincisi, 'Terörün ortadan kaldırılmasıdır.' Bunun için de terör örgütünün terör eylemlerini yapmaya teşvik eden nedenlerin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bir terör örgütünün kendisini tamamen terörden soyutlayacağı an, terörle hedeflerini elde edemeyeceğini anlamasıyla olmaktadır. Bu durumda, terör örgütü eylem yapma imkânı ve yeteneklerine sahip olmasına rağmen, terör eylemleri yapmaktan vazgeçecektir. İkincisi terörün neden olacağı kayıp ve zararları asgari düzeye indirilmesidir. Üçüncüsü terörün tırmanmasının engellenmesidir. Terör örgütüne yeni katılımların önlenmesi, terör örgütünün uluslararası alanda politik destek kazanmasının engellenmesi, örgüte sağlanan dış desteğin kesilmesiyle, terörün tırmanmasına engel olunabilir. Terörle mücadelede ana hedef terör eylemlerini, terörizmi, ülkenin gündemini etkilemeyecek bir seviyeye indirmektir.

3.1.-DEMOKRATİK ÜLKELERDE TERÖR

Demokratik ülkelerin yapısı terörizmin yaşaması için bazı kolaylıklar sağlayabilir, ancak bu otoriter ve totaliter rejimlerde terör olaylarına ya da terör örgütlerine rastlanmaz anlamına da gelmemektedir. Teröristler demokratik düzenin kendilerine sağladığı hak ve özgürlükler ortamından yararlanarak eylemlerini gerçekleştirebilmektedir. Bunlar şu şekilde özetlenebilir.

Demokratik düzenin özünde, örgütlenme ve fikirlerini yayabilme özgürlüğünü kısıtlamamalıdır. Demokrasi herkese düşüncelerini ifade edebilmesi ve fikirlerine yandaşlar bulabilmesi için yasalar çerçevesinde garanti edilmiş haklar sunmaktadır. Ancak terörle mücadele yasalarının getireceği sınırlama ve kısıtlamalarının, bireylerin hak ve özgürlüklerinin kullanımında çatışmalara neden olabilmektedir. Demokratik

ülkelerde vatandaşların kendi mahremiyetlerinin korunmasını istemeleri, terörizme karşı istihbarat toplanmasını zorlaştırmaktadır.

Bunun yanında demokratik ülkelerde medyanın herhangi bir denetime tabi olmadan, eylemleri, teröristleri ve kurbanları haber malzemesi olarak kullanması, teröriste avantaj sağlamaktadır. Yine demokratik yönetimler devletin hukuk kurallarıyla sınırlandırılmıştır ve insan haklarına uyması gerekmektedir. Teröristlerinkine benzeyen uygulamalar yapmamalıdır. Oysa teröristi terörist yapan şey hiçbir kurala bağlı olmamasıdır.

Demokratik ülkelerin teröriste sağladığı kolaylıkların olması, terörle mücadelede demokrasinin askıya alınmasının makul görülmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Aksine, mücadele sürecinde demokratik çözüm yollarından vazgeçilmemelidir. Demokrasiyi azaltmak, demokratik sistemin yapısına, doğasına veya ruhuna aykırı işleyiş ve düzenlemelere giderek sonuç aramak, terörizmin alanını genişletmeye yarayacaktır. İspanya'nın terörle mücadelesinde totaliter araçlar kullanılması, terörün daha çok beslenmesine neden olurken; demokratik araçların kullanılması terörle mücadelede başarı sağlamıştır. Türkiye de demokratik araçların kullanılmaya başlanması gözle görülür başarı sağlamıştır. Örneğin Kürtçe yayın yapan bir devlet kanalının olması, yine üniversitelerde Kürt dili ve edebiyatı bölümlerinin açılması teröristin elindeki propaganda malzemelerini azaltmıştır.

3.2.TERÖRLE MÜCADELEDE YAŞANAN ZORLUKLAR

3.2.1.Doğru Analiz

Terörle mücadelede en önemli unsur terörü doğru bir şekilde analiz etmektir. Terörün nerede, nasıl, hangi koşullarda ortaya çıktığı, hangi olayların veya olguların onu beslediğini şeffaf bir şekilde ortaya konulması gerekmektedir. Terör eylemlerinin ve örgütlerinin ortaya çıkmasına neden olan koşullar terörün boyutunun anlaşılması ve mücadele stratejilerinin belirlenmesine büyük katkı sağlayacaktır.

Terör istismara açık bir zeminin olmadığı yerlerde yaşama imkânı bulmadığından tamamen dış etkenlere bağlanmamalıdır. Dış dinamiklere bağlayarak, iç dinamikleri göz ardı etmek mücadelede yapılan hatalardan biri olarak dikkati çekmektedir. Bir yerde yaygın olarak terör mevcut ise, orada gerçekten bir şeylerin de yanlış gittiğini kabul ve

tespit etmek gerekir. Bu nedenle terörün kaynağını, tamamen dış etkilere bağlayıp kolaycılığa kaçılmaması gerekmektedir.

Bu nedenle terörizmle mücadele çok boyutlu ve süreklilik isteyen bir mücadeledir. Bu mücadelede sadece güvenlik güçleri değil devletin tüm birimlerinin görev alması gerekmektedir. En önemlisi ise halkın devletin yanında olması gerekmektedir. İşte 'terörle mücadele ederken terörizmle mücadeleyi kaybetmek' bu noktada ortaya çıkmaktadır. (Kaya,2005:195) Terörizmle mücadelede sadece güvenlik odaklı düşünüp ve tüm inisiyatifi güvenlik güçlerine verilmemeli mücadelenin siyasal, sosyal, ekonomik, eğitim gibi önemli alanları ihmal edilmemelidir. Terörle mücadele adı altında her yolun mubah olduğu gerekçesiyle hukuk dışı yollara da başvurulmamalıdır.

Terörle mücadele sadece terörist avlama demek değildir. Bu mantığın terk edilmesi gerekmektedir. Terörü başladığı bölgede kontrol altına alıp, etkisizleştirme ve teslim almak anlayışı üzerine kurulan savunma stratejisiyle, terörün karşısına konumlandırılan askeri birlikler sanki o yörede bir iç savaş varmış havası yaratır. Bu ise propagandalar aracılığıyla, hem iç hem de dış destek unsurlarını artırarak terörü yoğunlaştırır. İç savaş havası nedeniyle, terörün yoğun olduğu yöre halkının teröre kanalize olması ise olayın başka bir boyutudur. (Bal, 2008:316)

Terörle Mücadele terör örgütünün terörle planladıkları hedeflere ulaşma umudunun kaybedilmesine odaklanmalıdır. Bunun yanında kamuoyunun desteği ve kararlılığı son derece önemlidir. Terörizmle mücadele çok boyutlu ele alınarak incelenmesi ve süreklilik arz ederek devam etmesi gerekmektedir.

3.2.2.Medyanın Varlığı

Terör örgütlerinin propagandadaki amacı, kendi davalarını ve örgütlerini tanıtmak, insanlar arasında sempati uyandırarak potansiyel taraftar oluşturmaktır. Yapılan her türlü eylemde propagandanın öncelikli olduğu görülmektedir. Özellikle eylemlerden sonra medya kuruluşlarının aranması veya eylemlerin üstlenilmesi bunun bir kanıtı olarak gösterilebilir.

Laquer'in söylediği gibi,

Medya teröristin en iyi arkadaşıdır. Teröristin kendi başına eylemi hiçbir şeydir ancak bunun halka duyurulması, yayınlanması çok önemlidir. Televizyon, radyo ve yazılı basının anlık yaygın propaganda ve yayın desteğiyle, teröristler, çabucak ve etkin biçimde seyretme, dinleme ve okuma yoluyla evlerindeki ve yurt dışındaki halka ulaşma gücü olan iletişim kanalına sahip olmuş olur. (Caşın,2008:719-720)

Teröristler ulaştıkları kitlelere korku salarak, şiddetin etkisini artırma eğilimine girebilirler. Böylece kendilerine karşı tutum ve davranışları da değiştirebilirler.

Medyanın gücünü anlatan bir örnek verilmek gerekirse, Tamil Kaplanları'nın 1983 yılında yaptığı eylemin ardından yaşananlar şu şekilde anlatılıyor: *Sinhala medyasının, askerlerin parçalanmış cesetlerini gösterdikleri kışkırtıcı yayınları ile artan tansiyon, gerçekleştirilecek cenaze törenlerinden sonra 72 saat sürecek kanlı olaylara dönüşmüştür. 18.000'den fazla Tamil ev ve işyeri yağmalanmış, 3000'e yakın Tamil öldürülmüş, birçok Tamil kundaklama ve yağmalar sırasında yaralanmış ve 150.000'den fazla Tamil yerlerinden edilmiştir.* (Yılmaz,2010:172)

Medya teröristin en iyi arkadaşıysa, medyaya yasaklar getirilip terör haberlerinin azaltılması istenebilir. Bu konuda farklı görüşler mevcuttur. Yasaklar getirilip getirilmemesi konusunda bir ikilem oluşmaktadır. Medya yasakları getirmek teröristleri medyada yer bulabilmek için şiddetin seviyesini artırarak dikkatleri üzerlerine toplama gayretine girmelerine neden olabilir. Bunun yanında yasaklar getirilmesi demokratik yapıyla uyumlayacağına da düşünülmesi gerekmektedir.

Terör eylemlerinin sunuluş biçimine yönelik eleştiriler basın özgürlüğü ile ilgili tartışmalara neden olmuştur. Kitle iletişim araçlarını terör örgütlerinin reklâm ve propagandası için daha az kullanılması amacıyla önerilen teklifleri 'yasal düzenlemeler' ve 'oto-kontrol' olmak üzere iki başlık altında toplanabilir. Genellikle yasal düzenlemelerin basın özgürlüğü açısından olumsuzluklar içereceği kabul edilmektedir. Oysa belirtmek gerekir ki Batılı bazı demokratik ülkelerde yasal düzenlemeler bugün de uygulanmaktadır. Örneğin İngiltere'de bir haberin yayınlamasının devletin güvenliğini bozacağı düşünülürse, basın kuruluşları uyarılır. Önceden bilgilendirilen basın organları buna uymadığı takdirde, Devlet Gizlilik Yasası'nı ihlalden işlem yapılır. (Acar, Urhal, 2007:362)

3.2.3.Sınırlarının Olmaması

Terörün zaman, mekan ya da ahlaki sınırlarının olmaması ve nereye saldıracağını bilmemek, terörle mücadelede yaşanan sorunlardan biridir. Teröristler eylemlerinde kendilerini sınırlayan ahlaki, hukuki veya insani bir kural olmadığı için, psikolojik bir üstünlüğe sahiptir. Kendini hiçbir kuralla sınırlı tutmayan teröristler, saldırılarını yaparken güvenlik güçlerini tahrik etmek ve onları telaşa düşürmek isterler. Böylece atılacak her yanlış adım, teröristlerin yeni eylemlerinin mazereti ve yeni propagandalarının ana kaynağını oluşturacaktır.

Terörle Mücadelede zaman ve mekân kısıtlaması yoktur. Zaman yirmi dört saati, mekân bütün ülkeyi, bazı durumlarda diğer ülkeleri de kapsayabilir. Terörle mücadele alanı, hemen hemen her noktasında insanın olduğu, insanın yaşadığı bir alandır. Bu mücadelede asıl soru teröristin kim olduğu sorusudur. Bu nedenle terörle mücadelede teröristi arayıp, bulmak kolay değildir.(Başbuğ,2011:73)

3.2.4.Hukuksal Yaptırımlar

Devletler, uluslararası hukuka ve iç yasalara uymak zorundadır. Halbuki teröristler için böyle bir kısıtlama yoktur. Bu ise terörle mücadeleyi zorlaştırmaktadır. Yasa koyucular, insanların temel hak ve özgürlüklerini güvence altına alırken, aynı zamanda onların güvenliklerini ve yaşama hakkını da gözetmekle yükümlüdür.

Terörizm savaş hukukunu (Jus in bello) ihlal etmektedir. Bu ise Örgün' ün de belirttiği gibi (Örgün, 2001:17), terörle mücadeledeki en büyük zaafı oluşturmaktadır. Çünkü, liberal demokratik ülkeler demokrasiyi askıya alarak terörizme karşı dünya savaşı açamazlar.

3.2.5. Uluslararası İşbirliği

Devletlerarasında işbirliğinin olmaması veya kısa süreli olması terörle mücadelede karşılaşılan diğer bir zorluktur. Uluslararası işbirliğinin olması gerektiği hemen hemen her uluslararası platformda dile getirilse de, uygulamada bu birliktelik sağlanamamaktadır. Bunun bir nedeni; devletlerin mutlak kazançları (absolute gains) düşünmeden, göreceli kazançlara (mutual gains) od aklanarak, terörü hala dış politika aracı olarak görmeleridir.

Bunun ötesinde ise devlet terörü uyguladığı konusunda yaygın uluslararası kanı bulunan devletlere karşı da işbirliği yapılamamaktadır. Suriye iç savaşı örneğinde olduğu gibi, İran, Rusya ve Çin çıkarları gereği Suriye'den yana tavır alarak beyanlarını bildirmişlerdir. Devletlerin menfaatleri gereği terörü kullanmaya devam etmeleri uluslararası işbirliğinin kurulmasını ve devamını zorlaştırmaktadır.

3.3 TERÖRLE MÜCADELEDE KULLANILAN YÖNTEMLER

Teröre Karşı Askeri Müdahale: Ülke dışından kaynaklanan terörist eylemlerinin sıklığı ve uluslararası toplumun terörizmle mücadeledeki başarısızlığı, devletleri terörizm tehlikesiyle mücadele etmek konusunda kuvvet kullanmaya başvurmalarına neden olmuştur.

Uluslararası barış ve güvenliği korumak amacıyla kurulan Birleşmiş Milletler sisteminde, uluslararası anlaşmazlıkların kuvvet kullanılmadan çözümü esas alınmıştır. Ancak söz konusu kuvvet kullanmama ilkesinin iki istisnası bulunmaktadır. Bunlar; meşru müdafaa hali ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararıyla kuvvet kullanımındır.

BM Şartı'nın 51. Maddesi Meşru Müdafaa hakkını şu şekilde ifade etmektedir. Ancak takdir edileceği gibi bu Anlaşma'nın hiçbir hükmü, Birleşmiş Milletler üyelerinden birinin silahlı bir saldırıya hedef olması halinde, Güvenlik Konseyi gerekli önlemleri alıncaya dek, bu üyenin doğal olan bireysel ya da ortak meşru savunma hakkına halel getirmez. Üyelerin bu meşru savunma hakkını kullanırken aldıkları önlemler hemen Güvenlik Konseyi'ne bildirilir ve Konsey'in işbu antlaşma gereğince uluslararası barış ve güvenliğin korunması ya da yeniden kurulması için gerekli göreceği biçimde her an hareket etme yetki ve görevini hiçbir biçimde etkilemez.(www.un.org)

Terör eylemlerine hedef olan ülkeler, söz konusu saldırıları BM Şartı'nın 51. maddesinde ifade edilen silahlı saldırılar kapsamında değerlendirerek, sorumlulara karşı kuvvet kullanımını doğal bir hak (inherent right) olarak görmektedirler.

Terörle mücadelede daima ağır ve hantal kalan ve daima açık hedef oluşturan düzenli ordu birliklerinin, vur-kaç taktikleri karşısında sürekli psikolojik ve fiziki olarak yıpranan taraf olacağı ve başarılı olabilmemesinin mümkün olmayacağı açıktır. Ayrıca operasyonların maliyetlerinin ülke bütçesini etkileyecek düzeyde olması da ayrı bir

açmazdır. Düzenli ordu birlikleri cephesi olmayan bu tür savaşlarda uyumsuz ve bu tür amaçlara tamamen aykırıdır. (Bal, 2008:309)

Uzlaşmak: Terör gruplarıyla uzlaşma sağlama da bir çözüm olabilir. Çoğu devlet bu gruplarla irtibata geçmenin güçsüzlüğünün ve onları yasal olarak tanımanın göstergesi olarak görmektedir. Nitekim devletlerin gizli servislerinin aslında en önemli fonksiyonlarından biri de budur. Devletin gizli organları ile anlaşma kapısını aralamaya çalışması zafiyet olarak algılanmamalıdır. İngiltere ve IRA'nın 1993'teki anlaşmalarına bakıldığında bunun barışçıl bir adım olduğu görülür. Yine Japonya da teröristlerle her zaman uzlaşmaktan yanadır.

*Demokratik Yöntemler:*Uzlaşmak da demokratik bir yöntem olarak sınıflandırılabilir. Burada demokratik yöntemler derken teröristlerin propaganda malzemesi yaptığı olguların düzeltilmesinden bahsedilmektedir. Teröristlerin terör yapmak için kendilerince meşru, kurulu sisteme göre ise meşru olmayan bir nedeni vardır. Bu nedenler ortadan kaldırıldığında terörün bitmesi gerekir. Dengesiz gelir dağılımı, sömürü tartışması terör örgütlerince çokça kullanılan materyallerdir. Terörün bulunduğu bölgede ekonomiyi canlandıracak plan ve programların yapılması ve bunların uygulanması ekonomik söylemlerden de beslenen terörün zayıflamasını sağlayabilecektir.

Teröriste destek olan halkın, sosyo-ekonomik durumunu düzeltmek etkili bir yöntem olarak görülmektedir. Çünkü halkın desteğini almayan bir örgüt, kendi insanları içinde suçlu olarak algılanır ve bu durum örgüt üyelerini psikolojik olarak etkiler. Yine politik nedenler olan etnik, dinsel ve mezhepsel farklılıkların istismar edilmesi, terör için ortam sağlamaktadır. Siyasi partiler oy kaygısı nedeniyle bu farklılıklardan çıkar sağlamamalıdır.

Aşağıda dünyanın değişik bölgelerinden terörle mücadele eden ülkelerden bazıları örnek olarak alınmıştır. Örnek alınan bu ülkelerin farklı şekildeki mücadeleleri incelenecektir. İspanya'nın mücadelesinin örnek alınmasının PKK'nın sürekli olarak ETA'yı örnek göstermesi, Sri Lanka'nın örnek olarak alınması 2009 yılında Tamillerin kendilerini feshetmesiyle Türk siyasetçileri tarafından örnek olarak alınabileceğinin dile getirilmesi nedeninden kaynaklanmaktadır.

ABD'nin yaşadığı terör ise, kendi ülke sınırları içinden gelmemesi bakımından farklıdır. Ayrıca 11 Eylül ile birlikte dünyanın teröre bakış açısı değişmiştir. Halihazırda bulunan ABD'nin terörle mücadelesinin incelenmesi ve uluslar arası işbirliğine katkıda bulunması açısından önemlidir.

Japonya'da terör, Aum'un kitlesel imha silahlarının kullanmasını saymazsak, çok fazla gündeme gelecek türden değildir. Japonya örneğinin konu olarak alınması diğer ülkelerden farklı bir strateji uygulamasında yatmaktadır. İngiltere ve Fransa mücadelelerinin örnek olarak ele alınmasının nedeni, teröre bakış açıları ve kendi ülkelerinde uyguladıkları teröre karşı takındıkları tutumlarıdır.

3.4. İSPANYANIN TERÖRLE MÜCADELESİ

İspanya'nın terörle mücadelesi birçok ülke tarafından başarılı olarak kabul edilmektedir. İspanya aynı zamanda mücadelenin demokratik uygulamalarla mümkün olduğunu gösteren örnek ülkelerden biridir. PKK terör örgütü de İspanya modelini örnek olarak alınmasını istemektedir.

Tarih boyunca pek çok ulusun işgaliyle karşı karşıya kalan Bask bölgesi ve halkı, Euskera'yı (Bask dilini) ve Bask kültürünü korumak için pek çok farklı ulusla mücadele etmiştir. Bask toplumu, bu uzun mücadele tarihinde, Romalılar, Vikingler, Vizigotlar, Müslüman Araplar gibi pek çok yabancı yönetime karşı sürekli savaş içinde olmuş ve bu halkların sistemlerine entegre olmamışlardır. (Öztürk,2004:221)

15. yüzyılda İspanya, birliğini sağlayarak bölgeye hâkim olduktan sonra bile Bask Ülkesinin merkeze bağlılığı üç yüzyıl boyunca 'Foral Sistem' adı verilen ayrıcalıklı olarak otonom bir yapı ile devam etmiştir. Foral sistem yasal düzenlemelerde Bask halkına kendi bölgelerinde gelenek, görenek ve sosyal yaşantılarına uygun kanuni düzenlemeleri kendilerinin yapmaları yetkisini vermektedir. Aynı zamanda bu sistem, Basklılara merkezi yasaları veto etme, askerlikten muafiyet, kendi idari ve adli yapısını oluşturma ve vergi özerkliği gibi yetkileri tanımaktaydı.(Özçer,2011)

Fransız İhtilalının ardından 19. Yüzyılda başlayan milliyetçilik hareketlerinden etkilenen Bask halkı ile sanayileşme sürecindeki İspanyol halkı arasında bu dönemde başlayan gerginlik günümüze kadar süregelmiştir. Hatta Bask milliyetçisi Sabino Arana

1892 yılında yayınladığı kitabında tam bağımsızlık fikrini ortaya atmış, bu çerçevede çeşitli örgütlenmeler başlamıştır. (Acar, 2012:232)

Basklıların ayrı bir ırk olmaları, kendilerine özgü dillerinin bulunması ve uzun yıllar merkeze asgari seviyede bağlı olarak yaşamaları Bask milliyetçiliğinin temel unsurları olarak sayılabilir. Franco'nun diktatörlüğü sırasında Bask milliyetçiliği tavan yapmış, 1940'lı yılların sonuna doğru Basklı gençler, kilise rahiplerinin de desteğini alarak örgütlenmişlerdir.

Bask milliyetçiliğinin yaygınlaşmasında asıl rolü, orta sınıftan din adamları üstlenmişlerdi. Bask milliyetçiliği bu bakımdan, dili ve kültürü esas kabul eden Katalanların kültürel milliyetçiliğinden ayrılır. Bask milliyetçiliği endüstrileşmeye karşıydı. Zira bu olgu İspanyol devletine ekonomik bağımlılık demektir. Ayrıca Bask bölgesine çalışmak için gelen göçmenlerin sayısı bu süreç nedeniyle artacak, bölgenin etnik yapısının değişmesine sebep olacaktı.(Çökmez,2008:357)

İspanyada milliyetçilerle cumhuriyetçiler arasında yaşanan iç savaşın nedeni yönetim üzerindeki anlaşmazlıktı. 1937 yılında iç savaşın sona ererek milliyetçilerin lideri General Franco iktidara geçmesi ve totaliter bir rejim uygulaması nedeniyle Bask milliyetçiliği ve bazı aşırı milliyetçilerin amacına ulaşabilmek için sık sık terörü bir araç olarak kullanmalarına neden olmuştur.

1952 yılında Basklı öğrenciler Fransa'nın Bask bölgesinde 'EKIN' isimli bir dergi çıkararak örgütlenmelerini geliştirmeye başlamışlardır. Bu dergi etrafındaki örgütlenme Franco yönetiminin de baskısıyla 1959 yılında ETA'ya dönüşmesine neden olmuştur. ETA, Güneybatı Fransa ve İspanya'daki Bask bölgelerini birleştirerek bağımsız bir Bask ülkesi kurmayı, Bask topraklarının hemen bitişiğinde bulunan Navarra eyaletinin Bask bölgesine bağlanmasını amaçlamıştır. Ayrıca İspanyol güvenlik birimlerinin Bask topraklarından çekilmesini de istemiştir. Amacına ulaşmak için silahlanma yolunu seçen ETA 1964 Nisan'ında da 'Bask'ın Muhafazası Manifestosu' ile silahlı mücadeleyi ilan etmiş ve 1968 yılında ilk kanlı eylemini gerçekleştirmiştir. (Öztürk, 2004:223)

ETA'nın şekillenmeye başladığı ilk yıllarda en önemli problem amaç ideoloji ve yöntem belirleme sorunu olmuştur. Bu süreçte bazı ayrılıklar ve kopmalar yaşanmıştır. ETA, 1960-67 yılları arasında yayınladığı ZUTİK (Bask dilinde 'ayaktayız' anlamında)

dergisiyle görüşlerini yaymaya çalışmıştır. Bu geçiş sürecinde hareketin temelini etnik kimliğe mi- sınıf temeline mi dayanacağı, göçmenlerin harekete entegre edilip edilmeyeceği konusu şiddete dayanan bir eylem politikasının takip edileceği ya da daha çok kültürel faaliyetlere dayanan bir hareket olarak mı kalınacağı tartışılan konulardandır. Bununla birlikte üç ideolojik eğim göze çarpmaktadır. Birincisi işçi sınıfını ön plana çıkartan ve örgütün tamamen Marksist bir yapıya bürünmesini arzulayan eğilim, ikincisi şiddet içermeyen etnik temelli Bask kültürünü ön plana çıkartan eğilimdir. Üçüncüsü ve hakim olan eğilim ise ulusal-gerilla hareketini savunmuştur. (utsam raporu,2010)

ETA, bağımsız ve birleşik bir Bask ülkesi ideali çerçevesinde, şiddet eylemlerine başlamıştır. Ezilen Bask halkının tepkisini dile getirdiği için hem Bask ülkesinde hem de Avrupa'nın birçok ülkesinde destek görmüştür. Franco'ya karşı, muhalefette komünistler kadar ETA'nın da önemli bir rolü vardı. Öyle ki, ETA 1973'te 10 tutuklu komünist liderin yargılanmasına 15 dakika kala, Başbakan Carrero Blanco'ya suikastta bulunmuştu ve bu olay tüm İspanya çapında diktatörlerin baskısına karşı bir direnç sembolü olarak büyük yankı uyandırmıştı. Fakat o dönemde, ETA'nın esas amacı, İspanya'yı Franko'dan değil, Bask ülkesini İspanya'dan kurtarmaktır. ETA, 1968'den beri İspanya'dan ayrılmak için terör uygulamıştır.(Çökmez,2008:358)

ETA'nın eylemleri 1961 yılında iç savaşın galibiyetinin kutlama törenleri için San Sebastian'a giden Franco taraftarlarını taşıyan trenlerin engellenmesi amacıyla yapılan başarısız saldırılarla başlamıştır. ETA'nın ilk eylemi başarısız olmasına rağmen kitleler nezdinde saygınlığını artırmıştır. ETA hem Bask halkı nezdinde hem uluslararası arenada baskıcı devlete karşı mücadele eden bir kahraman olarak lanse edilmiştir.(utsam,2010)

İspanya'nın ayrılıkçı terör örgütü ETA ile 40 yılı dolduran mücadelesinde birbirinden çok farklı birçok yöntemin kullanılmış olduğu görülmektedir. Örneğin diktatör Franco dönemde demokratik olmayan yöntemler kullanılmıştır. Terörün gerçekleştiği bölgenin askeri abluka altına alınması gibi olağanüstü hal uygulanmalarına kadar uzanan bu sert önlemler, rejimin de anti-demokratik niteliği nedeniyle tam ters sonuç vermiştir.Franco'nun iktidarda olması tepkiselliği aşırı boyutlara taşımış, bu ise rejimin meşruiyetinin sorgulanmasına yol açmıştır. Çünkü terör tehdidi karşısında kullanılan

baskı ve zorlamalara rağmen meşruiyet sağlanıyorsa, burada halkın güvensizlik duygusu içinde olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Franco'nun bölgesel taleplere olan baskısı, terör saldırıları neticesinde daha da artmıştır. Bu dönemde terör olaylarına tepkisel yaklaşım ve ETA'nın ekmeğine adeta yağ sürülmüştür. Çünkü eylemin baskıyı artırmasının ve artan baskı da ezilenleri bilinçlendirerek, teröre katkıda bulunmuştur. Konuşma ve diyalog yollarının kapatılması, tepkinin şiddet olarak çıkmasına neden olacaktır. Düşüncelerin özgür bir şekilde ifade edilemediği Franco döneminde özellikle Basklı gençler arasında şiddet kaçınılmaz bir yöntem olarak görülmeye başlamıştır. Bu tip ortamlarda diğer insanlar şiddete başvurmasa bile en azından başvuruların yaptığı eylemleri kınamamaktadırlar.

İspanya'da 1975 sonrasında gelişen ve giderek kökleşen demokrasinin aslında ETA'ya karşı adeta bir panzehir işlevi gördüğü görülmektedir. Ülkede parlamenter monarşiye geçişi sağlayan 1978 Anayasası, demokrasi ve yerel özerklikleri birbirine bağlantılı bir şekilde ele almıştır. Bu elbette, İspanya'nın kendi sosyo-ekonomik ve tarihsel gerçeklerine uygun bir reçete olarak devreye sokulan bir çözüm modelidir. (Ersoy,2011)

Geniş özerkliklerin verilmesinde, ülkenin toprak bütünlüğüne karşı tehdit olarak algılanan Bask ve Katalonya bölgelerindeki gerginliğin ve ayrılıkçı siyasi söylemlerin önünün alınması hedeflenmiştir. İspanya Krallığı'nın kurulduğu 15inci yüzyıldan itibaren aslında bu bölgelerin kendine has siyasi, ekonomik ve kültürel ayrıcalıklara sahip olduğunu görmekteyiz.

Demokrasiye geçiş sürecinde terörle mücadelede uygulanan sert önlemler giderek yumuşatılırken, aynı zamanda geniş bir mutabakata dayalı demokratik bir anayasa yapılıma sürecine girilmiştir. Ancak Franco döneminde uluslararası alanda demokrasi için mücadele eden örgüt mertebesine ulaşmış olan ETA bu ayrıcalıklı konumunu koruyabilmek için demokratikleşme sürecini baltalamaya yönelik eylemlerine hız vermiştir. Türkiye'de de demokratik açılım olarak adlandırılan dönemde PKK terör eylemlerini artırarak, uluslararası arenada konumunu kaybetmek istememektedir.

Basklarda 1979'da 'Guernika statüsü' adı verilen özerklik statüsüyle anayasanın kendilerine tanıdığı hakkı kullanmışlardır. Statünün kapsadığı yetkiler; yüksek derecede mali özerklik, vergilerle ilgili düzenleme yapabilme ve vergi toplayabilme, polis gücü

oluşturabilme, kendine ait Bask radyosu ve televizyonu kurabilme, özerk eğitim sistemi ve özerk sağlık sistemi gibi yetkiler söz konusudur. Bu statüyle birlikte ulusal güvenlik ve dış politika haricindeki bütün konularda Bask Özerk Parlamentosu yetkili hale gelmiştir.(utsam, 2010)

Anayasal monarşiye geçişle birlikte anayasada bölgelere özerklik tanınmıştır. Siyasi taleplerin herhangi bir baskıya maruz kalmadan ifadesi, Basklıların dilleri üzerindeki sınırlamaların kaldırılması, kendi polis teşkilatlarını kurmalarına izin verilmesi gibi teröristlerin propaganda amacıyla kullanıldığı sorunlar ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır.

Terörizme demokratik bir karşılık verme perspektifinde sivilleştirilen polis teşkilatını, terörle mücadelede güçlendirmek amacıyla 1978 yılında polis özel harekât birlikleri kurulmuştur. Bu birliklerin kurulmasıyla birlikte, ETA'nın en önemli gelir kaynaklarından biri olan adam kaçırma ve fidye olaylarında azalmalar görülmüş ve rehine alma olaylarına karşı etkin bir araç elde edilmiştir.(Yılmaz,2006:125)

İspanya, demokrasi süreciyle birlikte ülkesindeki terörizmle mücadele ederken mümkün olduğunca demokrasinin özüne aykırı olmayacak şekilde hareket ederek sorunu çözmeye çalışmıştır. Terörizmle demokratik yollarla çözüm getirme politikalarının da başarısıyla halkın desteğini almayı başarmıştır. Her terör saldırısından sonra İspanyol halkının sokağa dökülerek terörü lanetlemesi bunun en bariz örneğidir.

İspanya 1986'da AB'ye üye olduktan sonra uluslararası işbirliği çabalarını artırmıştır. AB'nin sağlamış olduğu işbirliği imkânı ve çalışmalarıyla ETA'yı uluslararası arenada izole etmeye çalışmıştır. AB'ne üye olmasının ardından Fransa eskisi gibi ETA üyelerine ülkesini açmaktan kaçınmıştır ve İspanya ile bu konuda işbirliği içinde olduğunu belirtmiştir.

1990'larda ETA'nın önde gelen liderlerinin yakalanmasının ardından örgüt yeni bir eylem tarzı benimsemiştir. 'Acıyı topluma yayma' şeklinde formüle edilen bu eylem tarzına göre; toplumun tamamı ETA militanlarının ve mahkûmlarının çektiği acıyı paylaşmalıdır. Uygulamada bunu yansıması terörist eylemlerin hedef kitlesinin genişletilmesi olarak karşımıza çıkmıştır. ETA'nın öncelikli hedefleri İspanya asker ve polisleri iken; 1990 sonrası hedef kitlesi genişlemiş gazeteciler, akademisyenler,

yargıçlar, parti liderleri başta olmak üzere birçok kişi ETA terörünün kurbanı olmuştur. Bunun yanı sıra ‘street fightings’ olarak adlandırılan araç kundaklama ve molotoflama eylemleri gerçekleştirilmiştir. Bu eylemler sırasında başta kamu malları olmak üzere özel mülkiyetteki mallar da önemli oranda hasar görmüştür.(utsam,2010)

İspanya’nın terörle mücadelesindeki en dikkat çeken uygulama topluma kazandırma politikasıdır. 1981 yılında başlatılan bu uygulama örgüt mensuplarının silahlı mücadeleyi reddetmeleri akabinde serbest bırakılmalarını ve sürgünden dönmelerini öngörmekteydi. Bu uygulama ilk olarak mahkûmlara yönelik olarak başlatılmışsa da ilerleyen yıllarda aktif ETA militanlarına da uygulanmış olup yürürlükteki İspanyol ceza yasasının 579 maddesinde düzenlenmektedir. 1982 yılında 250 ETA üyesi, siyasi amaçlarına İspanyol ve Bask demokratik kurumları vasıtasıyla devam edeceklerini ifade etmek suretiyle, bu uygulamadan faydalanarak topluma yeniden kazandırılmıştır.(Yılmaz,2006:129)

İspanya’nın mücadelesindeki dikkat çeken diğer bir husus, ETA’ya karşı uyguladığı *Ajuria Enea*¹ modeli olarak formüle edilmiştir. Buradaki temel husus (Özçer,2011), terör örgütünü, siyasi hedefine varabilmek için benimsemiş olduğu silahlı mücadeleden vazgeçirerek, anayasal çerçevede sivil siyaset yapmaya ve topluma katılmaya ikna etmek. Bunu yaparken de, hangi siyasi görüşten olursa olsun, terörü ve şiddeti reddeden herkesi demokrasi etrafında bir araya getirmektir.

11 Eylül 2001 saldırıları diğer ülkelerde olduğu gibi İspanya’da da halk tarafından kınanmıştır. İspanya ABD’nin Afganistan Harekâtına da tam destek vermiştir. ABD’nin yakın müttefiki olan İspanya’nın kendi ülkesinde uyguladığı terörizmle mücadele politikasına zıt bir şekilde terörizme tepkisel yaklaşımı ilginçtir. Kendi ülkesinde demokratik araçları kullanırken, ABD’nin kuvvet kullanma ve önleyici saldırı doktrinine destek vermiştir.

Ancak, 11 Mart 2004 Madrid’de 10 ayrı bombanın eşzamanlı patlatılması, İspanya halkını terörü lanetlemek için tekrar sokağa dökmüştür. EL-Kaide bu eylemleri gerçekleştirdiğini bildirene kadar, ilk bakışta sorumlunun ETA olduğu düşünülmüştü.

¹**Ajuria Enea Paktı**, 1988’de ETA’nın siyasi kolu Herri Batasuna dışında kalan Bask ülkesindeki siyasi partilerin imzaladığı bir pakttir. Bu paktın en önemli özelliği eli kana bulaşmamış silah bırakan örgüt mensuplarına yasal siyaset yolunun açık olmasıdır.

Bu bombalama eylemi ABD'ye tam destek veren Aznar hükümetinin seçimleri kaybetmesine, Zapatero hükümetinin kurulmasına neden olmuştur. Zapatero'nun bu konuda yaptığı ilk şey Irak'taki İspanyol askerlerini geri çekmesi olmuştur.(Valentina:2007)

Bu durum ABD'de büyük hayal kırıklığı ve kızgınlıkla karşılanmıştır. Modern Avrupa tarihinde ilk defa teröristlerin genel seçimlerin sonucuna etkili olduğu belirtilirken, bunun sadece teröristleri yeni saldırılar düzenlemeleri için cesaretlendirmeye yarayacağı belirtilmiştir. Aznar'ın sekiz yılda İspanya'yı küçük bir Avrupa devleti olmaktan dünya çapında sözü geçen bir ülke konumuna getirdiği belirtilerek, her ne kadar İspanya'nın askerlerini çekmesinin 130 bin askerli koalisyona önemsiz, ancak yüzde birlik bir etki getirirse de bu sembolik çekilmenin İtalya ve Danimarka'yı da etkileyebileceği ileri sürülmüştür.(Yılmaz,2006:135)

2004 Madrid terör saldırılarını şiddetle protesto eden halkın desteğini yanına çekmeyi başaran hükümet, ETA'nın yıllardır dillendirdiği temel hakların kullanılması yönündeki açılımlarla da terör örgütünün kullanabileceği propaganda malzemelerini elinden almıştır. Attığı her adımda halkın desteğini almayı hedefleyen ve bu amaçla her defasında alan araştırmaları yapmayı ihmal etmeyen hükümet, Bask halkının desteğini kazanmaya başladığını görmüştür. İspanya'nın terörle mücadelesindeki başarısı sertlik değil, örgütün dillendirdiği problemleri araştırıp onlara demokratik çözüm yolları bulmaktan geçtiği bu örnekle ortaya çıkmıştır. (Bal,2010:342) Nitekim ETA, 20 Ekim 2011'de silahlı mücadeleye son verdiklerini açıklamıştır. ETA'nın silahlı faaliyetlerini bırakması üzerine, İspanya Başbakanı Jose Luis Rodriguez Zapatero, *'Bu, demokrasinin, yasaların ve aklın bir başarısı. Bu son, bütün siyasî partilerin birlik olmasının bir neticesidir. Hukuk devleti, birlikte yaşamın tek modeli olarak üstün geldi. Bu başarı, İspanyol toplumunun kararlılığı ve ılımlı yaklaşımı sayesinde gerçekleşebildi.'* şeklinde açıklama yapmıştır. (www.habervaktim.com:2011)

İspanya'nın terörle mücadelesi çok geniş bir yelpazede değerlendirilebilir. İlk başta soruna tepkisel yaklaşmış daha sonra da mücadele yumuşatılarak demokratik mücadele yöntemlerine doğru bir yol izleyerek birçok ülkeye örnek teşkil etmiştir.

3.5. FRANSA’NIN TERÖRLE MÜCADELESİ

Fransa iç dinamikleri açısından terör tehlikesiyle sürekli karşı karşıya bulunan batılı demokrasi örneklerinden biridir. 1789 İhtilali sonrası, devletin yeniden şekillendirilmesi sürecinde, terör en şiddetli biçimiyle yaşanmıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrası 1960’lı yılların Avrupası’ni hatta dünyayı kasıp kavuran öğrenci olayları ilk Fransa’da patlak vermiştir. İspanya’ya komşu olması Bask sorununu, Ortadoğu kökenli gençler Yahudi-Müslüman çatışmalarını, açıklık politikası uluslararası teröristleri, ASALA’yı ve eylemlerini taşımıştır Fransa’ya. Özellikle Korsika sorunu nedeniyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi davalarına en fazla konu olan ülkelerden birisi yine Fransa’dır.(Yamaç, 2010:80)

Fransa, Korsika’daki ayrılıkçı sorunu çözmek için bölgeye özel statü verilmesinin yanında daha önce terör faaliyetlerinde bulunmuş örgüt mensuplarına kapsamlı bir af çıkarmış, ayrıca bağımsızlık hareketini savunan en radikal fikirlere dahi siyasi parti kurarak düşüncelerini anlatma imkânı vermiştir. Özel statü bölgesel yetkilerin genişletilmesi çerçevesinde ele alınmış ve ekonomik, kültürel ve eğitim olmak üzere üç alanda Korsika’nın yetkileri genişletilmiştir. Bölgesel meclis kurularak kendi içinde yürütme kurulunu ve başkanını seçme imkânı verilmiştir. Bölgesel meclisin ekonomik, kültürel ve eğitim alanlarında kanun çıkarma yetkisi bulunmaktadır. Ancak, bu yetkinin Fransa toprak bütünlüğünü tehdit etmemesi için meclis ve yürütme kurulunun üstünde merkezin atadığı bir vali bulunmaktadır. Fransız anayasasına aykırı bir karar alındığında vali bu kararı mahkemeye götürme hakkına sahiptir.(Yılmaz,2004:96)

Fransa’nın, Soğuk Savaş döneminde teröre bakış açısı; ‘*teröristlerin terör yapmak için bir nedeni vardır*’ şeklinde olmuştur. Örneğin Türklerin Ermeni soykırımını yaptığı gerekçesiyle ASALA örgütü üyelerinin bir kısmını da ülkesinde barındırmakta sakınca görmemiştir. Fransa uzun yıllar İspanyol yönetimlerini de ETA terörüyle mücadelede yalnız bırakmıştır. Diğer taraftan Fransa’nın bu bakış açısı uluslararası terörizme siyasi bir kimlik kazandırmış ve mücadelede gerekli desteği vermediği için ülke toprakları, uluslararası teröristlerin barındığı güvenli bir mekân haline gelmiştir.

Fransa terörle mücadele alanında 2006 yılında iç güvenlik, 2008 yılında dış güvenlik stratejisinin belirlenmesi için beyaz kitaplar yayınlamıştır. Fransa’nın terörle mücadele

stratejisinde iç ve dış güvenlik birlikte değerlendirilmektedir. İstihbarat mekanizmasının güçlendirilmesine, teknolojik yenilenmeye ve önleme faaliyetlerine önem verilmektedir.

Tablo:4 2006 Beyaz Kitap İç güvenlik Önlemleri (Yamaç,2010:229)

Kısa vadeli İç güvenlik stratejileri	Uzun Vadeli İç güvenlik stratejileri
1.Terörizm riskinin önlenmesi: Gözetleme, kontrol ve hedef şahıslarının zararsız hale getirilmesi üzerine odaklanmakta, istihbarat ile güvenlik birimlerinin kapasitelerinin güçlendirilmesi ve ayrıca terörizm tehdidine karşı ceza adalet mekanizmasının yeniden yapılandırılmasına yönelik tedbirleri içerir.	1.Günlük mücadelenin kazanılması: diğer kamu görevlileri ve toplumun da terörle mücadele alanında duyarlılık göstermesine yönelik tedbirler içerir.
2.Terörle mücadele kapasitesinin iyileştirilmesi: halkın ve ülke bütünlüğünün korunmasına yöneliktir.	2.Teknolojik mücadelenin kazanılması: Avrupa nezdinde devlet ve özel sektörün işbirliği üzerine odaklanmaktadır.
3-Kriz yönetim kapasitesinin artırılması: Daha çok operasyonel yeteneklerin geliştirilmesi, kamu iletişim mekanizmasının kurularak etkin bir şekilde kullanılmasını amaçlamaktadır.	3.Fikir savaşlarının kazanılması: Terörle mücadelede halk desteğinin sağlanması ve uluslararası kamuoyu oluşturulması.
4-Terörizm kaynaklı zararların tazmini ve cezalandırma kapasitesinin artırılması: terör mağdurlarının zararlarını en kısa zamanda tazmin etmeyi ve terör suçlularının cezalandırılmasına yönelik ulusal ve uluslararası alınabilecek tedbirlerin belirlenmesini içermektedir.	

Türkiye otuz yıldır PKK terörüyle mücadele etmektedir, oysa Fransa'nın PKK ve ETA'ya benzer bir terör örgütü bulunmamaktadır. Korsika sorununu çözmek için en marjinal fikirlere dahi siyasi parti kurma hakkının verilmesi, ekonomik, kültürel ve eğitim olmak üzere bölgesel yetkilerinin genişletilmesi gibi mücadele yöntemleri denemiştir.

3.6. ABD'NİN TERÖRLE MÜCADELESİ

ABD'deki terör, ulusal sınırlarının dışında varlığını sürdüren bir terör örgütü tarafından gerçekleşmesi bakımından Türkiye'nin karşılaştığı terörden farklıdır. Bu aynı zamanda terörün küreselleşmesi terimini de literatüre sokmuştur.

ABD Savunma Bakanlığı, terörizmi “devrimci örgütler tarafından siyasal ya da ideolojik amaçlarla hükümetleri ya da toplulukları sindirmek veya baskı altında tutmak niyetiyle bireylere ya da bireylerin mallarına karşı hukuk dışı kuvvet kullanımı veya kullanma tehdidi ya da şiddet kullanmak” olarak tanımlamaktadır.(Taşdemir,2006:9)

ABD'nin 11 Eylül 2001 öncesi ve sonrası terörle mücadele politikalarının belki de en önemli ortak yanı, uğradığı saldırıdan daha büyük çapta misilleme şeklinde cevap vermesi olarak gösterilebilir. Silahlı kuvvetlerin önleyici veya karşılık verici bir silah olarak kullanılması, ABD'nin terörle mücadele anlayışının temel felsefelerinden birisidir. Bu anlamda terörle mücadele amaçlı kurulan ilk askeri birlikler 1977 yılında kurulan ‘Delta Gücü’ dür.(Özeren ve Cinoğlu,2006:179)

Bal, ABD'nin terörle mücadele anlayışının, 11 Eylül saldırılarından sonra tekrar şekillendiğini ve bundan önceki terörle mücadele politikaları genel çerçevede değerlendirildiğinde,

11 Eylül öncesi dönemlerde terörizmin hiçbir zaman uluslararası politikada belirleyici unsur olmadığını görüleceğini belirtmektedir. Esasen terörizm, dünya çapındaki organize suçlar, çevresel problemler, salgınlar ve hastalıklar gibi çağımızda görülen modern sorunlardan bir tanesidir. Bu görüşün, George Bush'un birinci başkanlık döneminde de hâkim olduğunu iddia etmek yanlış olmayacaktır.(Bal,2010b:165)

11 Eylül saldırılarının hemen akabinde BM, NATO gibi kuruluşlar, saldırıları kınayarak ABD'nin yanında olduklarını belirtmiştir. Yine birçok devlet ABD'nin yanında oldukları konusunda açıklama yapmışlardır. ABD uluslararası kamuoyundan desteği de alınca, meşru müdafaa kapsamında Afganistan'a yönelik askeri operasyon düzenlemiştir. Daha sonra NATO'da bu operasyona katılmıştır.

Kendisini hedef alan terörizmin kaynağı yurtdışından olduğu için diplomasi ABD açısından önemlidir. Terörle mücadele konusunda ABD'nin diplomatik faaliyetleri her zaman olmasa bile çoğunlukla sadece iki taraflıdır. Yani ABD ve ikinci bir devlet arasındadır ve o konuda üçüncü ülkelerin çıkarları pek hesaba katılmaz. 11 Eylül saldırılarının hemen akabinde ABD'nin terörle mücadele konusunda atacağı her adım uluslararası camia tarafından net ve güçlü bir şekilde desteklenirken, ABD yönetim kadrolarında hakim olan 'yalnız da olsa yaparız' anlayışı bu desteğin hızlı bir şekilde azalmasına sebep olmuştur. (Cinoğlu ve Özeren:358)

11 Eylül olaylarından sonra ABD'de üç temel reformun yaşandığını görmekteyiz:

İç Güvenlik Bakanlığı'nın kurulması (Department of Homeland Security), PATRIOT (vatanseverlik) Yasasının geçmesi ve 2004 İstihbarat Reformu ve Terörizmin Engellenmesi Kanunu'nun (Intelligence Reform and Terrorism Prevention Act 2004) kabul edilmesi. Bu reformların gerçekleştirilmesinin ardında yatan temel neden terör örgütlerinin ortadan kaldırılması, üyelerinin tespiti ve mahkemelerin karşısına çıkartılma süreçlerini hızlandırmaktır. (Bal,2006:184)

ABD'nin ulusal güvenlik stratejisi raporunda terörizmle mücadeleye ilişkin en önemli unsurlar, önleyici müdahale ilkesi ve gerektiğinde meşru müdafaa kapsamında tek başına hareket etme hakkını saklı tutmasıdır. Rapora göre önleyici müdahale gereklidir; çünkü 11 Eylül Saldırıları'nın da gösterdiği üzere, saldırıların gerçekleşmesinin ardından yapılan savunmalar yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle ABD, hem kendi ulusal güvenliği hem de dost ve müttefik devletlerin güvenliği için tehdit oluşturan terörist örgütlere ve onları destekleyen haydut devletlere karşı, önleyici müdahale gerçekleştirilmesinin gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu kapsamda ABD, terörizme karşı bir önlemin alınması için direkt bir saldırı olmasını ya da tehdidin doğmasını beklemeyeceğini ifade etmektedir. (Çevik, 2008:63)

Saldırılar sonrası artan güvenlik kaygıları ABD'nin insan haklarını arka plana itmesiyle sonuçlanmıştır. Vatanseverlik (Patriot) yasası ve akabinde kabul edilen milli güvenliği artırma yasasıyla, sadece bireylerin haklarını kısıtlamamakla kalmamış, istihbarat örgütlerinin toplumsal yapıda daha geniş yer bulmasına neden olmuştur. Bu gelişmeler temelde hedef alınmamış olsa da ABD vatandaşı olmayan kişilerin toplumdan soyutlanmasına ve onlara karşı negatif bir ortamın oluşmasına yol açmıştır.

Patriot yasası gibi yeni kanunların çıkartılması, 11 Eylül'den sonra yaşanan terörle mücadele anlayışında adli ve idari anlayışın değiştiğini göstermektedir.

Patriot Yasası'nın en önemli etkisi, ABD'de yaşayan göçmen gruplar üzerinde kendini göstermiştir. Saldırıdan aylar sonra çeşitli uyruklardan parmak izi ve kimlik teyitleri istenmiş; göçmenlerin vize uyumlaştırma problemleri sert biçimde ele alınmıştır. Bunlardan terörist bağlantısı olduğundan şüphelenilen bireyler resmen bir suç isnat edilmeden ve kimseyle görüştürülmeden tutuklanmışlardır. (Clark, 2004:177)

Birçok yönden eleştirilen ve insan haklarına aykırı bulunan Patriot Yasası Amerika halkı için yeni bir dönemi başlatarak insan hakları ve demokrasinin yeniden sorgulanmaya başlamasına neden olmuştur. Chossudovsky bu durumu şu şekilde belirtmektedir. Demokrasiye son verilmesi iç güvenliği ve sivil özgürlükleri ayakta tutmanın yolu olarak tasvir edilmektedir. Doğru yalan olmuştur, yalan doğru. Gerçekler, tersine çevrilmiştir. Savaş eylemleri, demokrasiyi korumaya yönelik 'insancıl müdahaleler' olarak haberleştirilmektedir. Askeri işgal ve sivillerin öldürülmesi 'barışı koruyucu operasyonlar' olarak takdim edilmektedir. Egemen bakış açısı, aynı zamanda, propagandanın ve yanlış bilgilendirme kampanyasının temel taşı olan, medyanın ana unsurları tarafından da paylaşılmaktadır. Savaş karşıtı eleştirmenler tarafından bu açıklamaların altında yatan yalanları ortaya çıkarmaya yönelik herhangi bir girişim, 'suç oluşturan fiil' olarak tanımlanmaktadır. (Chossudovsky,2010:379)

ABD'nin terörle savaş adı altında başlattığı Afganistan savaşının uluslararası hukuka uygunluğu, meşru müdafaa olması nedeniyle kabul edilebilir. Nitekim Bush Doktrini temel olarak 'pre-emptive' ve 'preventive' kavramları üzerine kurulmuştur. Uluslararası ilişkilerde bu kavramlar 'kendi ülkesini korumak için önce davranma' ya da 'saldırıdan önce saldırma' anlamlarına gelmektedir. Ancak savaş sonrası yaptığı insanlık dışı

davranışlarla, hem dış politikasında, hem de insan hakları politikasında tepkiler almıştır. Özellikle Guantanamo Kampı yargılamadan ve soruşturmadan tutsak ettiği askerler insan hakları ihlalinin en belirgin örneğidir.

ABD'nin terörle mücadele stratejilerinde yerküreye sunduğu reçete ve gösterdiği yol çok trajiktir. Artık, aşırı güç kullanmanın sıradan ve hatta gerekli bir hal olarak, sorgulamada veya istihbarat elde etmede kullanılması normalleştğine göre, bu yöntemlerle elde edilen bilgilerin meşru ve doğru olup olmadığı tartışmalarıyla zaman harcamaya gerek yoktur. Vahşette hiçbir hukuk devleti teröristlerle yarışamaz.

Teröristlerle yarışmanın tek yolu güvenlik ve demokrasi arasındaki dengenin bilgiyle, analize ve soğukkanlılıkla kurulmasıdır. Bu başarının temelinde ise, adına mücadele ettiğimiz insanlığın - toplumların akıllarını ve kalplerini kazanmak vardır. Zira teröristle ve terörle mücadele bir alan kazanma yarışıdır ve bu alanın merkezinde ise toplumlar ve onların itibar ettiği değerler sistemi oturmaktadır. Üzücü olan ise Amerika'nın bu değerler sisteminden taviz verme yarışında olmasıdır.(Bal,2011)

ABD terörle mücadelesine terörün finansmanı konusunda da yasal düzenlemelere ihtiyaç duymuştur. Terör örgütlerine ve onlara destek olan ülkelere ait olduğu ispat edilen para kaynaklarının dondurulması, bu türden kişi ve örgütlere maddi desteğin yasaklanması ekonomik kontrolde yer almaktadır. ABD'de Hazine Bakanlığı terör örgütlerine veya onlara destek olduğu düşünülen ülkelere ait her türden hesabı dondurma yetki ve sorumluluğuna sahiptir. (Cinoğlu ve Özeren:361)

ABD'nin mücadele ettiği terör sınırlarının dışından gelmesi bakımından farklıdır. El Kaide terör örgütünü tanıyarak, ABD mücadelesine detaylı olarak ele alalım. El Kaide Arapça temel anlamına gelen El Kaide(AL- Qaida), 1980'lerin sonlarında Usame bin Ladin tarafından kurulan bir terör örgütüdür. Ülkesini Batının etkisinden kurtararak, köktendinci İslami rejimlerle, hükümetlerini değiştirmeyi amaçlamaktadır. (www.cfr.org/terrorist:2012) Düşünce yapısını; açıkça dini içeriği dayanak yapan ve terör eylemlerini dini temel üzerinde meşrulaştıran önceki militan grupların düşünce yapısına göre geliştirmiştir. Örgüt 1996'dan itibaren İslami devletlere yönelik saldırıları teşvik etmekle kalmamış aynı zamanda ABD ve ABD'nin İngiltere de dâhil müttefikleri ile özellikle de sivil hedeflere karşı eylemler düzenlenmesi de örgüt tarafından teşvik edilmiştir. Bunu El Kaide'nin 11 Eylül 2001 eylemleri takip etmiştir. Uluslararası

koalisyon güçlerinin Afganistan'daki askeri operasyonu, 2001 sonu itibariyle Taliban rejiminin yıkılmasını netice vermiştir.(utsam,2009)

Bin Ladin'in cihadı, ABD'nin kendi topraklarının merkezine taşımanın, kendilerine üç ana faydası olabileceği savunulabilir. İlk olarak, dünyanın süper gücü ABD'ye hala zarar verme gücünde olduklarını tüm dünyaya ispatlamış olacaklar ve böylece sempatanlardan yeni üyeler kazanacaklardır. İkinci olarak, Amerikan halkına daha fazla acı yaşatacak ve onlara evlerinde bile güvende olmadıklarını; ve büyüklüğüne güvendikleri devletlerinin kendilerinin güvenliklerini sağlamaktan aciz olduğunu göstereceklerdir. Son olarak ise, savaşı ilk bakışta bile kolaylıkla diğer insanlardan ayırt edemeyecekleri yerlere, yani ABD'nin şehir merkezlerine taşımış olacaklardır.(Özeren ve Cinoğlu:182)

ABD terörizmi ortadan kaldırmak yerine, onu Irak topraklarına taşımış ve adeta sıradanlaştırmıştır. Her gün gerçekleşen eylemler ve ölümler Irak'ta bir yaşam biçimine dönüşmüştür. ABD'nin uluslararası terörizmle mücadelesinin tam olarak etkin ve başarılı olduğunu söylemek oldukça zordur. Bir yandan Kissenger ABD'nin her krizden başarılı bir şekilde çıktığını, krizleri iyi bir şekilde kullandığını belirtmektedir. ABD 11 Eylül saldırılarını da iyi bir şekilde kullanmıştır. ABD'nin Afganistan'a müdahalesi ve akabinde tehdit algıladığını iddia ettiği Irak'a saldırmasının meşru bir zemine oturtulması için bu saldırıları kullanmıştır.

ABD'nin terörle mücadele yöntemi önleyici saldırı doktrini çerçevesinde şekillendiği görülmektedir. 11 Eylül saldırıları bu mücadele yönteminin kullanılmasına meşruiyet sağlamasına rağmen bu yöntem çoğu ülke tarafından tasvip edilmemiştir İnsan hakları ve hukukun üstünlüğünü göz ardı ederek terörün önlenilebileceği hala tartışma konusudur.

3.7. İNGİLTERE'NİN TERÖRLE MÜCADELESİ

İngiltere İrlanda sorunu nedeniyle terör olaylarıyla erken bir dönemde tanışmasına rağmen; diğer ülkelerde yaşanan terör olayları karşısında ciddi bir yasal düzenlemeye uzunca bir süre gitmemiştir. Bu örgütlere yönelik olarak karşı-istihbarat çalışmalarına ağırlık verirken, İngiltere'ye zarar vermediğine kanaat getirilen örgütlerin çalışmalarına adeta göz yumulmuştur. Böylece birçok silahlı grup gizli ya da açık olarak İngiltere'yi

sınır ötesi hedefleri için üs olarak kullanmıştır. İngiliz güvenlik güçleri bu örgütlerin İngiltere'deki faaliyetlerine izin vermezken, dışa dönük eylemlerine ciddi ölçüde engel de olmamıştır.(Laçiner,2006:292)

İngiltere de Fransa gibi teröre kendi içinde ayrı bir anlam yükleyerek başka devletlerin terörist olarak adlandırdığı grupları önemseyerek, ülkelerinde barındırmıştır. Örneğin 11 Eylül'e kadar PKK, DHKPC, HAMAS gibi birincil amaçları İngiliz çıkarlarına dokunmayan örgütler İngiltere'de faaliyet gösterebilmiştir. İngiltere genelde terörle mücadeleyle ilgili düzenlemeleri, IRA tehdidini ortadan kaldırmaya yönelik yapmıştır.

1969-85 yılları arasında Kuzey İrlanda'da polisle birlikte ordu da görev almıştır. Prensip olarak polise yardımcı olmak üzere bölgede bulunan ordu birlikleri ilk görevlendirdiği dönemde yerleşim yerlerinde konuşlandırılmıştır. Bu uygulama askerin görev tanımlamasına uymadığından birçok olayda deneme yanılma yoluyla asker deneyim kazanmaya çalışmıştır.(Bal,2010:270)

İngiltere 1969-85 yıllarında IRA ile mücadelede hemen hemen bütün ülkelerde olduğu gibi tepkisel yaklaşmıştır ve ordusunu kullanarak konuyu bertaraf etmeye çalışmıştır. Ancak bu yöntem terörün eline yeni propaganda malzemesi vermiştir. Nitekim IRA, askerlerin işkence yaptığı gerekçesiyle, bunu propaganda malzemesi olarak kullanmıştır.

1974 Kasım ayında bir eğlence merkezinin bombalanması sonucunda 21 kişinin hayatını kaybetmesi, 180 kişinin yaralanması eyleminden sonra Geçici Terörle Mücadele Yasası PTA (Prevention of Terrorism Act) çıkarılmıştır. Yasanın her yıl parlamentoda görüşülmesi benimsenerek, yasanın getirdiği sınırlayıcı hükümlerin geçici olduğu düşüncesi canlı tutulmuş, ancak geçici olarak hazırlanan yasa zaman içinde kalıcı hale gelmiştir.(Acar ve Urhal,2007:334-335) Yasanın önemli bir özelliği, her yıl parlamentoda görüşülüp koşullara göre değiştirilerek güncellenmesidir. Terörizmin biçim değiştiren dinamik yapısı dikkate alındığında mevcut hükümlerin, gelişmelerin gerisinde kalmaması açısından getirilen bu önlemin son derece yararlı ve caydırıcı olduğu söylenebilir.(Çitlioğlu,2008:191)

PTA yasası, İngiliz polisini geniş yetkilerle donatmıştır. Bu yetkilerden bazıları;

-Polise terör olaylarına karışan kişileri 48 saat gözaltında tutmak, İçişleri bakanının izniyle bu süreyi 5 güne kadar uzatmak yetkisini vermiştir.

-İçişleri Bakanına, terörle ilgili şüpheli kişileri İngiltere ve Kuzey İrlanda dışına çıkarma veya girişimlerini engelleme yetkisi vermiştir.

-IRA'ya verilen desteği azaltmak ve caydırıcı olmak için tutuklu ve hükümlülerin af koşullarını hukuki olarak zorlaştırmaktadır.

-Terör örgütü üyeleriyle mülakat yapılması ve yayınlanması yasaklanmış ve yasak terör örgütünü destekleyen yan kuruluşları içerecek şekilde genişletilmiştir.

-Terör örgütü üyelerine 10 yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür.

-Terör eylemlerini önceden öğrenebilmek için belli durumlar ve esaslar dâhilinde polise telefon dinleme ve postaya müdahale yetkisi vermiştir.

-Limanlardaki inceleme ve alıkoyma ile kontrol alanları yeniden düzenlenmiş, polisin yetkileri artırılmıştır.

-Umuma açık yerlerde terör örgütünün renklerini giyenler, işaretlerini gösterenler, söz ve eylemleriyle terör örgütü üyesi veya destekçisi oldukları değerlendirildiklerinde, 6 aya kadar hapis cezası verilmesi söz konusudur.

-Terörizm suçunun kapsamı genişleterek, terörizmin mali kaynaklarını önlemek ve kesmek için terör örgütlerinin mallarının müsadere edilmesi esası getirilmiştir. (Acar,2012:227-228)

Mevcut yasaya göre, umuma açık mahallelerde terör örgütlerinin flama ve bayraklarında kullandıkları renkleri taşıyan havi elbisesi giyenler, terör örgütlerinin destekçileri kabul edilerek 6 ay hapis cezasına çarptırılmaktadır. Aynı yasa İngiliz Polis ve istihbarat örgütlerine; terör eylemlerini önceden haber almak için (önleyici istihbarat) belli durumlarda postaları açma, telefonları dinleme ve elektronik haberleşmeyi izleme yetkisini de vermektedir. Anılan yetkiyi kullanmak için polisin, ilgili bakanın onayını alması yeterli görülmektedir.(Çitlioğlu,2008:193)

IRA örgütün ciddi bir kitlesel desteğe ihtiyaç duyması, kamuoyuna yönelik, propaganda ve destek arama faaliyetlerine girişmesini de gerektiriyordu. IRA siyasi kanadı olan

Sinn Fein'in de desteğiyle meclisi, medyayı, okulları, kiliseleri propaganda aracı olarak kullanmıştır. Açlık grevleri en önemli propaganda aracı olup, IRA militanlarının birer efsane haline gelmesine neden olmuştur. Örgüt üyelerinin Thatcher Hükümeti tarafından siyasi suçlu kategorisinden çıkarılması ve 1970'den beri sahip oldukları özel statülerini kaldırılması sonrası, 1981'de başlatılan açlık grevleri tüm dünyada geniş yankı uyandırmıştır.

Taviz vermeyen hükümet, Bobby Sands'ın açlık grevindeyken, ölmeden üç hafta önce İngiliz parlamentosuna milletvekili olarak seçilmesiyle ciddi yara almıştır. Arabasında bulunan bir silah nedeniyle 14 yıl hapse mahkûm edilen ve İngiliz mahkemelerini işgal kuvvetlerinin mahkemesi olarak tanımlayan 27 yaşında gencin ölümü beklerken parlamentoya girmesinin hükümet açısından oldukça sarsıcı olduğu açıktır. (Arıboğan, 2003:156)

Bu örnek bize sivil direnişin, çoğu zaman silahlı direnişten çok daha etkili olduğunu göstermektedir.

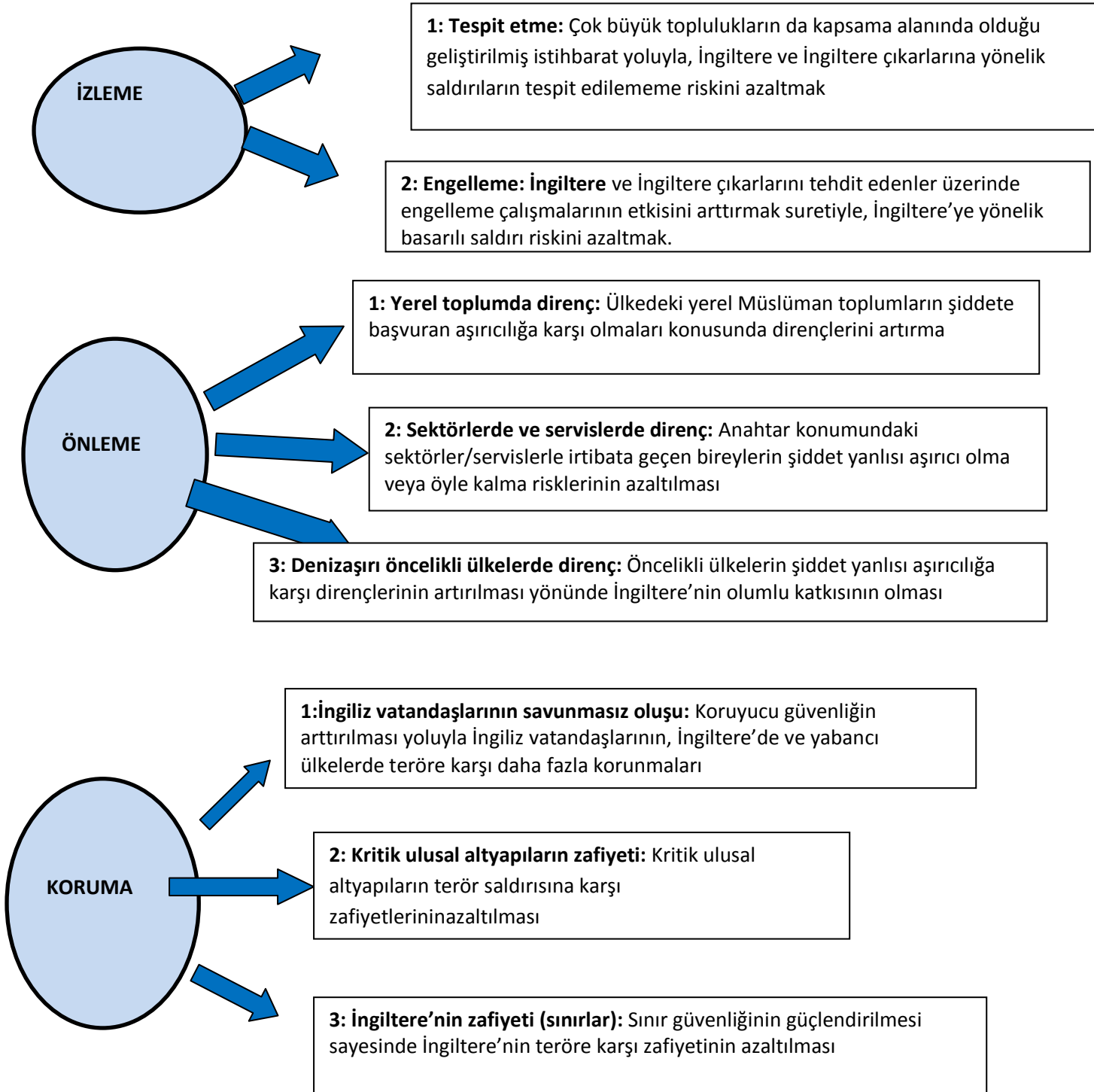
İngiltere'de, 11 Eylül sonrası dönemde terör dendiğinde akla İrlanda değil, radikal El-Kaide gelmektedir. IRA'nın silahlarını bırakmasının da bunda önemli bir rolü olmuştur elbette. Ancak hatırlatmak gerekir ki; İrlanda'da terörü bitiren radikal yasal önlemler değil, siyasi önlemler ve adımlardır. (Bal,2010:374) İngiltere başta askeri çözümlerle IRA'yı bertaraf etmeye çalışmıştır. Bu sertlik yanlısı politikalar terörü sonlandırmaktan ziyade terörün eline ek propaganda malzemeleri vererek, beslemiştir. Bunu gören İngiltere daha sonraları terörle mücadeleyi sivil otoritelere bırakmıştır.

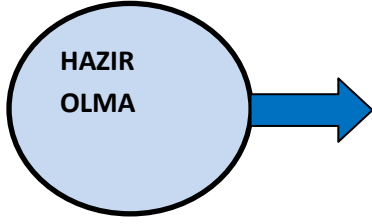
İngiltere aldığı tüm sert önlemlere karşın 2005 yılında Londra'da terör saldırılarına maruz kalmıştır. Bu olay yasal önlemlerin terör olaylarını engelleyemediğinin bir göstergesidir. Yasal önlemler incelendiğinde terör tehdidi El-Kaideden geleceği gibi düşünülerek yapıldığı görülmektedir. Nitekim İngiltere'de yeni terör konsepti ülke içinden bir gruba karşı değil, İngilizlerin yabancı saydıkları Müslümanlara karşıdır.

Sivil inisiyatif sadece terörle değil, terörizmle mücadele etmiştir. Terörü ortaya çıkan nedenler araştırılmış, sorunun sosyo-ekonomik, siyasal ve kültürel yönlerine yoğunlaşmıştır. Bunları yaparken güçlü bir koordinasyon sağlanmıştır. Başta içişleri bakanlığı olmak üzere farklı istihbarat ve güvenlik birimleri arasında bilgi paylaşımı ve eşgüdüm konusunda güçlü bir koordinasyon merkezi oluşturulmuştur.

İngiltere'nin terörle mücadelesinde sertlik yanlısı politikalarından vazgeçilmiş ve sorunun temel nedenlerine ilişkin olarak sosyo-ekonomik, siyasal ve kültürel yönlerine yoğunlaşmıştır. Ötekileştirdikleri İrlandalıları kazanmak amacıyla yasal ve yapısal değişiklikler yapılmıştır. Farklı istihbarat ve güvenlik birimleri arasında eşgüdüm konusunda etkili bir koordinasyon merkezi oluşturulmuştur. PTA ile polis güçlerinin ve içişleri bakanının yetkileri artırılmıştır.

Tablo 5. İngiliz Terörle Mücadele Stratejisi (Utsam,2009)

Çıktı: Ulusal risklerin hafifletilmesine yönelik kapasiteler:
Ulusal Direnç Planlama Öngörülerinde belirtildiği gibi ulusal risklerimizin büyük çoğunluğunun potansiyel sonuçlarıyla başa çıkma konusunda kapasitelerin artırılması

İngiliz terörle mücadele stratejisi yukarıdaki şekilde olduğu gibi izleme, önleme, koruma ve hazır olma başlıkları altında oluşturulmuştur. İzlemede istihbarat yoluyla gelen bilgilerin ayıklanması ve saldırı riskinin azaltılmasını öngörmektedir. Önlemede ise toplumun özellikle Müslüman toplulukların şiddete başvurma potansiyelinin düşürülmesine odaklanmaktadır. Koruma başlığı altında ise sınır güvenliğinin güçlendirilmesi, İngiliz vatandaşlarının İngiltere’de ve yabancı ülkelerde korunmasını içermektedir. Ulusal risklerin azaltılması konusunda kapasitenin artırılması ise hazır olma başlığı altında incelenmiştir.

3.8. JAPONYA’NIN TERÖRLE MÜCADELESİ

II. Dünya savaşı sonrası Japonya, yedi yıl ABD işgali altında kalmış ve bu süre zarfında ülkenin askeri anlamdaki gücü tamamen pasifleştirilmiştir. Batılı liberal bir sistemin oluşturulabilmesi için İmparatorluğun gücü sembolleştirilerek demokratik bir anayasa hazırlanmıştır. Japonya’nın terör sorunu da ilk olarak ABD’nin ülkeyi işgali sonrasında toplumsal anlamda meydana gelen rahatsızlıkların bir sonucu ve genel olarak Amerikan hegemonyasına uluslararası alandaki tepkilerin bir yansıması olarak ortaya çıkmıştır.(Sözer ve Elmas, 2010:127)

Ülkelerin dış politikaları 1960’larda, SSCB ve ABD paralelinde belirleniyordu. Japonya, Amerikan eksenli politikaları benimseyip, anayasal düzenlemeler ve bürokratik yapılanmalarla ülkesindeki sol kesimi marjinalleştirmiştir. Vietnam Savaşını ve Amerikan hegemonyasını protesto etmek için Japon Kızıl Ordusu (JKO) bu dönemde aktif olarak eylemlere başlamıştır. JKO tarafından yapılan eylemler incelendiğinde sadece Japonya’da değil geniş bir coğrafyada gerçekleştiği ve büyükelçiliklere saldırı, rehin alma, uçak kaçırma gibi propaganda amaçlı ve ses getiren eylemler olduğu görülmektedir. Geniş ve farklı coğrafyalarda eylemlerin düzenlenmesi örgütün hareket kabiliyetinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Japonya'yı uğraştıran diğer bir örgüt Aum Shinrikyo'dur. Aum, kitle imha silahları vasıtasıyla terörün araçsallaştırılabileceğini dünyaya gösteren ilk örgüttür. Örgüt, 1990'lara kadar dini bir organizasyon gibi faaliyet göstermiş ve eğitilmiş gençler tarafından sempati toplamıştır. Fakat 1995'teki Tokyo Metro saldırılarıyla masum bir dini organizasyon olmadığını tüm dünyaya duyurmuştur. Örgüt kitle imha silahlarını masum halk üzerinde kullanabilecek kadar şiddet yanlısı olduğunu da göstermiştir. Japonya her iki örgütle de askeri/polisiye yöntemlerden ziyade barışçıl politikalar zemininde mücadele etmeye çalışmıştır. (Sözer ve Elmas, 2010:128)

Japonya anayasasında Japonya'nın başka bir devlete karşı savaş ilan edemeyeceği ibaresi yer alır. Bu hüküm doğal olarak Japonya'nın dış politikasını ve terörle mücadele politikasını etkilemektedir. Bu nedenle Japonya terörle mücadele konusunda uzlaşma politikasını kullanmaktadır. Bunun yanında Japonya'nın deniz kuvvetleri gibi önemli alanlardaki yazılım sistemi Aum tarafından yapılmıştır.

Örgüt hackerlerinin hükümetin bilgi depolarına rahatlıkla giriş yapabilmeleri nedeniyle, Aum'un üst düzey siyasi yöneticilerle ilgili birçok gizli bilgiye sahip olduğu bilinmektedir. Aum'un ülkenin Deniz Kuvvetleri ve Savunma Bakanlığının yazılım sistemlerini üretmiş olması, Japonya'nın savunma sistemine zarar verebileceği potansiyelini göstermektedir. (Arıboğan,2003:168)

Nitekim Tokyo Metrosuna saldırıda bulunan Aum, soruşturmayı yapan polis şefini yaralamış, valiye bombalı paket göndermiştir. Buna rağmen teknik takip ve dinlemeyi kolaylaştıran kanun teklifleri parlamentoda kabul görmemiştir. Tüm dünyada terör olayları, yönetimleri sert ve radikal tedbirler almaya yönlendirir. Hükümetler sembolik, politik hamlelerle ortaya çıkan terör hadiseleri karşısında bilimsel verilere dayalı, üzerinde iyi düşünülmüş politikalar ortaya koyamazlar bile 'bir şeyler yapıyor' mesajını vermek için halkın nabzını tutacak, halktaki 'hesabının sorulması' duygularını tatmin edecek sert ve çoğu zaman temel hak ve özgürlüklerden ödün verilmesini gerektiren tedbirler alabilmektedirler. Japonya örneğinde ise, hükümetin bu önerisinin parlamentoda hem komünist hem de liberal parti tarafından kabul görmediği, özel hayatın gizliliğinin hassasiyetle korunmaya çalışıldığı görülmektedir.(Sözer ve Elmas, 2010:146)

Japonya, ABD liderliğindeki terörle savaşa destek vermişti. Parlamento üst meclisinde çoğunluğa sahip olan muhalifler, resmen barışçı bir ülke olan Japonya'nın 'Amerikalıların savaşına' katılmaması gerektiğini savunmuştur. (www.iha.com.tr) Japonya'nın teröristlerle pazarlık yapması, diğer ülkeler tarafından eleştirilmiştir. 'Teröristlerle pazarlığa oturulamaz'. Ancak uzlaşıcı politikaların uzun vadede başarılı olduğu yadsınamaz bir gerçektir.

3.9. SRİ LANKA'NIN TERÖRLE MÜCADELESİ ve TAMİL KAPLANLANLARI

Sri Lanka'nın terörle ilgili sorunlarının temelinde etnik ayrımcılık yatmaktadır. Örnek aldığım diğer ülkelere farkı uzun yıllar İngiliz sömürgesinde yaşamış olması ve İngiltere'nin adadan ayrılırken bu ayrımcılığı tetikleyen bir anayasayı yapmasıdır. Mukayese yaptığımız diğer ülkelere farkı da daha totaliter olmasıdır.

Sri Lanka'nın sömürge döneminde İngiltere, etnik sınırları belirginleştirmeye çalışarak, azınlığı çoğunluğa karşı desteklemiştir. Tamiller ülke nüfusunun %20'sini oluşturmaktadır, ancak İngilizlerin desteğiyle daha eğitimli bir sınıf olmuş, önemli kamu hizmetlerinde ve yönetimde görev alabilmişlerdir. II. Dünya savaşından sonra İngilizler bölgeden çekildiklerinde, anayasaya azınlık haklarının korunacağına dair garanti şartı koymuştur. İngilizler Tamillere yardım eder gibi görünürken aslında ayrılık tohumlarını ekerek adadan ayrılmışlardır.

Ülke bağımsızlığını kazandıktan sonra yönetim, çoğunluğa sahip olan Sinhalaların eline geçmiştir. 1956'da Sinhala grubunun Sinhali dilini ülkenin resmi dili olarak ilan etmesi, halk arasında bir kargaşa yaratmış ve bu kargaşa 1958'de etnik bir çatışmaya dönüşmüştür. Ortaya çıkan bu gerilim sadece etnik farklılıklarda aranmamalıdır. Budist Sinhalaların çoğunlukta olmaları, Tamillerin kendilerini azınlıkta ve eziliyor hissetmelerine neden olmuştur. Ayrıca sömürge kültürünün bir sonucu olarak ortaya çıkan kendi kendini yönetme isteği ve bağımsızlık talebinin de bu çatışmadaki rolü unutulmamalıdır. Taraflar arasında gerginlik zamanla şiddete dönüşmüş ve tarafların güç dengesizliği dolayısıyla da azınlık olan Tamiller terörizme kaymıştır. (Kurt,2004:625)

Mayıs 1972’de birçok Tamil siyasi oluşumu bir araya gelerek Tamil Birleşik Cephesi’ni (TUF) kurdu. 1976’da Federal Parti de TUF’a katılınca Tamil Birleşik Kurtuluş Cephesi (TULF) kurulmuş oldu. TULF, ‘Seküler, Sosyalist Tamil Eelam’ adında bağımsız bir devlet için kolları sıvadı. Sri Lanka hükümetleri 80’li ve 90’lı yıllarda defalarca örgütlemeye oturmuştu.(Türkmen, 2011)

Örgüt, ülkeyi bağımsızlığını kazandığından beri yöneten ve çoğunluğa sahip Sinhala hükümetlerin Tamil azınlığa karşı ayrımcılığa son vermesini istiyordu. Tamil Kaplanları, dünyaya yayılmış Tamil diasporasından ve komşu Hindistan'daki Tamillerden destek alıyordu.

1981’de Hindistan, Tamilli militanlarla hükümet arasında arabuluculuk teklifinde bulunmuştur. Ancak yapılan görüşmelerde Tamiller ile hükümet arasında bir mutabakat sağlanamamıştır. 1983 yılına kadar örgütlü bir şekilde politikacılara ve hükümet büyüklerine, hukukçulara saldırılar ve suikastlarla ülkede iç güvenliği tehdit eden bir çatışma ortamı yaratmıştır. 1984 yılında ülkedeki iç çatışma organize edilmiş bir savaşa doğru kaymıştır.1985-1986’da durum kontrolden çıkmış, politik aktivitelerle paralel bir şekilde çok yoğun askeri operasyonlar yapılmıştır. Norveç hükümetinin girişimleriyle 18 Eylül 2002’de barış görüşmeleri başlamış, Srilanka Hükümetiyle barış masasına oturan Tamiller bağımsız bir devlet için değil, kapsamlı özerklik için savaştıklarını belirtmişlerdir. (Kurt,2004:627)

19 Kasım 2005’te cumhurbaşkanlığına seçilen Mahinda Rajapakse, örgütün ateşkes şartlarını binlerce kez ihlal ettiğini delil göstererek anlaşmayı feshettiğini ilan etti. Arkasına Çin, Pakistan, Hindistan gibi kuvvetleri alan Mahinda Rajapaksa, 2007’de Tamil gerillalarına karşı topyekûn savaş başlattı. Rajapaksa ABD’deki 11 Eylül saldırıları sonrası dünyada terörle mücadeleye karşı oluşan atmosferi kullanarak sert politikasına meşruiyet kazandırmıştır. (Türkmen, 2011) Örgüt lideri Velupillai Prabhakara ve üst düzey elemanların öldürülmesiyle kendisini feshetmiştir.

Sri Lanka’nın terörle mücadelesinde, askeri müdahaleyle birlikte, komşu ülkelerin desteği alınmaya çalışılmış ve verilen destekle de terör örgütü bertaraf edilmiştir. Bu ülkenin mücadelesinde askeri müdahalelerin aşırı boyutlarda ve sürekli olduğu görülmektedir. Sri Lanka örneği bize komşu devletlerle bu konuda ortak girişim ve uluslararası işbirliğinin yapılmasının önemini vurgulamaktadır.

3.10. TÜRKİYE'DE TERÖR

Türkiye'de terör etnik olması yönüyle İspanya ve Sri Lanka'ya, uzun yıllar devam etmesive diğer devletler tarafından desteklenmesi bakımından İspanya, İngiltere ve Sri Lanka'ya benzemektedir. Bahse konu ülkelerin terörle mücadele konusunda yaşadıkları birçok sorunla Türkiye karşılaşmış ve karşılaşmaktadır.

Türkiye'de terörün farklı boyutlarda ele alınması mümkündür. Terör faaliyetlerini sağ-sol terörü, bölücü (ayrılıkçı) terör, dini istismar eden terör olarak sınıflandırabiliriz. Hatta terörün coğrafi konum ve buna bağlı olarak devletlerin çıkar çatışması ve kaynak kontrolü konusuyla direk bağlantılı olduğu da çoğu akademisyence kabul görmektedir. Ancak bu çalışmada etnik temelli PKK terörü ve onun iç dinamikleri ele alınacaktır.

Terörün Türkiye için ne anlam ifade ettiğini anlamak için son dönem istatistiklerine bakmak dahi yeterli olacaktır. PKK terörü 30 binden fazla can kaybına, binlerce kişinin sakat kalmasına, 300 milyon dolar maddi kayba neden olmuştur. Terör nedeniyle yaşadıkları şehri terk etmek zorunda kalan insanların ve mücadele kapsamında yaşanan psikolojik sıkıntılar da olgunun farklı bir boyutunu göstermektedir.

Caşın, Türkiye'nin yaşadığı çok önemli jeopolitik ekseninde, soğuk savaş sonrasında değişen kuvvetler dengesi, Mezopotamya ve Hazar Bölgesinin kritik enerji ve su kaynaklarının yeniden büyük devletlerarasında paylaşım kavgasının alevlendiği sıcak savaşlar, terörizmin dolaylı strateji olarak kullanılması suretiyle, 'Orta Doğu' Bölgesinde odaklandırılmasının asla tesadüf olmadığını belirtmiştir. (Caşın,2008:932) Türkiye'nin önemli jeopolitiği sınır komşularımızın ve diğer küresel güçlerin çıkarlarını doğrudan ve dolaylı olarak etkilemektedir.

3.10.1. PKK ve Yapısı

Yıllarca Türklerle birlikte yaşayan ve Kürtlerin ayrılık hareketleri özellikle I. Dünya savaşı sonrasında görülmüştür. Sevres antlaşmasıyla Kürtlere yerel otonomi sağlanması istenmiş, Lozan antlaşmasıyla bu yerine getirilmemiştir. Milliyetçilik hareketleri giderek artmış ve sorun özellikle komşu devletlerin de desteğiyle iyice gün yüzüne çıkmıştır.

Arınç; Kürt milliyetçiliğinin ortaya çıkmasını; sınır ve rejim değişiklikleri, 1925'te çıkarılan Şark Islahat Planı gibi tepkisel eylemler, 1983 yılında çıkarılan Kürtçe konuşma yasağı getiren 2932 sayılı kanunun çıkarılması, OHAL ve köy boşaltma eylemlerine yabancı desteğinin bulunması gibi başlıklara altında incelemektedir. (Arınç,2010) Özellikle Kürtçe konuşma yasağının getirilmesi bölücü terör örgütünün taraftar toplamasının altyapısını hazırlamıştır. Yasak 1991'de kaldırılmıştır ancak toplumdaki memnuniyetsizlik aşırı boyutlara ulaşmıştır. Şark Islahat planı bazı Kürt grupları tarafından bir asimilasyon planı gibi algılanmıştır. Raporda bulunan ibareler bunu destekler niteliktedir. Doğuda bulunan Kürtleri Batıya, Batıdaki Türkleri ise doğuya yerleştirmeyi öngören plandan sonra 1960 yılında da ihtilal ile birlikte sıkıyönetim uygulanmıştır. Uzun yıllar süren Olağanüstü Hal (OHAL) uygulanmıştır. OHAL'in uygulamaları da oldukça sıkıntı yaratmıştır.

1950'lerden sonraki dönemde, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde aşiret ileri gelenleri, yaşlı kuşağa mensup sözde aydınlar, Molla Mustafa Barzani'ye olan hayranlıklarından dolayı, Kürt Milliyetçiliğini benimseyen T-KDP (Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi) çatısı altında bir araya gelmişlerdir. Genellikle üniversitelerde okuyan Doğu ve Güneydoğu Anadolu kökenli gençlik kesimi de TİP (Türkiye İşçi Partisi), FKF (Fikir Kulüpleri Federasyonu), Dev-Genç gibi Marksist-Leninist örgütler içerisinde yerini almıştır. Dolayısıyla bu dönemde, bölücülük faaliyetleri aşırı sol örgütlerin içerisinde yeşermeye devam etmiş devlet yapısını protestodan etnik kökeni öne çıkaran fikirlerle evrilmiştir. (Usak rapor 2008:8)

1960'lı yılların sonunda, Türkiye İşçi partisinden olanların içinde yer aldığı Devrimci Doğu Kültür Ocakları (DDKO) kurulmuş ve doğu sorununun tartışıldığı bir platform oluşturulmuştur. TİP'nin 1970 yılındaki 4. Büyük kongresinde de Kürt sorunu tartışılmıştır. Bu kongrede Türkiye'nin doğusunda yaşayan Kürtlere zaman zaman baskı uygulandığı, bölgenin bilinçli olarak geri kaldığı vurgulanmış ve Kürt halkının haklarını kullanmada TİP'in desteğinin sağlanacağı ilan edilmiştir. (Gürses,2007:66)

1965 seçimlerinde, Türkiye İşçi Partisi (TİP) mecliste 15 sandalye kazanmış ve 'Doğu Sorunu'nu ülkenin siyasal gündemine getirmiştir. Bu örgütün içerisinde birçok Kürt sosyalisti yer almıştır. 1971 muhtırasıyla DDKO ve TİP kapatılmıştır. Bu örgütlerden bazı üyeler 'Özgürlük Yolu'nu kurmuşlardır. Üyelerinin çoğunluğunu TİP üyesidir.

1979 yılında bu örgüt Türkiye Kürdistan Sosyalist Partisi (TKSP) adını almıştır.(Bal,2003:197)

1970li yıllarda Türkiye'nin sosyo-ekonomik durumunun kötüleşmesi, işsiz gençler arasında siyasal kutuplaşmalara zemin hazırlamıştır. Bu gençlerin sayısı gittikçe artmış, bir kısmı Marksist, İslamcı, radikal milliyetçi hareketlere katılmaya başlamıştır. İnsanların rahatsızlık duydukları konuları gündeme getiren bu hareketler kolayca destek sağlamışlardır.

PKK, DDKO dahil değişik örgütlerden insanları kendi bünyesinde toplamayı başarmıştır. PKK hareketi çoğunlukla üniversite öğrencileri arasındaki bir örgütlenmenin sonucudur. Öcalan, faaliyetlerin bir çerçeve içerisinde yürütülmesi için siyasi bir örgüt gerektirdiğini belirtmiş, 'Kürdistan Devriminin Yolu' adlı bildiriye 1977 yılında yayınlamış ve 1978'de bir parti kurarak (PKK) yeni bir boyut kazandırmıştır. (Gürses,2007:67) PKK terör örgütünün, amaçlarını açıkladığı ilk yazılı belge olan bu bildiride, Marksist öğelerin varlığına vurgu yaparak, Kürdistan'ın Türkler tarafından sömürgeleştirildiği belirtilmektedir.

Öcalan'ın PKK Terör Örgütünü büyük bir eylemle ilan etmek istemesi 30 Temmuz 1979 tarihinde Şanlıurfa milletvekili Mehmet Celal Bucak'a yaptıkları silahlı saldırı ile PKK, kuruluşunu ilan etmiştir. Saldırı hemen hemen bütün gazetelerden manşetten duyurulmuş, olay yerine bırakılan PKK imzalı bildiride gazetelerde yayınlanmıştır. Bildirinin PKK kuruluş bildirgesinin özeti olduğu görülmüştür. (Acar,2012:260)

Bal, PKK'nın güçlü bir örgütlenmeyi başarmasına yol açan nedeni toplumsal yapılanmanın içerisinde aramak gerektiğini belirtmektedir. PKK sosyal, ekonomik argümanlar kullanarak örgütlenmesinin ilk aşamasını tamamlamış, sonra milliyetçiliğe kayarak, faaliyetlerinde etnik argümanlara ağırlık vermiştir. PKK liderliği 1980'li yılların ortalarından itibaren kendilerine ait bir coğrafyada yine kendi kontrollerinde bir yönetim kurma amaçlarını açıkça ifade etmeye başlamışlardır. (Bal,2003:199)

12 Eylül darbesinden sonra askeri yönetim sağ ve sol örgütler şeklinde yaptığı yargılamalara Kürtçülük yargılamalarını da eklemesi, bu tür yargılamaların Güneydoğu Anadolu halkı üzerinde olumsuz etkileri olmuştur. O güne kadar komünizmden yargılananlara en ufak bir sempati beslemeyen anne-babalar oğullarının Kürtçülükten

yargılanması üzerine psikolojik durumlarını değiştirmişlerdir. Böylece kafalardaki ayrılık zemini güçlendirilmiştir. Askeri yönetim, 1983 senesinde sokakta konuşulan Kürtçeyi yasaklamıştır. Böyle bir yasak insanları haklı bir radikalizme ve dirence itmiştir. Örgüt, devletin bu tür hatalarını sonuna kadar kullandı. Bu arada, Türkiye'nin bütün cezaevlerinde yapılan işkenceler Diyarbakır cezaevinde de yapıldı. PKK daha sonra Diyarbakır Cezaevi'nde yapılan işkencelere bir tek PKK'lıların direndiğini, herkesin onlara hayran kaldığını, örgütün buradan yükseldiğini anlatmıştır. (Özdağ,2010:72-74)

PKK 1984 yılından itibaren Kürt kökenli yoğun bir terör uygulamıştır. İlginç bir durumdur bu; bir örgüt adına savaştığı insanları katletmektedir. Bal ve Laçiner bu durumu şu şekilde özetlemektedir. PKK terör örgütü, Türkiye'de en çok konuşulan ancak en az anlamlandırılabilen ve bir çerçeve içerisinde sunulabilen örgütlerdendir. Örgüt bir yandan Marksist, diğer taraftan etnik ayrılıkçıdır ve aynı zamanda dini temaları da kullanmaktadır. Hem devletin bölgeye yatırım yapmamasından şikâyet etmektedir hem de bu yatırımları engellemek için bombalar atmaktadır. Örgüt bir taraftan insan hakları ve onurundan bahsetmekteyken diğer taraftan da en vahşi cinayetleri işlemektedir. (Bal ve Laçiner, 2004:1-71)

PKK, ilk büyük ses getiren eylemini 1984 Ağustosunda Eruh ve Şemdinli ilçesinde gerçekleştirdi. Kendilerine direnen köylere ve köylülere baskınlar yapıldı. PKK, Eruh ve Şemdinli eylemlerinden sonra, çabalarını halk harekâtı oluşturmaya, büyük kurtarılmış bölgeler meydana getirmeye, kurtarılmış bölgelerden vergi toplamaya, asker toplamaya ve nihai olarak ta Kürt devleti kurmaya odaklandı. 1985 yılı Ocak ayında Türk Silahlı ordusu terörle mücadelenin daha etkin yürütülmesi için, TİM teşkilatına geçti. 1987 Pınarcık köyüne yapılan eylemin amacı, köylüleri geçici köy korucusu olma görevinden vazgeçirmektir. 1989'da bölge halkının onay ve desteğini alma yönündeki faaliyetlere öncelik verdi. 1990 yılı içerisinde, kurtarılmış bölgelerin oluşturulması asıl hedefti.(Başbuğ,2011:78-81)

1991 seçimlerinden Kürtçü Parti olan Halkın Emek Partisinden (HEP), 22 milletvekili Sosyal Demokrat Parti (SHP) listesinden seçilmiştir. SHP'nin amacı Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde desteğini artırmak, etnik oyları ve talepleri ülkenin genel siyasetine entegre etmek ve böylece etnik politikleşmeyi azaltmaktır. Kürt milletvekilleri

Kürt dilini serbestçe kullanılmasını istediklerinde, sert bir direnişle karşılaşmışlardır. Bu durum 1993'te HEP'in kapatılmasıyla sonuçlanmıştır. Bir grup milletvekili SHP'den ayrılmış ve Demokrasi Partisi (DEP)'ni kurmuşlardır. Bu parti de 1994'te Anayasa Mahkemesince kapatılarak, bazı vekilleri cezaevine gönderilmiştir, bir kısmı da PKK'nın Avrupa'daki faaliyetlerine katılmıştır. Bu vekillerin siyasi süreçten dışlanmaları Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı Güneydoğudaki siyasetin radikalleşmesine neden oldu. PKK'nın faaliyetlerini yoğunlaştırması da Kürtler arasında etnik bilincin yükselmesine yardım etmiştir.(Bal,2003:201-202)

HEP ve DEP partileri kapatılınca partiye mensup milletvekilleri tarafından Halkın Demokrasi Partisi (HADEP)'i kurulmuştur. Bu partiler PKK'ya yardım yataklık ettiği ve yasadışı eylemlerin odağı haline geldiği anlaşılmaya üzerine Anayasanın ilgili maddelerine ve Siyasi Partiler Kanununa aykırılık gerekçesiyle kapatılmıştır. Ayrıca bu partilerin legal programı ötesinde illegal olarak Doğu ve Güneydoğu halkını Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesi içine çekmek ve PKK'yı Kürt halkının silahlı gerilla gücü olarak göstererek halkı PKK içinde ve çevresinde örgütlemek yönünde faaliyetleri de bulunmaktadır. Kürt Halkının haklarının savunduğunu iddia eden Demokratik Toplum Partisi (DTP) 2005'te kurulmuş ve TBMM'de temsil görevi yapmaktadır.

DTP, PKK'nın şiddet eylemlerini kınamak bir yana adeta şiddete çanak tuttuğu gibi bölgede tansiyonu düşürücü, sosyo-ekonomik koşulların iyileştirilmeye yönelik çalışmaları baltalamaya çalışan bir görüntü vermektedir. DTP, Kürt kökenli vatandaşların temsilcisi olan bir parti yerine, PKK'nın söylemlerini savunan ve direktifleri yönünde hareket eden bir terör örgütü partisi gibi hareket etmektedir. Sinn Fein'in pozitif katkıları Kuzey İrlanda'da sorunun çözümü yönündeki çabaları güçlendirirken, DTP'nin bu tavrı bu tür çalışmaları baltalamaktadır. Bu durum ise Türkiye'de sorunun çözümünün zorluğunu ortaya koymaktadır. (Bal,2006b:452)

PKK'nın amaçlarını açıkladığı ilk belge olan 'Kürdistan Devriminin Yolu'nda Marksist öğelere vurgu yaparak Kürdistan'ın Türkler tarafından sömürgeleştirildiğini iddia etmektedir. Ancak, 1990'lardan itibaren terör faaliyetlerine etnik temel üzerinden yürütmeye başlamıştır.

Türk Ordusunun sınır ötesi harekâtlarının ardından PKK ilk ateşkesini 1991’de yaptı. 1992’de şiddet eylemlerine geri döndü. Irak’ın kuzeyine yapılan başarılı operasyonlarda örgüte büyük kayıplar verildi. 1992-1993’de tekrar ateşkes ilan edilmiştir.

PKK’nın eylemleri incelendiğinde şu sonuçlara varılabilir:Eylemler tek düze devam etmemiştir. Bazı dönemlerde yoğun bir terör uygulanırken, bazı dönemlerde ateşkes ilan edilerek, teröre ara verilmiştir.

PKK’nın Türkiye’nin dış politikasını iyi okuduğu söylenebilir. Örneğin 1 Mart 2003 tezkeresinin TBMM’de reddedilmesi sonucu oluşan Türk-ABD gerginliğini ve Irak’ın kuzeyinde oluşan siyasal durumu kullanmayı başarmıştır. Yine şu anda bulunan Suriye-Türkiye gerginliğinden yararlanarak terörü tırmandırmıştır.

Ellerindeki propaganda malzemeleri alındıkça yenilerini eklemekte ve yeni eylem tarzlarına başvurmuşlardır. Kürtçe yayın yapan bir devlet kanalı kurulmuş, Kürtçe dili Üniversitelerde bölüm olarak açılmış ve akademik çalışmalara başlanmıştır. Şu anki propaganda Kürtçenin resmi devlet dili olmasıdır.

PKK’nın amacı ilk olarak bir bölgeyi ele geçirmek ve ona egemen olmak, ardından da bir iç savaş çıkartmaktır. PKK hiç değilse dış dünyaya, Türkiye’de bir iç savaşın olduğu görüntüsünü yansıtmaya çalışmaktadır. (Özdağ,2005:67) Kurtarılmış bölgeler ilan etmek için ve federasyon gibi siyasi talepleri gerçekleştirmek için terör eylemleri yapmıştır. Kamuoyundaki yaygın kanaat Bağımsız Kürdistan’ın kurulmasıdır.

3.10.2.Terörle Mücadelede Yapılan Yasal Düzenlemeler

Doğu Sorunu, Kürt sorunu ya da PKK sorunu adına her ne dersek diyelim, Cumhuriyetin ilk yıllarından beri sorun var olmakta ve çözülmediği sürece büyüyen bir çığa dönüşmektedir. Türkiye bu sorunu çözmek için birçok yasal düzenleme yapmış ve yapılan düzenlemeler sürekli tartışılmıştır. İlk olarak Şeyh Sait isyanından sonra Şark Islahat planı yürürlüğe konmuştur. Bu plan incelendiğinde Kürtleri Türkleştirme veya türdeş vatandaş haline getirme gibi bir uğraş yapıldığı görülmektedir.

1926 da çıkartılan Türk Ceza kanununda güvenlik gerekçesi nedeniyle insan haklarını sınırlayan düzenlemeler getirilmiştir ve ilgili bu maddeler 1991 Terörle Mücadele Kanunuyla kaldırılmıştır. 1971 Muhtırasından sonra sıkıyönetim kanunu yürürlüğe girmiş ve askeri otoritelere olağanüstü yetkiler vermiştir.

1983'te özel mahkeme olan DGM'ler kurulmuş, Cumhuriyet ve devlet aleyhine suç işleyenler bu mahkemelerde yargılanmıştır. 1991'de Terörle Mücadele kanunu çıkarılmış. Terörden Doğan Zararların giderilmesi için 2004 'te 5233 sayılı yasa çıkarılmıştır. Aşağıdaki tabloda yapılan yasal düzenlemeler görülmektedir.

Tablo 6: Türkiye'deki Terörizmi Önleme ve Güvenliği Sağlamaya Yönelik Temel Kanunlar (Yayman,2011)

Kanunun adı	Yaptığı Düzenlemeler
785 sayılı TAKRİR-İ SÜKÛN KANUNU 03.03.1925	İrtica ve isyanın önlenmesi, toplumsal düzenin, huzur ve sükûnun bozulması tehlikesini doğuracak örgütlenmeleri, kışkırtmaları ve yayınları yasaklama konusunda hükümete tam yetki verilmiş ve muhalifleri yargılayan ve verdiği sayısız idam cezalarıyla ünlenen İstiklal Mahkemeleri kurulmuştur.
765 sayılı TÜRK CEZA KANUNU 13.03.1926	Devlete karşı işlenen suçlar; 141, 142 ve 163. madde gibi güvenlik gerekçesiyle insan haklarını sınırlayan düzenlemeler getirilmiştir. Bu maddeler, 12.04.1991 tarihinde çıkarılan Terörle Mücadele Kanunu ile yürürlükten kaldırılmıştır.
1402 sayılı SIKIYÖNETİM KANUNU 13.05.1971	Ülkenin tamamında ya da bir bölümünde tam bir askeri yönetimin oluşturulmasına ve komutanların olağanüstü yetkilerle donatılmasına imkân sağlamıştır.
2845 sayılı DEVLET GÜVENLİK MAHKEMELERİNİN KURULUŞ VE YARGILAMA USULLERİ HAKKINDA KANUN 16.06.1983	Devlet aleyhine ve Cumhuriyet'e karşı işlenen suçlara bakmakla görevli ve güçlendirilmiş yetkilerle donatılmış özel mahkemeler kurulmuştur. Bu mahkemeler, 16.06.2004 tarihinde kaldırılmıştır.
2935 sayılı OLAĞANÜSTÜ HAL KANUNU 25.10.1983	Doğal afet, salgın hastalık, ağır ekonomik bunalım ya da kamu düzenini bozacak çapta şiddet eylemleri karşısında uygulamaya konulan bir başka olağandışı rejim düzeni geliştirilmiştir. Bu kanun, esasen 12 Eylül askeri darbesinin izlerini

	unutturmak amacıyla sıkıyönetim dışında, biraz daha sivil görünümlü bir istisnai yönetim düzeni getirmiştir. Bu sistemde de valiler özel ve çok güçlü yetkilerle donatılmıştır.
3713 Sayılı TERÖRLE MÜCADELE KANUNU 12.04.1991	Terör suçları ve bu suçlara verilecek cezalara ilişkin sistematik bir düzenleme yapılmıştır.
5233 sayılı TERÖR VE TERÖRLE MÜCADELEDEN DOĞAN ZARARLARIN KARŞILANMASI HAKKINDA KANUN 17.07.2004	Terörden ve/veya terörle mücadeleden zarar görenlerin zararlarının karşılanması amacıyla düzenlenmiştir.
5237 sayılı TÜRK CEZA KANUNU 26.9.2004	“Terör örgütünün amacının propagandasını yapmak” gibi (Md. 220/8) yeni suçlar ihdas edilmiştir. Terörle Mücadele Kanunu Madde 8 gibi, AB Uyum Paketleriyle kaldırılan kimi düzenlemeler, küçük değişikliklerle bu kanuna sokulmuş ve yeniden yürürlüğe konulmuştur.
5271 sayılı CEZA MUHAKEMESİ KANUNU 04.12.2004	DGM’lerin yerine görev yapacak “Özel Görevli Ağır Ceza Mahkemeleri” kurulmuştur.
5532 sayılı TERÖRLE MÜCADELE KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINADAİR KANUN 29.06.2006	Eski kanundaki hükümler yeniden düzenlenmiş, bazı cezalar ve güvenlik görevlilerinin yetkileri artırılmıştır.

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere terör sorununu çözmek için yapılan düzenlemeleri iki kısma ayırmak yerinde olacaktır. 2000’den önce yasalar sadece terör suçlularını cezalandırma üzerinde yoğunlaşmışken, 2000 sonrası, soruna yapıcı bir bakış açısıyla bakılmış, zararların giderilmesi kanununda olduğu gibi telafi edici mekanizmalar devreye girmiştir.

Demokratikleşme hamleleri nedeniyle, PKK terörünün zemin bulduğu ortam şartlarından uzaklaşmaya çalışılmıştır. Çünkü Kürtçe konuşma yasağı kaldırılmış,

Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde uzun süre uygulanan ve halkı bezdiren Olağanüstü Hal Yönetimi'ne son verilmiş, TRT'de Kürtçe yayın yapan bir kanal devreye girmiş, bölgede sıklıkla ortaya çıkan faili meçhul cinayetler ve sistematik şekilde süren işkence ortamı sonlandırılmıştır. Diğer yandan 2004 yılında: *5233 Sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkındaki Kanun*, 2005 tarihinde Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilen: *Yerinden Olmuş Kişiler Sorunu ve Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi (KDRP)* ve 2010 yılında yürürlüğe giren 6008 sayılı teröre bulaştırılmış çocukları koruma amaçlı kanun toplumsal barışı hedefleyen yasal çalışmalardan bazılarıdır. Bu çalışmalarla terörden zarar görenlerin mağduriyetleri önemli ölçüde giderilmiş ve boşaltılan köylere geri dönüş son derece kolaylaşmıştır. (Arınç:2010)

2009 yılında AK Parti Demokratik Açılım sürecini başlatmıştır. MİT, PKK ile Oslo'da gizli görüşmeler yapmıştır. Ancak bu görüşmelerin 2011 yılında basına sızdırılması Oslo sürecinin sona ermesine neden olmuştur.

2010 anayasa referandumu süreci, Türkiye'nin demokratikleşmesinde önemli bir adım olarak ele alınabilir. PKK'nın tüm baskılarına ve tehditlerine rağmen Kürt sivil toplum temsilcileri ve kanaat önderleri, terör örgütünün tehdidine boyun eğmemiş, hatta ilk defa geniş kapsamlı olarak örgüte karşı sert açıklamalarda bulunmuştur. PKK ve Öcalan'a yöneltilen eleştiriler, bizzat Kürtlerin içerisinden gelen karşı duruşu ifade etmesi bakımından önemlidir. Türkiye'nin demokratikleşme çitasının yükselmesi ve Kürt sorununa geniş bir katılımı tartışılmaya başlanması, anayasa referandumu sürecinde dinamik halk kitlesinin teröre ve şiddete açıkça karşı durmasında önemli rol oynamıştır. (Bal,2006b:60)

2013 yılının nisan ayında 'Akil İnsanlar Heyeti' adında bir açılım başlatılmıştır. Tüm Türkiye'de halkla buluşan heyetin amacı ortak bir akıl oluşmasına katkıda bulunmaktır.

3.10.3.PKK Terör Örgütüyle Mücadele

Terörle karşılaşan her ülkenin kendi kültürü, yaşantıları, mevzuattaki hukuk kurallarına göre bir terörle mücadele stratejisi belirlediğini ve bunların diğer ülkeler için bir mesaj olabileceği belirtilmişti. Ancak bir ülkede başarılı olan bir terörle mücadele yönteminin,

diğer ülkede de başarılı olduğu konusundaki bir söylem muhtemelen yanlıştır. Örneğin, Japonya'nın uyguladığı teröristle pazarlık yöntemi birçok ülkede başarı sağlamayabilir. Zira her ülkedeki terör, her ne kadar ortak tanım bulunmaya çalışılsa da çok derin tarihi, sosyal, siyasal, etnik köklere uzanmaktadır. Ancak demokratik yöntemler ortak nokta olabilir.

Kürtlerle Türkler arasında I. Dünya Savaşı yıllarına kadar, basit asayiş olayları dışında, kayda değer bir anlaşmazlık yaşanmamıştır. Kürtler, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulmasına da iştirak etmiş ve katkı sağlamışlardır. Türkler, sadece Türkiye Kürtlerinin değil, sınırları dışında yaşayan Kürtlerin de her sıkıntılı anında yanında olmuş, korumuş veya katliamlardan kurtarmıştır. Bugünde Kürtlerle Türkler arasında, sanıldığı gibi derin görüş ayrılıkları yoktur, aksine ittifak edecek pek çok ortak değer vardır.(Arınç,2010)

Kürtlerin büyük çoğunluğu, Kürt sorunun şiddet yoluyla çözülmesinden yana değildir, nitekim şiddeti onaylamadıkları da yapılan araştırmalarca gösterilmiştir. Çünkü yapılan bu silahlı eylemler en çok kendilerine zarar vermiştir. Kürt sorununun demokratik yoldan çözümünün gerektiğini belirtmektedirler.

11 Eylül'den sonra ABD'nin ve 7 Temmuz'dan sonra İngiltere'nin terörle mücadele yasalarında yaptığı değişiklikler terörün finans ve mali kaynaklarına yöneliktir. Türkiye'de ise böyle bir çalışma etkin olarak yürütülmemiştir. Bunun terörle mücadelede eksik bir kart olduğunu belirtilebilir.

PKK ile mücadelede yaşanan sıkıntıları şu şekilde sınıflandırabiliriz.

Dış destek; Çeçen, sistem analizine vurgu yaparak, sistem analizinde bütün ülkelerin bir sistem içinde olduğunu belirtir. Bir ülkede istediğiniz bir sonucu (out put) çıkarmak istiyorsanız; gerekli olan girdileri yüklemeniz gerekmektedir. Bir ülkeyi karıştırmak, çökertmek, parçalamak, dağıtmak istiyorsanız, kullanacağınız en iyi enstrüman terördür. (Çeçen, 2002: 252) Bölgede zayıf bir Türkiye, başta komşularımız olmak üzere Batılı müttefiklerimiz tarafından beklenen, istenen bir durumdur.

Etnik terör örgütlerine sağlanan dış destek ideolojik terör örgütlerine verilen desteğe göre daha uzun soluklu ve istikrarlıdır. Aynı etnik gruba ait nüfusun komşu ülkelerde ve diaspora statüsünde güçlü devletlerde bulunduğu durumlarda, etnik ayrılıkçılığı

amaçlayan terör örgütüne istikrarlı bir dış desteğin tedarik edildiği gözlemlenmektedir. Etnik teröre sağlanan bu desteğin kesilmesi ise genellikle ilgili devletlerle yürütülecek yoğun diplomatik süreçler neticesinde gerçekleşmektedir. Dolayısıyla, etnik ayrılıkçılığa dayalı terörle mücadelenin uluslararası boyutunun daha problemlili bir zemini vardır. Özellikle, terör örgütünün diasporanın bulunduğu ülke kamuoyunda propaganda yaptığı örneklerde örgüte sağlanan desteğin durması zorlu bir süreç gerektirmektedir.(Sandıklı ve Emeklier:2012)

Sınır komşularımız olan İran, Irak, Suriye, Yunanistan dış politika aracı olarak terörü kullanmaktadır. Sadece sınır komşularımız değil birçok Avrupa ülkesi ABD de kendi çıkarları doğrultusunda terörü kullanmakta ve desteklenmektedir. PKK Irak'ın kuzeyindeki otorite boşluğunu, Suriye'nin kaotik durumunu çok iyi kullanmıştır. Suriye sınır aşan sular konusunda Türkiye'ye karşı PKK'yı araç olarak kullanmaktadır. Uzun yıllar topraklarını PKK'nın konuşlanması için açmıştır.

PKK terör örgütü hemen her stratejik saldırısını Irak'ın kuzeyinden başlatmış, ne zaman Türkiye içinde bir darbe yese, kendisini Irak'ın kuzeyinde adeta yeniden üretmiştir. Irak'ın kuzeyindeki yaşam alanı olmadan örgüt varlığını sürdürmez ve bu nedenle; ABD tarafından sözde diğer Kürt grupları korumak adına TSK'nın bölgeye girişine ipotek konmuştur. (Yılmaz, 2007)

PKK terörünün üs olarak kullandığı bölge ağırlıklı olarak Kuzey Irak'tır. ABD kontrolündeki Kuzey Irak Kürt Yönetimi, terörün üs merkezinin lojistik desteğini sağlamaktadır. Bu gerçekler, terörün kaynağını görmek açısından çok önemlidir. Teröristler, ABD desteğiyle ayakta duran Kuzey Irak Kürt Yönetiminin kontrolünde bulunan bölgelerde üslenmişlerdir. Terörün merkezlerinin himaye edildiği bu bölgelerdeki terör merkezleri ortadan kaldırılmadan, terörün kaynağının kurutulması söz konusu olamaz. Bu konuda gerek askeri, gerekse de diplomatik önlemlerin alınması konusunda kararlı davranılmadığı sürece, terörün güçlenerek sürmesi engellenemez. (Ertan, 2012)

Şenocak, Avrupalı devletlerin desteğini Avrupa'da faaliyet gösteren birimlerin olmasının bir göstergesi olduğunu belirtmektedir. İngiltere'de; 9 dernek,3 birlik, 1 komite ve 2 büro, İsviçre'de; 20 dernek, 5 birlik ve Lozan Kürt Enstitüsü, İtalya'da; 3 dernek, 2 büro ve 1 komite, Yunanistan'da 10 kadar kuruluş, Bulgaristan'da 1 kültür

evi, 1 komite, 3 dernek ve 1 merkez, Romanya’da kültür derneği, Rusya’da 9 dernek, 1 komite ve 1 birlik. (Şenocak,2006:167)

İstihbaratın önemli bir unsur olduğunu Laçiner şu sözlerle belirtmektedir.

Terörle mücadelede istihbarat merkezi bir konumdadır. Çünkü istihbarat (*intelligence*) sadece bilgi toplamak, adam öldürmek veya kışkırtmak değildir, istihbarat temelde ‘akıl’ demektir. Hal böyle olunca istihbarat ayağı noksan bir terörizmle mücadele ‘akılsız bir mücadeledir’. Bu nedenle terörle mücadelenin kalbinde ister ulusal polis olsun, isterse ulusal istihbarat teşkilatı, istihbarat hepsinin en çok önem verdiği unsurdur.

İstihbaratınız iyi ise öncelikle teröristlerin ne yapmak istediklerini doğru anlarsınız. Bunun için bilgilerin sağlıklı bir şekilde merkeze ulaşması ve orada ustalıkla analiz edilmesi gerekir. Bu tahliller sonucunda örgütün makro planları ve taktikleri ortaya çıkar. Devletin terörle silahsız alandaki ve silahlı alandaki mücadelesinde örgütün siyasi-silahlı hedeflerini ve örgüt üyelerinin psikolojisini anlamak nokta-politikalar belirlemesini, böylece geniş kitleleri değil, doğrudan örgütü hedeflemesini sağlar. Örgütün adeta aklını okuyabilen devlet bu sayede her zaman ondan bir adım önde olabilir. (Laçiner, 2012)

Finansal durumunun güçlü olması: Türkiye’nin jeopolitik konumu nedeniyle uyuşturucu trafiğinde, önemli bir kavşak olması nedeniyle narkotik terör de önemli bir sorun teşkil etmektedir. Uyuşturucu ticareti PKK finansmanının can damarıdır.

Uyuşturucu pazarının yıllık 400-500 milyar dolar olduğu değerlendirildiğinde terör örgütlerinin bu gelirden uzak durmalarının mümkün olmayacağı anlaşılabilir ve varlıklarını devam ettirebilmek için bu paradan gelir elde ettikleri rahatlıkla ifade edilebilmektedir. Uyuşturucu madde pazarında dönen para yaklaşık olarak ABD’nin bir yıllık savunma harcamasına eşit ve Türkiye’nin bir yıllık gayrisafi milli hâsılasını aşmaktadır. PKK terör örgütünün ayakta kalmasının temel nedeni de bu paralardan elde ettiği gelirlerdir. 1980’lerin başlarından itibaren uyuşturucu kaçakçılığı ile ilgilenen ve önceleri koruma ile işe başlayan PKK, ileriki yıllarda üretimi, taşıma ve ticareti ile de faaliyet göstermiş, Afganistan/Pakistan ile Avrupa arasındaki uyuşturucu güzergâhı üzerindeki örgütlenmesiyle de bu faaliyetleri rahatlıkla yürütebilen tek örgüt haline

gelmiştir. 2004-2005 yıllarında sadece Hollanda’da yakalanan PKK uyuşturucusunun miktarı 400 kg’ın üzerindedir. 2005 yılı Europol verilerine göre PKK Avrupa uyuşturucu ticaretinin bir numaralı aktörüdür. BBC ise Avrupa uyuşturucu pazarının % 80’inin Türkiye kökenli olduğunu ve PKK tarafından yönlendirildiğini belirtmektedir. (Laçiner,2009) Yine Irak’ın Kuzeyinde bulunan sigara fabrikaları, ünlü sigara markalarının taklidini yaparak bundan büyük bir kar elde etmektedirler.

NATO Ekonomik Komitesi, ‘Terörün Ekonomik ve Maddi boyutu’ başlıklı hazırlanan gayri resmi raporun 70’ci maddesinde şu ilginç bilgiler yer alıyor: 'Madde 70: PKK şirketler ve çeşitli kuruluşlardan yapılan bağışlar gibi yasal yollardan yıllık 25 milyon Euro toplamaktadır. Uyuşturucudan sağlanan yasadışı gelirler yıllık 14 milyon Euro’yu geçmektedir. Yasadışı göç olayından (Yaklaşık 80 bin kişi Türkiye üzerinden geçmektedir) 8 milyon Euro elde edebilir. Vergilendirme ve kara para aklama ile birlikte ortaya çıkan diğer pek çok maddi kaynakla birlikte, PKK’nın yıllık ekonomik potansiyeli örgüt ihtiyaçlarından artarak aileler ve diğer alanlara gönderilen paralar ile birlikte toplamda yıllık 200 milyon Euro’dan fazlasını bulmaktadır.(<http://haber.stargazete.com>)

Terörle Mücadele eden birimler arasında bir eşgüdümün olmaması: Teröristlerle mücadele eden askerler, şehirlerde terörle mücadele eden polis ve yurtdışında terörle mücadele eden Milli İstihbarat Teşkilatı vardır. Aralarında ciddi bir işbirliği bulunmadığından terörle mücadele de başarılı olunamamaktadırlar. Bu parçalı durumun devam etmesi terörle mücadeleyi olumsuz etkilemektedir.

3.11. TERÖRLE MÜCADELE POLİTİKALARININ TÜRKİYE’DEUYGULANABİLİRLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İSPANYA; Eta Bask etnik kimliğinin inkar ve asimilasyonuna tepki olarak doğmuş ve bu sorunları çözenin tek yolunun kendi bağımsız devletlerini kurmaktan geçtiğine inanmış, bunun için de şiddete başvurmuştur. İspanya konuya her ülke gibi tepkisel yaklaşmış, askeri önlemlerle sorunu bertaraf etmeye çalışmıştır. Bunun terörü beslediği ve terörün eline yeni propagandalar kazandırdığı görülmüştür. İspanya bunu fark etmiş, diktatör rejimin de sonlanmasıyla demokratik yöntemlerle sorun çözümlenmeye çalışılmıştır. AB’ne girmesiyle birlikte sorunu uluslararası arenaya taşımayı başarmıştır.

ETA etkin güvenlik önlemleri ve uluslararası işbirliği ile hareket edemeyecek hale gelmiştir. Diğer taraftan demokratikleşme ve halkın terörü kesin bir dille reddetmesi sonucunda örgüt barışı seçmiştir. Demokratikleşme, komşu ülke ile birlikte mücadele etme, etkin silahlı mücadele yapmak ETA'yı bitirmiştir.

ETA'ya verilen özerklik PKK tarafından da istenmektedir. Anayasa ile birlikte ulusal kimlik tanınır ve alt kimlikler genel bir ilke çerçevesinde anayasal güvenceye kavuşturulabilirse bu arada sosyal, kültürel alanda Kürt kökenli insanların yaşamasına daha uygun hala getirilebilirse, siyasal alandaki taleplerden vazgeçilebilir.

İNGİLTERE, İngiltere terörle mücadelesinde, güvenlik güçlerine öncelik vermiş, daha sonra sorunu sert yasal önlemlerle gidermeye çalışmıştır. Ancak çözüm alınamayınca, sorunun temel nedenlerine ilişkin olarak sosyo-ekonomik, siyasal ve kültürel yönlerine yoğunlaşmıştır. Yapısal ve yasal değişikliklerle ve güçlü bir koordinasyonla sorun bertaraf edilmiştir.

Türkiye, terörle mücadele eden birimler arasında eşgüdüm ve güçlü bir istihbarat ile oldukça önemli bir yol kat edilebilir. 28 Aralık 2011 tarihinde yaşanan Uludere olayı² istihbarat konusunda yeterli olunmadığını göstermiştir. Tüm Türkiye'yi ve terörü bir bütün olarak kapsayacak istihbarat birimlerine ihtiyaç olduğu anlaşılıyor. Ayrıca birimler arasında, birbirini hiyerarşi altına sokmadan koordinasyonun da iyi olması elzemdir. Demokratik devletlerde bu koordinasyonun doğal lideri Başbakan, İçişleri Bakanı veya Dışişleri Bakanıdır.

FRANSA, Fransa bölgeye özel statü vermiş, terör mensuplarına af çıkartmış, en radikal fikirlere bile siyasi parti kurmasına izin verilerek bu kişilerin yopluma entegre olmasını sağlamışlardır. Ayrıca ekonomik, kültürel ve eğitim alanında da Korsika'nın yetkileri genişletilmiştir.

Türkiye'de Kürtlerin kurdukları siyasi partiler Anayasanın 68 ve 69. Maddelerine dayandırılarak kapatılmıştır. Ancak 69. Maddenin değiştirilmesiyle birlikte parti kapatmalar zorlaştırılmıştır.

²Uludere Olayı: 28.12.2011 tarihinde Türk Hava Kuvvetlerinin Şırnak'ın Uludere ilçesi yakınlarındaki Irak topraklarında F16 savaş uçaklarıyla yaptığı bombardıman sonucunda 35 Türk vatandaşı hayatını kaybetmiştir. Daha sonra hayatını kaybedenlerin PKK'nın kullandığı yol üzerinden geçen, Irak'tan Türkiye'ye sigara ve mazot getiren kaçakçı kafilesi olduğu anlaşılmıştır.

SRI LANKA, Tamil Kaplanları ülkeyi iç savaşa sürüklemiştir. Ordu, yirmi yıllık silahlı mücadelesinde, ancak komşu devletlerin yardımıyla sorunu çözebilmiştir. Sri Lanka ordusunun 2009'daki Tamiller üzerine bombalar yağdırarak resmi olmayan rakamlara göre kırkbin kişinin hayatını kaybetmesine neden olmuştur. Sivil insanların hayatını kaybetmesi bir başarı olarak değerlendirilmemelidir. Türkiye'de uzun yıllar terörle mücadelesinde orduyu kullanmıştır. Bilanço ise; Kurtuluş savaşında yitirilen canlarla eşdeğerdir. Polisiye tedbirlerle birlikte, diplomasiyi kullanarak terörle mücadelede dış desteğin ülkemiz lehine alınması gerekmektedir.

JAPONYA, Japonya'nın mücadelesinin uzlaşmaya dayalı olduğu yukarıda belirtilmiştir. Japonya'daki terör grupları dini ve Marksist'ti. Etnik terörle mücadelede başarı; bu grupların ülkeye entegre edilmesinde yatmaktadır. Bunun için uzlaşma yolları varsa kullanılmalıdır.

AMERİKA, Amerika terörle mücadelesini, dünya ülkelerinin ve NATO gibi kurumların desteğini alarak, kıtalar arası bir savaşa dönüştürmüştür. İnsan hakları ihlalleri, Amerika'nın terörizmle savaşında başarılı olamadığını gözler önüne sermektedir.

Avrupa Konseyi İnsan Hakları ve Terörle Mücadele kılavuzunda belirtildiği gibi insan haklarına, hukukun üstünlüğüne ve gerektiğinde uluslararası insani hukuka saygı göstererek terörle mücadele etmek sadece mümkün değil, aynı zamanda mutlak bir zorunluluktur.(www.coe.int/e/humanrights)

SONUÇ ve ÖNERİLER

Terör, tarih boyunca var olan bir olgudur. Muhtemelen önümüzdeki yüzyılda da varlığını hissedilir bir şekilde sürdürecektir. Bu durum teröre göz yummayı ve terörü desteklemeyi değil, teröre karşı daha fazla tedbirler almayı gerektirir.

Terör kavramı üzerinde uluslararası arenada ortak bir tanımın bulunmaması terörizmle mücadelede karşılaşılan en büyük sorunlardan bir tanesidir, bunun ana nedeni ise devletlerin terörü hale dış politika aracı olarak kullanmasıdır. Bir konu incelenirken elbette öncelikli olarak kavramlar belirlenmeli ve açıklanmaya çalışılmalıdır. Ancak terörün doğası gereği bu kavram 'muğlak' olarak kalmaktadır. Ortak bir tanımın yapılması, uluslararası arenada olguyu netleştirecek ve terörle mücadeleyi kolaylaştıracaktır.

Terörle mücadelede doğru bir şekilde analiz etmek önemli unsurdur. Terörün nerede, nasıl, hangi koşullarda ortaya çıktığı, hangi olayların veya olguların onu beslediğini şeffaf bir şekilde ortaya koymak gerekir. Teröre zemin hazırlayan sebepleri ortadan kaldırmaya çalışmak gerekir. Türkiye’de terörle mücadele, 1984 yılında PKK baskınıyla başlamıştır. Ancak sorunun kökenine inilmemiş, yüzeysel kalmış ve sadece askeri çözüm yolu denenmiştir. Turgut Özal zamanında müzakere dile getirilmiş olsa da toplumun buna hazır olmaması nedeniyle uygulama alanı bulamamıştır. 2000’li yıllardan sonra sosyo-ekonomik sorunlara değinilmiştir. Ancak bu sorunu incelemek ve araştırmak için son otuz yıl değil, self- determinasyon ilkesinin gündeme geldiği I. Dünya Savaşına kadar götürmek gerekmektedir.

Terör siyasal bir sorundur ve çözümü de siyasal olmalıdır. Devletlerin terör örgütlerini siyasi amaçları için kullanmaktan vazgeçip kararlılıkla mücadele etmesi gerekmektedir. Uluslararası anlaşmalar, işbirlikleri sadece yazılı olarak değil fiiliyatta da kendini göstermelidir. Ne kadar anlaşma kabul edilirse edilsin, ne kadar önlem alınırsa alınsın, tüm ülkeler birlikte bu alanda ortak bir girişim yapana kadar, sorunların çözümü kâğıt üzerinde olacaktır.

Terörle mücadelede hemen hemen her ülke ilk olarak silahlı güçlerini kullanmıştır. Ancak, barış silah gücüyle değil, o toplumu meydana getiren bütün unsurların birlikteliğiyle sağlanabilir. ABD’de üst kimlik olan Amerikan kimliği konusunda tartışma bulunmamaktadır. Amerika’daki etnik kimlikler kültürel ve sosyal alanda yaşamakta ve yaşatılmaktadır. Kültürel ve sosyal alanda özgürlüklerin bulunması, etnik kökenin siyasal örgütlenmesine gerek duyulmasını azaltmıştır. Alt kimlikler tanınmalı ve hoşnut olmayan grupların nedenleri araştırılarak kültürel, sosyal, ekonomik, idari yapılar uyarlanarak bir gönül birlikteliği oluşturulmalıdır.

Totaliter ve baskıcı rejimlerin terör sorununu çözmek yerine daha da derinleştirdiği görülmektedir. ETA’nın ortaya çıkışında baskıcı rejimin yasakçı uygulamaları oldukça etkilidir. Uygulanan baskı, fikirleri yok etmemiş aksine sistemli bir şiddete dönüştürmüştür. Sertlik yanlısı politikalar ve uygulamaların uzun vadede sorunu çözmekten ziyade daha karışık hale getirdiğini görüyoruz. Bu tür antidemokratik uygulamalar; terör örgütüyle mücadeleyi, teröristle mücadele olarak algılayan ve bu şekilde çözüm arayan uygulamalar terör örgütünün daha da güçlenmesine ve daha fazla

taban kazanmasına neden olmaktadır. Bunun yerine çözüm odaklı, bütüncül ve çok yönlü yaklaşımın terörle mücadelede önemli yol kat ettiğini İngiltere ve İspanya örneklerinde görmekteyiz.

İspanya, Bask bölgesinin bağımsızlığını isteyen ayrılıkçı ETA örgütü terörüyle uzun yıllar mücadele etmiş ve özel yöntemlerin yanı sıra politik, ekonomik ve kültürel reformlarla da ayrılıkçı terörü durdurmaya çalışmıştır. Franko yönetiminin devrilmesiyle birlikte polisiye önlemler dışında önlemler alınmaya başlamıştır. Ülke genelinde özel polis birimlerinin oluşturulması, ihbarcılara ödül sistemi getirilmesi, sosyal entegrasyon yasaları olarak adlandırılan af yasalarını çıkarmak, terör örgütlerini ve onlarla ilgili kişilerin mal varlıklarının dondurulması gibi önlemlerle mücadele etmiştir.

Terörle mücadelenin sadece güvenlik boyutuyla ele alındığı ülkelerde sorunlar daha da karmaşık bir hal almaktadır. Farklı kimlikleri tehdit olarak görerek yok sayılması veya asimile edilmeye çalışılması devletin güvenlik ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Devletin güvenlik ihtiyacı ile etnik grubun kimlik ihtiyacının karşılanması gerekmektedir. Ulusal kimliğin anayasal olarak tanımlanması ve alt kimliklerin genel bir ilke çerçevesinde anayasal güvenceye kavuşturulması gerekmektedir.

Demokratik açılım olarak adlandırılan müzakere sürecinin uygun şekilde yönetilmesi gerekmektedir. Müzakere yöntemi hükümetin inisiyatifi ele alarak, tüm riskleri göze alması gereken bir süreç olarak belirmektedir. Etnik kutuplaşmaya izin verilmeyecek şekilde kamuoyunun hazırlanması gerekmektedir.

Terörle mücadelede istihbarat önemli bir noktadır. İstihbarat sadece bilgi toplamak değil, aynı zamanda bu bilgileri işleyerek, karşı tarafın ne yapmak istediğini doğru olarak anlamaktır. Bilgiler sağlıklı bir şekilde istihbarat merkezine gelebilmeli ve burada titizlikle analiz edilebilmelidir.

İç ve Dış istihbarat kaynaklarını terörle mücadelede önemi dikkate alınmalı ve istihbaratı koordine edecek sistemler kurulmalıdır. (İngiltere gibi) Başarılı ve etkin bir istihbarat ile tespit edilecek doğru hedefler, hem toplumun büyük bir kesimini potansiyel terörist olarak algılanma kaygısından kurtaracak hem de bu sayede temel hak

ve özgürlükleri kısıtlanmayan toplum bu politikaların uygulanmasında devletin en büyük destekçisi olacaktır.

Terörle mücadelede diğer önemli bir husus terör örgütlerinin finansman kaynaklarının kurulmasıdır. Terör örgütlerinin elde ettiği gelirlere el konulması, dondurulması; teröristlerin lojistik desteğinin azalmasına bu ise örgütün güç kaybetmesini sağlayacaktır.

Türkiye’de terörle mücadele, halkın sosyo-ekonomik gelişmişliğini sağlama ve kültürel hakların geliştirmeyi amaçlayarak, halkın terör kısılcısından mümkün olduğunca kaçınmasını sağlamaktadır. Türkiye’nin jeopolitik yapısından dolayı bölgede güçlü bir Türkiye istemeyen devletler teröre destek vermektedirler. Bunun üstesinden gelebilmek iyi kurulabilen bir diplomasiyle gerçekleşebilir. Adana Mutabakatının hemen ardından Suriye, Öcalan’ı topraklarından çıkartmak zorunda kalmıştı.

Diplomasiyle birlikte, komşularımızla karşılıklı bağımlılığı artıracak girişimlerde bulunmak sorunun çözülmesinde katkıda bulunulacaktır. Ekonomik birliktelikler, mevcut sorunların çözülmesindeki kurulacak kuruluşlar, karşılıklı bağımlılığı artırarak sorunların çözülmesine yardımcı olacaktır. Nitekim yüzyıllar paylaşılmayan Alsans-Loren, bugün dünyada oldukça güçlü bir kuruluş olan Avrupa Birliğine dönüşebilmiştir.

KAYNAKÇA

KİTAP VE MAKALELER

- ACAR, Ünal, URHAL, Ömer (2007), *Devlet Güvenliği İstihbarat ve Terörizm*, Adalet yay. Ankara.
- ACAR, Ünal (2012), A'dan Z'ye Terörizm, Kripto yay. Ankara
- AKÇADAĞ, Emine (2010), Yeni Güvenlik Tehditleri, Avrupa Birliğinin Geleceğine İlişkin Sonuçları ve Türkiye Faktörü, Bilge Strateji Jeopolitik, Ekonomi-Politik ve Sosyo-Kültürel Araştırmalar Dergisi Cilt 1, Sayı 2, Bahar
- AKLAR, Yılmaz,(2006),Stratejik Öngörü 2023: Küresel Güvenlik Gelişmeleri ve Öngörüler, Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi, Ankara.
- ALTINBAŞ, Deniz,(2007), Avrupa'nın PKK'ya Yaklaşımı, *Stratejik Analiz*, Sayı 92, Aralık 2007.
- ALTUĞ, Yılmaz,(1995),*Terörün Anatomisi*, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.
- ARI, Tayyar (2004), *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika*, Alfa Yayınları, İstanbul 2004,
- ARIBOĞAN, Deniz Ü.(1998) Uluslararası Terörizmin Yeni Yüzü, Uluslararası Politikada Yeni Alanlar, Yeni Bakışlar, Faruk SÖNMEZOĞLU (ed.), Der Yayınları, İstanbul.
- ARIBOĞAN, Deniz Ü.(2002),*Terörizmin Küreselleşmesi, Dünyada ve Türkiye'de Terör*, T.C Merkez Bankası Yay, Ankara 2002, s 223-232
- ARIBOĞAN, Deniz Ü.(2003),Tarihin Sonundan Barışın Sonuna: Terörizmi Anlamak ve Anlamlandırmak, Timaş Yayınları, İstanbul.
- ARINÇ, Kenan (2010), Siyasî ve Tarihî Coğrafya Perspektifiyle: Türkiye'nin Terör Sorununun Analizi ve Jeopolitik- Jeostratejik Açından Değerlendirilmesi, AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Ankara.
- ATAMAN, Muhittin (2004), Kuzey İrlanda: Bir Etnik ve Dini Milliyetçilik Sorunu, Dünya Çatışma Bölgeleri,(edt, Kemal İnat, Muhittin Ataman, Burhanettin Duran), Nobel Yayınları, Ankara. s. 207-217
- AYDIN, Nurullah (2006), *Küresel Terör ve Türkiye*, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- AYDIN, Nurullah (2009), *Küresel Terör ve Terörizm*, Kum Saati Yayınları, Ankara.
- AYKIN, Hasan (2010), Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu, Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Yayın no:406, Ankara.
- BAHARÇİÇEK Abdulkadir (2000), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi "Fırat University Journal of Social Science" Cilt: 10 Sayı : 1, Sayfa:11-27, ELAZIĞ.
- BAL, İdris (2008), (editör) *Değişen Dünyada Uluslararası İlişkiler*, Lalezar Yayınları, Ankara.
- BAL, İdris (2004)(editör) *21. Yüzyılda Türk Dış Politikası*, Nobel Yayınevi Ankara.
- BAL, İhsan (2006a), *Alacakaranlıkta Terörle Mücadele*, Usak Yayınları, Ankara.
- BAL, İhsan (2006b), Terörizm, Terör ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler,Usak Yayınları, Ankara.
- BAL, Mehmet Ali (2003), *Savaş Stratejilerinde Terör*, IQ Yayıncılık, İstanbul.
- BALDWIN, A. David (2004),Uluslararası Güvenlik Sorunları, Jeopolitik-Strateji-Terör Araştırmaları Dizisi 19, Asam Yayınları, Ankara.
- BAŞBUĞ, İlker, (2011), Terör Örgütlerinin Sonu, Remzi Kitabevi, İstanbul.

- BAŞEREN, Sertaç H.(1998), *Terörizm, Kavramsal Bir Değerlendirme ve Hukuki Mücadele Yaklaşımı*, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı:1,
- BAŞEREN, Sertaç H. (2000),*Terörizm: Kavramsal Bir Değerlendirme, Terörizm İncelemeleri Teori, Örgütler, Olaylar*, (der. Ümit Özdağ ve Osman Metin Öztürk), ASAM Yayınları, Ankara
- BAŞEREN Sertaç H.(2001),*İnsan Hakları ve Terörizm*, Türkiye Barolar Birliği İnsan Hakları Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını, No:1 Ankara. s. 195-224
- BAŞEREN, Sertaç H.(2002),*Uluslar arası Hukuk Açısından Terörizm*, T.C Merkez Bankası Yay, Ankara. s. 183-206
- BAŞEREN, Sertaç H. (2003), *Terörizm ve Uluslar arası İlişkiler*,Stratejik Araştırma Dergisi, Sayı 1, Yıl 1, s. 53-58
- BAŞEREN,Sertaç(2008),*TerrorismwithItsDifferentiatingAspects, DefenceAgainstTerrorismReview, Centre of Excellence-DefenceAgainstTerrorism, Cilt:1, Sayı:1, 1-11.*
- Bozkurt, Giray Saynur,(2006),*Küreselleşme ve Terörizm*, İdris BAL (Ed.), Değişen Dünyada Uluslararası İlişkiler, Remzi Kitabevi, Ankara, 2006. 549-559.
- BAYSOY, Emre,(2011), *Bir Güvenlik-siz-leştirme Aracı Olarak Terörizm*, Stratejik Araştırmalar Dergisi, Yıl 9, sayı 17, Haziran 2011 s.09-28
- BEKİK, Tuğba (2011) *Küresel Terör ve Mücadele Yolları*, erişim 25 Mayıs 2011
- BEŞE, Ertan(2002), *Terörizm, Avrupa Birliği ve İnsan Hakları*, Seçkin Yayınları, Ankara .
- BİRDİŞLİ, Fikret (2009), *Neoliberalizmin Ulusal Güvenlik Siyasetleri Üzerine Etkileri ve Türkiye'nin Güvenlik Siyaseti Üzerine Bir İnceleme*, Stratejik Araştırma Dergisi, Sayı 13,
- BOZARSLAN, Hamit (2010), *Orta Doğu: Bir Şiddetin Tarihi*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- BOZKURT, Enver (2003), *Birleşmiş Milletler Sisteminde Kuvvet Kullanımı*, Nobel Yayınları, Ankara.
- BURKE, Jason, (2004),*El Kaide: Terörün Gölgesi*, çev. Ebru Kılıç, Everest Yayınları, İstanbul.
- BYMAN, Daniel, (1998), “TheLogic of EthnicTerrorism”, Studies in ConflictandTerrorism, c. 21, no. 2, s. 149-169.
- CAŞIN, Mesut Hakkı.(2006),*Uluslararası Hukuk Açısından Terör ve Organize Suçlar, 21. Yüzyılda Türk Dış Politikası*, (edt. İdris Bal), Ankara: Lalezar Kitabevi, Ankara.
- CAŞIN, Mesut Hakkı (2008), *Uluslararası Terörizm*, Nobel Yayınları İstanbul.
- CHOMSKY, Noam (2002),*Uluslararası Terörizm: Görünüşle Gerçek*, Silinen Yüzler Karsısında Terör, Cemal GÜZEL (ed.), Ayraç Yayınevi, Ankara.
- CHOSSUDOWSKY, Michel,(2010), *Amerika'nın Terörizme Karşı Savaşı*, Çev. Alpaslan Işıklı, İmge Kitabevi, Ankara.
- CİNOĞLU Hüseyin ve ÖZEREN Süleyman, (2010),*ABD'nin Yeni Terörle Mücadele Konsepti*,İ. BALve S. ÖZEREN (Der.), Dünyadan Örneklerle *Terörle Mücadele*, USAK Yayınları, Ankara: s. 347-376
- CLARK, Wesley K. (2004), *Modern Savaşları Kazanmak: Terörizm ve Amerikan İmparatorluğu*, (Çev. Atilla Berkoğlu), Truva Yayınları, İstanbul.
- ÇAKMAK, Haydar;(2008)(editör) *Terörizm*, Platin Yayınları, Ankara.
- ÇİTLİOĞLU Ercan,(2005), *Küresel Terörün Kökleri*, Stratejik Analiz Dergisi, Cilt 6,

Sayı 64, Ağustos

ÇİTLİOĞLU, Ercan;(2008),*Gri Tehdit Terörizm*, Destek Yayınları Ankara.

ÇORA, A.Nazmi,(2008), *Uluslararası Terörizm ve Failleri*, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul.

ÇÖKMEZ, Fatma Gül, (2008); Bask Bölgesi: Etnik Milliyetçiliğin Tarihsel Gelişimi ve İspanya'daki devlet Politikalarının Etkisi, Ege Akademik Bakış

DAVUTOĞLU, Ahmet ,(2010), *Stratejik Derinlik*; Küre Yayınları, 46. Bası, İstanbul.

DEDEOĞLU, Beril,(2003), *Uluslararası Güvenlik ve Strateji*, Derin Yayınları, İstanbul.

DEDEOĞLU, Beril(2008), *Değişen Dünyada Yeni Dengeler*, İlgi Kültür Sanat Yayınları, İstanbul.

DEMİRCİ, Emin,(1999), *Terör*, İstanbul.

DEMİREL, Emin,(2001), *Terör*; IQ Yayınları, İstanbul.

DİNÇYÜREK, Ahmet; (2005), *Küresel Terör, Kurgulanmış bir Egemenlik Aracı mı?*

Stratejik Araştırmalar Dergisi, Temmuz 2005 Yıl 3, Sayı 5,

DÖNER, İsa,(2005), *Uluslararası Hukukta ve Türk Hukukunda Terör ve Terörizm*, Hukuk, ekonomi ve siyasal bilimler aylık internet dergisi, Eylül 2005, Sayı 43 (Erişim 10.05.11)

ERGİL, Doğu,(1991),*Terörizm Mantığı ve Hedefleri*”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, C:46

ERKAL, Mustafa; *Terörün Sosyolojik Analizi*, Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi,

FREEDMAN, Lawrence (1998), *Terrorism and International Order*. London. Routledge.

GANOR, Boaz ,(2005), *The Counter-Terrorism Puzzle, A Guide for Decision Makers*, Transaction Publishers, New Brunswick, USA

GEARSON J.(2002), *The Nature of Modern Terrorism*, The Political Quarterly, Volume 73, Supplement 1, Ağustos 2002 s.7-24

GEORGE, Bruce; Timothy WATSON;(2002) 1992 Sonrası Terörizmle Uluslararası Mücadele, editör, Cemal Güzel, Silinen Yüzler Karşısında Terör, Ayraç Yayınları, Ankara.

GÖZE, Ayferi, (2000), *Siyasal Düşünceler Tarihi*, 8. Bası, Beta Yayınları, İstanbul.

GÜRSES, Emin,(1998), Milliyetçi Hareketler ve Uluslar arası Sistem, Bağlam Yayınları, İstanbul.

GÜRSES, Emin,(2007), *Etnik Terör*; Profil Yayıncılık, İstanbul.

GÜVEN, Veli Fatih; (2004), *Terörün Yöneldiği Alanlar ve Mücadelede Yeni Süreç*, Stratejik Analiz, Şubat 2004, Sayı 46

GÜZEL, Cemal,(2002),*Silinen Yüzler Karşısında Terör*, Ayraç Yayınları, Ankara 2002

HANÇER, Türkan(2004), Korsika: Üniter Fransa'nın Başağrısı, Dünya Çatışma Bölgeleri,(edt, Kemal İnat, Muhittin Ataman, Burhanettin Duran), Nobel Yayınları, Ankara. s. 230-238

HOWARD William, Moorhead Wright, Tony Evans (1996), *Uluslararası İlişkiler ve Siyaset Teorisi Üzerine Bir Deneme*, Siyasal Kitabevi Ankara.

İSEN, Galip, (1996),*Terörizm: İzm Çıkarılınca Geriye Kalanlar Üzerine*”, Avrasya Dosyası, Alıç Basımevi, Ankara

KARDAŞ, Tuncay,(2007), *Güvenlik: Kimin Güvenliği ve Nasıl? Uluslararası Politikayı Anlamak*, Ulus Devletten Küreselleşmeye (Der) Zeynep Dağı, alfa Yayınları, İstanbul, s. 125-152

KASIM, Kamer (2004),(Der); *Uluslararası Güvenlik Sorunları*, Asam Yayınları, Ankara

2004

KAYA, İbrahim(2001), *11 Eylül Saldırıları ve Sonrası: Uluslararası Hukukta Askeri Müdahale*, Stratejik Analiz, Cilt 2, Sayı 19, 2001, s.102-106

KAYA, İbrahim(2005), *Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk*, Usak Yayınları Ankara.

KAYA, Sezgin (2005), *Terörizmle Mücadelede Alternatif Rejim Modelleri*, Stratejik Analiz Dergisi, Temmuz 2005, Yıl 13, Sayı 5

KEDİKLİ, Umut (2009), Avrupa Birliğinin Terörizmle Mücadele Politikaları ve Hukuki Boyutu, USAK Stratejik Gündem, 11 Mayıs 2009, <http://www.usakgundem.com/makale/17/avrupa-birli>

KEYMAN, Fuat (2006),*Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler ve Hegemonya*, Uluslararası İlişkiler Dergisi, Cilt 3, Sayı 9, 2006 s.8

KIRAN, Abdullah (2004)'Felsefi ve Siyasi bir Paradigma Olarak Realizm, akademik Araştırmalar Dergisi, Sayı:19 s.97-110

KURT, Senem (2004), Sri Lanka: Etnik Şiddet ve İç Savaş, Dünya Çatışma Bölgeleri,(edt, Kemal İnat, Muhittin Ataman, Burhanettin Duran), Nobel Yayınları, Ankara. s. 623-629

KORKMAZ, Gürol (1999), *Terör ve Medya İlişkileri*, Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi.

KUYAKSİL, Ali (2000), *Uluslararası Sistem ve Terör*; Polis Dergisi Sayı:24 no:147

KÜÇÜKŞAHİN Ahmet, AKKAN Tamer; (2007) Değişen Güvenlik Algılamaları Işığında Tehdit ve Asimetrik Tehdit, Stratejik araştırmalar Enstitüsü, Güvenlik Stratejileri Dergisi, Yıl 3 Sayı 5, Haziran 2007, s 41-66

LAÇİNER, Sedat; (2006a),*Terörle Mücadelede Yasal Önlemler: İngiltere Örneği*, İ.BAL (Derl.), *Terörizm: Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler*, USAK Yayınları, Ankara: s. 291-350.

LAÇİNER, Sedat;(2006b), *Uluslararası İlişkiler ve Terörizm*, <http://www.usakgundem.com/makale.php?id=227>, 19.12.2006.

LEVİN, Brian "Cyberhate", *Terrorism in Perspective*, ed. by. Pamala L. Griset, SueMahan, California, SagePublication, 2003,

MANGO, Andrew, (2005), *Türkiye'nin Terörle Savaşı*, Doğan Kitapçılık, İstanbul.

MENDEZ, Pierre ve MendezMenard Y (2002), *Access to an Identification of Terrorism* 'Word an actionRethinkinMarxism, Volume 14, Issue 2, Haziran 2002 s.109-122

OVALI, Şevket ,(2006),*AB'nin Terörizmle Mücadele Politikasında Dönüşüm*, Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, Cilt 5, No:3, s.72-102

ÖKTEM, Emre,(2007) *Terörizm – İnsancıl Hukuk ve İnsan Hakları*, Derin Yayınları, İstanbul.

ÖRGÜN, Faruk (2001), *Küresel Terör*; Okumuş Adam Yayıncılık, İstanbul.

ÖZDAĞ, Ümit, (2005) *Türkiye'de Düşük Yoğunluklu Çatışma ve PKK*, 1. Baskı, Üç Ok Yayınları, Ankara, s. 67.

ÖZDAĞ, Ümit (2010), *Türk Sorunu, Kripto yayınları*, Ankara.

ÖZER, Ahmet (2005), *11 Eylül, ABD, Türkiye ve Küreselleşme*, Elips Yayınları, İstanbul.

ÖZEREN, S. ve H. ÇİTLİOĞLU,(2006),*Terörizm ve Amerika Birleşik Devletleri: 11 Eylül Öncesi ve Sonrası Terörle Mücadele Politikalarının Değerlendirilmesi*, İ. BAL (Derl.), *Terörizm: Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler*, USAK Yayınları, Ankara. s. 159-195.

- ÖZEREN Süleyman ve DEMİRCİ Süleyman, (2010), ABD'nin Yeni Terörle Mücadele Konsepti, İ. BAL ve S. ÖZEREN (Der.), *Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele*, USAK Yayınları, Ankara: s. 237-304
- ÖZTÜRK Osman METİN (2000) Avrupa ve Ortadoğu Ülkelerinin Terör karşısındaki Konumları, *Terörizm İncelemeleri: Teori, Örgütler, Olaylar*, (der. Ümit Özdağ ve Osman Metin Öztürk), Ankara.
- ÖZTÜRK, Ümit (2004), Bask Bölgesi: İspanya'da Ayrılıkçı Sorunu, *Dünya Çatışma Bölgeleri*, (edt. Kemal İnat, Muhittin Ataman, Burhanettin Duran), Nobel Yayınları, Ankara. s. 219-229
- PAZARCI, Hüseyin (1999), *Uluslararası Hukuk Dersleri 2*, Turhan Kitabevi, Ankara.
- SALUR, Hüseyin (2009), *Küresel Çağda Din ve Terör*, Çizgi Yayınları, Konya.
- RENGİN, Gün Ö. (2000), *Uluslararası Terörizm, Dünya Savaşının Yeni Boyutu*, Dokuz Eylül Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2000 Cilt 2, sayı 4,
- RENGİN, Gün Ö. (2002) 11 Eylül Sonrasında Başat Tehdidin Yeni Adı: Uluslararası Terörizm Olgusu, *Stratejik Analiz Dergisi*, No 2, Sayı. 24,
- SARIZEYBEK, Erdal (2007), *Hesaplaşma*, Pozitif yayınları, İstanbul.
- SIMON, Douglas W. (1995) "Violent Conflict in the International System of the 1990s", *New Thinking and Developments in International Politics*, ed. Neal Riemer, The Miller Center, New York, ss. 79-106
- SÖZER Alper ve M. Salih ELMAS, (2006), Terörle Mücadele de Farklı bir Yaklaşım: Japonya Örneği, İ. BAL (Derl.), *Terörizm: Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler*, USAK Yayınları, Ankara: s. 125-157
- SZYSZKOWITZ, Tessa (2005), "The European Union", *Europe Confronts Terrorism*, Ed. by. Karin von Hippel, Basingstoke, Palgrave Macmillan,
- ŞENOCAK, Hasan Emre, (2006), *Avrupa Terör Örgütleri ve Ülke Uygulamaları*, Platin Yayınları, Ankara.
- ŞİMŞEK, Yılmaz, (2010), İspanya'nın Terörle Mücadelesinde ETA Örneği, İ. BAL ve S. ÖZEREN (Der.), *Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele*, USAK Yayınları, Ankara: s. 305-346
- TAŞDEMİR, Fatma (2006), *Uluslararası Terörizme Karşı Devletlerin Kuvvete Başvurma Yetkisi*, Ankara.
- TOPAL, Ahmet Hamdi (2005), *Uluslararası Terörizm ve Terörist eylemlere karşı Kuvvet Kullanımı*, Beta Yayınları
- URHAL, Ömer (2008); *Kamu Güvenliği Açısından İstihbarat ve Örgütlü Suçlar*, Adalet Yayınları, Ankara.
- UYAR, Tulga (2008), *Terörle Mali ve Hukuki Mücadele*, Adalet Yayınevi, Ankara.
- ÜTÜK Ö., (2009), *Terörizmin Finansmanı ve Uluslararası Mücadele*, Bütçe Dünyası Dergisi, Cilt.3, Sayı.32.
- WILKINSON, Paul (2007), *The Challenge of International Terrorism and Its Implications for the Rule of Law and Human Rights*, Commonwealth Ministers Reference Books, University of St Andrews.
- YAMAÇ, Fatih, (2006), 11 Eylül 2001 Sonrası Fransız Terörle Mücadele Politikası, Editör, BAL, İ., *Terörizm: Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler*, USAK Yayınları, Ankara, s. 79-118.
- YAMAÇ, Fatih, (2010), *Terörle Mücadele Politikalarında Yeni Stratejiler*, Editörler; BAL İ ve S. Özeren, *Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele*, USAK Yayınları, Ankara: s.

237-304

YILMAZ, Ejder (1996), Hukuk Sözlüğü, Yetkin Yayınları, Ankara

YILMAZ, Ömer, (2006), İspanya Terörle Mücadele Tecrübesi: Medeniyetler İttifakı Olabilir mi? , Editör; BAL, İ., *Terörizm: Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler*; USAK Yayınları, Ankara: s. 119-158

YILMAZ, Ömer, (2010), Aslanın Kaplanla Mücadelesi: Sri Lanka ve Tamil Anayurdu Özgürlük Kaplanları (LTTE) Örgütü , Editörler, BAL, İ. ve S. Özeren, Dünyadan Örneklerle *Terörle Mücadele*, USAK Yayınları, Ankara: s. 159-217

YILMAZ, Sait (2008), *Güç ve Politika*, Alfa Yayınları, İstanbul.

ZAFER, Hamide (1999), Milletlerarası Metinler ve 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu Işığında Ceza Hukukunda Terörizm. İstanbul.

SEMPOZYUM -KONFERANS

ERHAN, Çağrı, (2003), "Çok Taraflı İşbirliğine Geçiş Sürecinde Tehdit Algılamaları ve Uluslararası Mukabele Yöntemleri", Küreselleşme ve Güvenlik Birinci Uluslararası Sempozyum Bildirileri, Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları, Ankara.

GÖKA, Erol; (2002), Dünyada ve Türkiye'de Terör Konferansı; Ankara 2002, TCMB Sempozyumu

KARACAN, İsmet, (1984), Terörizm Kavram ve Yapısı , Uluslar Arası ve Uyuşturucu Kaçakçılığı sempozyumu ,: Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, no:88 ,Ankara, 17 –18 nisan 1984

KULOĞLU, Armağan , (2003), "Broken Balances After The Cold War: Searches for Regional Stability, The Thirteenth International Conference on Security and Cooperation, Antalya, 2003,

OJANEN, Hanna; (2004) Uluslararası Kuruluşlar arasında Ortaklık ve Sorumluluk Paylaşımının Güvenlik Siyasetine Etkileri,

ORTAYLI, İlber, (2002); Dünyada ve Türkiye'de Terör, TCMB Sempozyumu, Ankara.
ZAFER, Hamide; (2002), Küresel Terör ve Türkiye (Sempozyum) Stratejik Araştırma ve Etüt Merkezi (Sarem) 29 Mayıs 2002 Yıl:1, Sayı 6,

RAPORLAR

Polis Akademisi, (2009), İngiltere'nin Uluslararası Terörizmle Mücadele Stratejisi, Ankara: Utsam Yayını.

Polis Akademisi, (2010), *İspanya'nın Terörle Mücadelesi*, Utsam Raporları Serisi 15, Ankara: Utsam Yayını.

YILMAZ, Sait (2007), *Türkiye için Ulusal Güvenlik Raporu*, Beykent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi, İstanbul.

Usak rapor 2008

TEZLER

KUTLU, Ramazan; (2010) Uluslararası Terörizm ve 11 Eylül Sonrasında Türkiye'nin Terörizmle Mücadelesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

*AYDIN, A.Hamdi;(2008) Toplumsal Güvenlik ve Yerel Siyaset,

<http://www.yerelsiyaset.com/pdf/nisan2008/3.pdf>

*Declaration on Combating Terrorism, Brüksel, 25 Mart 2004, s. 9. Avrupa Konseyi Resmi Internet Sitesi,

<http://consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/DECL-25.3.pdf> 5 Ocak 2012

*ÖZÇER, Akın; Terörle mücadelede İspanya modeli

<http://yenişafak.com.tr/Yorum/?i=145775> 2011

*ERSOY, Ömer (2010), Terörle Mücadelede İspanyol-Fransız Ortaklığı

www.sde.org.tr/tr/haberler/1060/terorle-mucadelede-istryanoly-fransyz-ortaklygy.eryşim
01.11.11

*TERZİ, Türkmen; Tamil Kaplanları Kendi Sonunu Hazırladı.

www.aksiyon.com.tr/aksiyon/newsDetail_getNewsById.action?newsId=30801

*Al-Qaida: www.cfr.org/terrorist_organizations/al-qaida/9126

*ÇOMAK, Hasret;(2011) Güvenliğin Yeni Boyutları, NATO ve Türkiye, www.tasam.org erişim 18.08.2011

*SANDIKLI, Atilla ve EMEKLİER, Bilgehan, Güvenlik Yaklaşımlarında Değişim ve Dönüşüm (Erişim 12.10.2012)

http://www.bilgesam.org/tr/images/stories/kitaplar/sandikli_emeklier.pdf

*Deen, Thalif, (2005), "U.N. MemberStatesStruggletto Define Terrorism",

<http://ipsnews.net/news.asp?idnews=29633> (Erişim Tarihi: 10.11.2011).

*Stratejik Araştırmalar Enstitüsü, "Global Güvenlik Mimarisinde Yeniden Yapılanma",

Nisan 2004, <http://www.turksae.com/fase/index.php>

www.coe.int/e/humanrights/Guidelines

*AYDOĞAN, Emrah; Terörizmin Tarihi Gelişimi, www.turksam.org 2010, (Erişim 20.02.2012)

www.osce.org/documents/mcs/2001/12/4173-en.pdf

www.osce.org/documents/mcs/2001/12/4174-en.pdf

*Charter of the United Nations,

<http://www.un.org/en/documents/charter/chapter7.shtml>

<http://www.ihf.com.tr/NewsDetail.aspx?nid=38669&cid=6> Japonya'dan

<http://www.nato.int/terrorism/fact sheet/>

*MissLavelle, TheReign Of Terror, <http://www.schoolhistory.co.uk/year8links/frenchrevolution/reignofterror.pdf> , (Erişim: 24.07.2009)

*BAL, İhsan; Terörle Mücadele ABD ve Guantanamowww.usakgundem.com/yazar/72/ter%B6rle-m%c3%cadele-abd-ve-guantanamo.html erişim 12.11.2011

*US Rejects Taliban Offer to Try bin Laden, CNN web site, 7 Ekim 2001, <http://www.cnn.com/2001/US/10/07/ret.us.taliban/index.html>, 15.03.2012

*Valentina A. Bali, (2007) "Terror and Elections: Lessons from Spain", Electoral Studies-26, 2007, s. 669-687 www.elsevier.com/locate/electstud

*ÖZCAN Mehmet ve YARDIMCI Serkan (2005) Avrupa Birliği ve Küresel Terörle Mücadele <http://www.e-akademi.org/incele.asp?konu=AVRUPA%20%20B%DDRL%DD%D0%DD%20%20VE%20%20K%DCRESEL%20TER%D6R%DDZMLE%20%20M%DCCADELE&kimlik=-2088427001&url=makaleler/mozcan-1.htm> (Erişim 10.11.2011)

*Laçiner, Sedat, Terörle Mücadelede İstihbaratın Rolü, <http://www.tuicakademi.org/index.php/yazarlar/83-sedat-laciner-tum-yazilari/2581-terorle-mucadelede-istihbaratin-rolu>

*Jose G. Montalvo, "Voting after the bombing: Can terrorist attacks change the outcome of democratic elections?" <http://jpr.sagepub.com/cgi/reprint/45/2/131>

*Yavuz, Celalettin, "NATO Yeni "Düşmanlar" ve Yeni Stratejiler Arıyor!", <http://www.turksam.org/tr/a1668.html> (Erişim: 25.11.2011).

*Avrupa Birliği Terörle Mücadele Eylem Planı <http://register.consilium.eu.int/pdf/en/05/st09/st09809-re01.en05.pdf> 27 Mayıs 2009

*Kasım Kamer, Terörle Mücadelede Bölgesel İşbirliği <http://www.turkishweekly.net>

*Why Global Hackers Are Nearly Impossible to Catch", 19.06.2008, <http://technology/080619-chinese-hackers.html> (Erişim: 26.03.2012)

*NELSON Richard, 'NATO'nun Terörle Mücadeledeki Rolü' <http://www.nato.int/docu/review/2004/issue3/turkish/analysis.html>

*terorizmle-mucadele-konusundaki-uluslararası-anlasmalar http://www.mfa.gov.tr/terorizmle-mucadele-konusundaki-uluslararası-anlasmalar_.tr.mfa

*A More Secure World: Our Shared Responsibility", Report of the High-Level Panel on Threats, Challenges and Change, United Nations, 2004, <http://www.un.org/secureworld/report2.pdf>

* ÜSTÜN, Oktay Mali Eylem Görev Gücü'nün (FATF)

Yeni Kırk Tavsiye Kararı Neler Getiriyor ? Bankacılar dergisi sayı 47 2003

*PKK'ya Avrupa'dan 200 Milyon Euro <http://haber.stargazete.com/guncel/pkkya-avrupadan-200-milyon-euro/haber-688651> (Erişim 15.11.2012)

* BM Terörizmin Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme
<http://uhdigm.adalet.gov.tr/suggam/sozlesmeler>

ÖZGEÇMİŞ

1980 tarihinde Ankara 'da doğdu. İlköğretim ve Orta öğretimini Ankara'da yaptı. 2003 yılında Kırıkkale Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümünden mezun oldu.2007 tarihi itibari ile Kredi ve Yurtlar Kurumu'nda yönetim memuru olarak çalışmaktadır.